

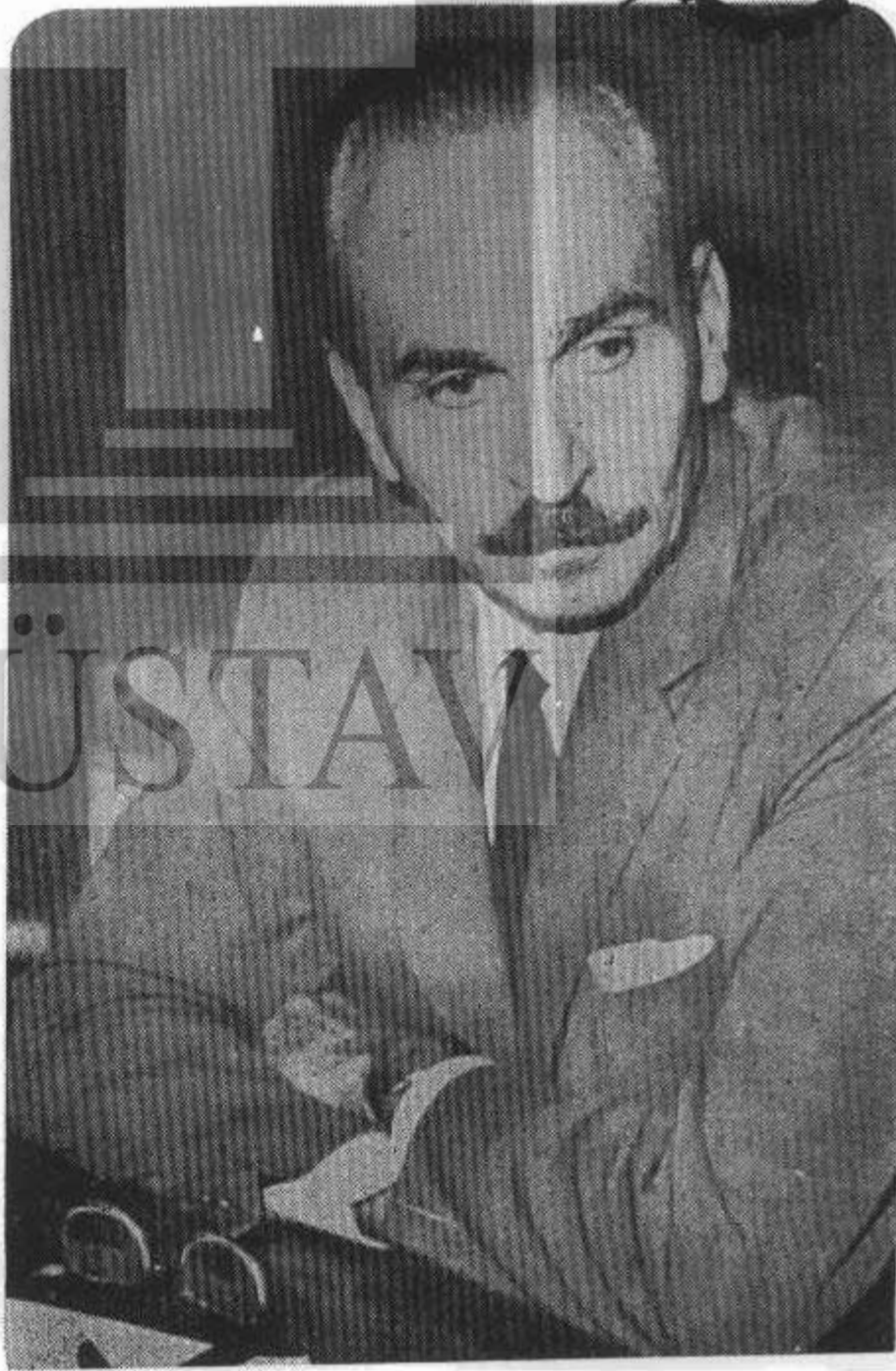
sosyal adalet

AYLIK SİYASİ FİKİR DERGİ
EYLÜL 1965 SAYI 1

**köylüye
toprak
herkese
iş**

**türkiye
işçi
partisi**

TÜSTAV

sosyal adalet

aylık siyasi fikir dergisi

Mehmet Ali Aybar

Tercüman gazetesine verdiği demecin tam metni

Ergin Günçe

Anti-Emperyalist Savaş Bir Bütündür

Burhan Cahit Ünal

10 Ekim Seçimleri

Can Yücel

T.I.P. Türküsü

Suat Aksoy

Partiler ve Kalkınma Yolları

Juan Bosch

Dominik İhtilâli

Lucien Séve

Doğmatizm Nedir?

Şaban Erik

1885'in Türkiyesi

Hüseyin Korkmazgil

Türkiye İşçi Partisi ve Gerçekler

Sina Pamukçu

İşçi Konfederasyonu mu, Casusluk Örgütü mü?

Roger Garaudy

Tarihi Maddeciik ve Ekonomi

E. Liberman

Kâr ve Sovyetler Birliği

Ernst Fischer

Sanat ve Yığınlar

Tanju Üner

Batı Almanyada Basın Tröstleri

Desenler

Abidin Dino

Kapak Düzeni

Emre Çağatay

olaylara bakış

İŞÇİ PARTİSİ VE SEÇİMLER ● CHP VE SEÇİMLER ● AP VE SEÇİMLER ● TÜRK SOYET İLİŞKİLERİ VE PARTİLERİN TUTUMU ● YUNANİSTAN OLAYLARI ● YEMENDE İÇ SAVAŞ DURDU ● KIZGIN KAPİTALİZMİN ÜSTÜNDEKİ ZENCİ ● NÜKLEER SAVAŞA DOĞRU MU? ● SAVAŞ SAHNELERİ.

iç politika

türkiye işçi partisi ve seçimler

1 Aralık 1921 de kurtarıcı Atatürk şöyle diyor-
du :

«Biz kurtulmak, yaşamak için çalışan ve çalışmak zorunda o'an bir halkız! Bundan dolayı her birimizin hakkı vardır, yetisi vardır. Fakat çalışmakta bir hakkı elde ederiz... O halde söyleyiniz efendiler! Halkçılık toplum düzenini emeğine, hukukuna dayandırmak isteyen bir sosyal doktrindir. Efendiler! Biz bu hakkımızı korumak, bağımsızlığımızı güven altın-

da bu'undurabilmek için, toptan, milletçe bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı milletçe savaşmayı uygun gören bir doktrini izleyen insanlarız.»

Yabancı petrol kumpanyalarının Türkiye Cumhuriyet Maliye Bakanına sarthı tehdit telgrafları çektiği, yabancı sermaye yatırımlarıyla en kârlı iş sahalarının dış müteşebbislere kaptırıldığı, kapitalistleri zengin etmek için potasa satışlarının bir tek özel firmaya verildiği bu günlerde Cumhuriyetimizin Kurucusu'nun bu sözleri halkımızın kulaklarında daha bir berraklık kazanmıştır. Yabancı sermaye ve iş çevreleri, yurdumuzu geride bırakacak bir yönetimin so-

nuncusu olan partileri açıkça tutmaya başlamış, maskesini yüzünden tamamen atmıştır. Kendi resmî makamlarımız yabancı şirketleri millî ortaklıklara tercih ediyor. Sendikacılarımızın bir kısmı Millî Petrol dâvasının şah damarlarını kesmeye hazırlanıyor, dışarıya tütünümüz, fındığımız yok bahasına satılıyor. Millî Endüstriyi kuracak yerde iktidarlarımız, ortak pazar kapitalistlerine avuç oğuşturuyor. Üstelik vergilerin % 10 unu b'le ödemeyen mutlu b'ir azınlık, «Vergi açıklaması» adına çarşaf gibi gazete'erde reklâmlarını yaptırıyor.

Bu ortam içinde, iktidara aday bir partinin başına hiç bir siyasî geçmişi olmayan bir yabancı firma temsilcisi kurulmuş oturuyor. Yabancı şirketlerin parasıyla beslenen gazete ve dergiler, siyasetin ta içinde ne tarafa bakılsa, emperyalist ejderin kolları kıskaç gibi yurdu sarmış. Tabii bunlarla savaş lâzım, bunlarla yani kapitalizm ve emperyalizm ile.

SIYASİ VE İKTİSADİ BAĞIMSIZLIK SAVAŞI

Savaş bir cephede olur. Bir örgütle yürütülür. Savaş cephesi 1919 dakki gibi kurulmuştur: Siyasî ve İktisadî Bağımsızlık, Misak-ı Milli hudutları içindeki halkın hürriyet ve mut'uluğu, bu cephe savaşının temel örgütü ise Türkiye İşçi Partisi'dir. Emperyalistlere karşı yürütülen bir millî hareketin organı olan Türkiye İşçi Partisi 10 Ekim Seçimlerine bu açıdan bakıyor. Emperyalist etkilerden uzak tam bağımsız bir dış politika, yurdumuzun yeraltı kaynaklarının hakımızca işletilmesi, halk hizmetinde bir devletin yönettiği ağır endüstrisi kurulmuş bir ekonomi, sadece «çalışarak» hak kazanılan bir ülke... Bu amaçlar için çalışan, bu amaçları özleyen her Türk bu cephede T.İ.P. in saflarında yer alacaktır.

BİR ÜMİT IŞIĞI :

Türkiye İşçi Partisi Millî bağımsızlığın gerçekleşmesinde mut'aka Millî, halkçı ve halk tarafından yönetilen bir partinin kurulması zorunluluğu ile meydana gelmiştir. Kurucusu oniki sendikacı olan parti, sadece egemen sınıfların ve onların emperyalist ortaklarının lehine çalışan bir düzeni değiştirme azim ve kararında olduğu açıkça belirtmiştir. Bir çıkar düzeni yerine emeğe dayanan bir hak düzenini savunan açıkça cephe alan Türkiye İşçi Partisine karşı düzenin temsilcileri harekete geçmiştir. Önce yayın organları asil ve esasî olmayan yergilerle bir avuç öncüye saldırmışlardır. 1961 ve 1962 yılının gazete koleksiyonlarında yer alan aşağılık saldırılar başta M. Ali Aybar olmak üzere Kongre'de yurd çapında değerlerin çalışmasıyla miştir. 1961 yılı içinde 7 il merkezinde kurulan parti, 1962 de ilçelere yayılmaya başlamıştır. Bu yıl içinde T.İ.P. Ankara, İstanbul ve Kocaelinin bir çok ilçelerinde örgütlenince, çıkarıcı çevrelerin telaşı daha da artmıştır. Yayınla yapı'an saldırılar, taş ve sopalarla yapılan saldırılara yerini bırakmış, Partinin Gütepe'de bir toplantısında parti yöneticilerinin canlarına kasde-

dilmişken hükümet kuvvetleri olaya seyirci kalmıştır. Zamanın İçişleri Bakanı C.H.P. Ankara Senatörü Hıfzı Oğuz Bekata sadırcıları onaylayan alkışlayan bir demeç vermiştir. Saldırıları 1962 yılında devam etmiştir.

1963 yılı başında Parti Diyarbakır ve Kırklareli illerinde kurularak ilk sayısını dokuza çıkarmış ve ilk ilçe kongrelerini yapmaya başlamıştır. Ancak tam bu sırada 20 - 21 Mayıs olayları araya girmiş, bu vesileyle ilân olunan sıkı yönetimi zamanının Hükümeti T.İ.P. e bir baskı unsuru olarak kullanmıştır. Önce İçişleri Bakanı Bekata parti üyelerini kürtçülükle suçlamış, sonra İlhami Sancar parti yöneticilerinin tutuklanmasını «aşırı sol bir şebekenin bütün dehşetleriyle yakalandığı» gerekçeyle savunmuştur. Partiyeye yakın yayın organı Sosyal Adalet Gazetesi kapatılmış T.İ.P. e eşî bulunmaz bir baskı uygulanmıştır. Buna rağmen Türkiye İşçi Partisi örgütlenmeye devam etmiştir.

Parti için dönüm noktasını şüphesiz mahafî seçimler teşkil etmiştir. 17 Kasım 1963 seçimlerine katılan T.İ.P. tarihimize ilk kez çileli halkımızın sinmeyen sesini yurt yüzeyine duyurmuştur. Hiç bir hazırlığı olmadan, hemen hemen para harcamadan girdiği seçimlerde parti 38.000 oyu sadece 27 ilçeden toplamıştır. Ancak asıl kazanç radyo konuşmalarıyla halkın yarasına merhem olacak bir partinin varlığından haberdar olan binlerce kişinin yurdun dört bir yanından T.İ.P. e girmesiyle elde olunmuştur. 17 Kasımdan sonra 21 gün içinde parti Konya, Malatya, Bursa, Edirne, Elazığ, Bolu, Zonguldak, Yozgat, Sakarya'da kurularak il sayısını 18, tam teşkilâtli il sayısını ise, çıkarmış yani Milletvekilliği ve Senato seçimlerine girme hakkını kazanmıştır. Ancak, 1964 Haziranında yapılan Senato seçimlerine T.İ.P. kanun maddeleri zorlanarak sokulmamıştır.

1964 yılı içinde parti teşkilâtlanmaya devam etmiştir. 10 Şubat 1964 te İzmir'de yapılan ilk Büyük Kongre de yurd çapında değerlerin çalışmasıyla hazırlanan program Kongre'de kabul olunarak yayınlanması da gelişme ve teşkilâtlanmayı hızlandırmıştır.

Türkiye İşçi Partisi, programı bilimsel bir yapısı yanında yurt gerçeklerine uygun çözüm yolları ile, ilk ciddi parti programı olarak siyasî hayatımıza girmiştir.

Yorucu ve uzun süren çabaların meyvelerini T.İ.P. 10 Ekim seçimlerinde alacaktır. Bu o kadar belirdir ki, çıkar çevreleri telaştan yapmadıklarını bırakmadılar. Önce T.İ.P. nin 15 ilde teşkilât kurmayı yerine getirmemesi için, seçimin başlangıç gününü geriye aldılar. Ama karşılığın beklemedikleri bir sürpriz çıktı. T.İ.P. 30 Eylül 1965 ten önce tam onakti ilde, bütün ilçeleriyle teşkilât kurmuştur. O zaman halkı yıldırarak T.İ.P. e oy vermektan alıkoymak istedi'er. Bursa olayını tertipledikler, çelenkleri parçaladılar, binalarını taşıdılar.

«Anadoludan sevgilerle...»

A ma bütün bunlar tutmadı, T.İ.P. 10 ekim seçimlerine çoğu işçi ve çiftçi olan adayları ile girmektedir. Partiye yoklamalar için tam 512 aday başvurmuştur. Bu sayı A.P. ve C.H.P. den sonra üçüncüdür. Türkiye İşçi Partisi, teşkilât olarak C.K.M.P., M.P. ve Y.T.P. yi geride bırakmıştır.

T.İ.P. e akın gözle görülür bir hâl almıştır. Partinin son bir buçuk ayda 20 ilde kuruluşunun bir delilidir. Sadece Ankara iline son ayda 1000 üye kaydedilmiştir.

Türkiye İşçi Partisi'nin konusu'madığı yurd köşeleri kalmamıştır. Parasızlığa, saldırılara, yerleşmiş saplantılara karşı. Sağlanan bu başarı her şeyden çok partinin doğru yönde oluşu, ya da daha net bir deyimle tarihin akışının kendinden yana oluşundadır. Tarih, toplum içindeki insanların birbirinin emeğiyle geçinmesini önleyen, bunu azaltan bir gelişmeyi çizmektedir. Bu gelişme son zamanlarda en hızlı şekli almıştır. Tarihin ulusların bağımsızlığı, insanların özgürlüğü yönünde çizdiği bu akıntıya karşı gelme çabaları elbette boşa gidecektir.

Türkiye İşçi Partisinin ikinci başarı sebebi yöneticilerinin gerçekçi oluşlarıdır. Bu gerçekçilik iki yönlüdür. Birincisi T.İ.P. yöneticileri, olayları değerlendirirken ne iyimserliğe kapılıp hayal kurmuşlar ne de bütün basının kendilerine sataştığı dönemlerde tarihin akışından ümidini kesmişlerdir. İkinci gerçekçi yönetim ise yurt sorunlarının çözümünde tutulan yolda belirtmiştir. T.İ.P. yöneticileri, aynı toplumsal nedenlerin aynı so-

nuçları doğuracağını bilmişler, bilimsel gerçeği bulma yolunda ki çabalara sahip çıkmışlardır. Bilimsel gerçekleri politik etkilerle «rötük etmeye» asla yanaşmamışlardır. Ama T.İ.P. yöneticileri, «bilimsel sonuçları vardır ve bellidir» diye, yurt sorunlarını özel şekilde ele almayı da ihmal etmemişlerdir. Örneğin, Türk halkının kendi oyunu sahip çıkışı olgusu bilimsel gerçeklerin çizdiği yönde bir etken olarak her zaman belirtilmiştir. Karma ekonomi, toprak reformu, devletleştirme konuları için de aynıdır.

B u yol gündüze kadar ne derece başarılıysa, bundan sonra da o derece başarılı olacaktır. T.İ.P. 10 Ekim'de B.M.M. ne sokacağı bir avuç gerçek halk temsilcisi, halkın millî bağımsızlık yolundaki, ekonomik ve sosyal haklar yolundaki gidişini hızlandıracaktır. 1965 - 1969 döneminde büyük yurt sorunlarına gerçek çözüm getirilmezse bile, çıkarıcı sınıfların halk yararına olmayan yönetimleri mutlaka değiştirilecektir. Bundan Türkiye'de çıkarıcıların bile şüphesi yoktur.

CHP ve seçimler

C unhuriyet Halk Partisi, geçmişte en eski partidir. En çok örgütlü o'an partidir. Bu özelliklerin avantajı da, oy kaçıran tarafları da vardır. Aydın kuşaklar, onun kurtuluş savaşından sonra tuttuğu tarafsız ve bağımsız dış politikayı ansıyarak C.H.P. yi tutar. Daha az okumuş, işçiler, köylüler, küçük memurlar ise C.H.P. de bir kararlılık ve güven duygusu bulurlar. Bu nedenle onu desteklerler. Buna karşılık, C.H.P. nin uzun süre parti iktidar dönemlerinde uyguladığı halktan uzak bürokrasi, konuların ve sorunların temeline inmeye yüzeyde kalmış biçimsel devrim çabalarının halka karşı yürütülmek istediği kitleleri kendinden son derecede uzaklaştırmıştır. Bu kitleler uzun süre yüzü asık, arkası kendine dönük C.H.P. iktidarını unutamamış, onu oyla iktidara getirmeye uzun süre yanaşmamıştır. Aydınlar ise C.H.P. nin biçimsel devrim anlayışından bile taviz verişinden, «Devrimlerin rötüş edilmesinden» kurulacak C.H.P. den uzaklaşmaktadır.

27 Mayıs Anayasasının Devrimci ve Sosyal ruhuna C.H.P. 1961 den sonra bir uzun süre alışmamıştır. C.H.P. nin yayın organları ılımlı sosyal görüşlere bile cephe almıştır. Partinin Genel Sekreter Yardımcısı Cihat Baban T.İ.P.'e karşı yazılar yazmada rekortmen ksilmiştir. Toplumcu akımlara sempati duyanlar işlerinden, güçlerinden olmuşlardır. T.İ.P. toplantılarına yapılan saldırıları C.H.P. cezasız bırakmıştır. Ama, zamanla Anayasa'nın bir ilüls değil yurt sorunlarının bir itiş olduğuunun anlaşılması, aydınları C.H.P. den kaydırmaya başlamıştır. C.H.P. ilkönceleri buna aldırmamıştır. Muhalefette karşısında bulunduğu Petrol kanununu imzalyan bir Bakan petrol işlerini yöneten bir Bakanlığın başına getirmiştir. Bu Bakan,

Fethi Çelikbaş, 1955 ve 1956 daki İnönü'nün sözlerinden daha ılımlı konuşmalar bile, aşırı fikir'er'e suçlamıştır. Ama C.H.P., koalisyon'daki bu bakanını tanı 2,5 sene tutmuştur. İnönü kabineleri toprak kanunu, nu uyutmuştur. Plân ve Plânlama Teşkilâtı kuşa dönmüştür. C.H.P. Vergi reformunun yerine bir mali gericiilik hareketinin bayrağı olmuştur. Bu ey'emler, bu icraat C.H.P. nin kuvvetini son derece yıpratmıştır.

Simdi C.H.P. seçimlere girerken aydınların reform isteklerini dile getirip eski kuvvetlerini kazanmak istemektedir. İnönü'nün «Ortanın solundayız» sloganı bu amaca yöneltilmiş bir sözdür. Ama C.H.P. ortanın solundayız sözünü bir söz olarak kullanmaktadır. Basına verilen bildirimleri de derde şifa bir taraf yoktur. Toprak Vergi, Dış Ticaret ve Yabancı Sermaye konularında bir şey vaatetmiyor.

Ama vaadetsiz de ne olacaktı? C.H.P. listelerine bir bakanlar bunun cevabını görürler. Harf sırasıyla başlarsak, Adana'nın liste başı, «Sol» lâfının açıkça karşısına çıkan Kasım Gülek var. Diğer bir toprak ağası, Ahmet Karamüftüoğlu listede üçüncü sırayı almış. Burdur listesinin başına Fethi Çelikbaş varken C.H.P. petrol de milli tezi savunacağına nasıl güven verebilir. İhsan Kabadayı Konya, Kemal Beyazıt Maraş, Celâl Sungur Yozgat Ruhi Soyer Niğde listelerinin baş köşelerine kurulmuşken, C.H.P. hangi ilericiğin sorumsuzu olacak. C.H.P. de milletvekili maaş zamlarına açıkça karşı koyan Millet Meclisi Başkanı Fuat Sirmen, solcu diye kendini tanıtan Fakih Özlen, Ahmet Sırrı Hocaoğlu açıktan açığa harcannışlardır. İlericiliğin sözünden bu kadar ürken, namuslu bir Meclis Başkanının dürüstüğünü cezalandıran bir partiden Toprak Reformu, Kilit Ekonomi kesimlerinin zarsarsız hale getirilmesini beklemek hayal olur.

C.H.P. yansız bir dış politikayı savunmakta, petrol kanununa hücum etmekte, adil vergi istemektedir. Bunlar yartinin içinden süzülüp gelen sesler değildir. Omadığı izin de, akortsuz itirazlarla karşılanmaktadır. Üstelik bu itirazların sahipleri de parti içi mücadeleleri kazanmaktadır. C.H.P. seçimlere böyle giriyor. Yanlı bünyesi gerici, sloganları ilerici. Vücudu Te başı ayrı efsane'lerde adı edilen bazı yaratıklar gibi. Böyle bir yaratığın ilgi çekse de güven vermesi şüphelidir.

AP ve seçimler

Ağzı köpürerek konuşan adam «T.İ.P. iller buraya gelirse vurun, öldürün» diyordu. «çünkü onlar yurdu satacaklar, karılarımızı kızlarımızı sokaklarda fahişe yapacaklar». Adam var yansın ediyordu, adam deyip geçmeyin üstünde milletvekilliği sıfatı vardı, üstelik fikir ve terbiye seviyesine bakmadan bu seçimlere de A.P. adayı olarak giriyordu.

Bir diğer A.P. li Konya'da «T.İ.P. meclise iki üye ile girse bile meclis çalışmaz, diyordu. Bu sefer ki da-

ha ırlı kıyım bir partili idi. Adı Faruk Sükan idi ve Konya Milletvekili, A.P. Genel Başkanvekili, Sağlık Bakanı idi, üstelik, Ürgüp'ünün Moskova seyyehatinde Başbakan'a vekâlet etmişti.

Bir diğeri Kayseri'de konuşuyordu. T.İ.P. hakkında ipe sapa ge'mez sözler söylüyordu. Onu akla gelen herşeyle suçluyordu. Adı Vedat Ali Özkan idi. Doktordu, A.P. nin kodamanları arasına girmişti.

Ama konuşmalarının çok faydası oldu. Seçmen yurddaş bir siyasal partinin, İktidara kendini yakın gören partiyi nemene kışkır'ın yönettiğini görmeye başladı. Geçen ay gerçekten A.P. nin tek başına İktidar hayallerinin mezarı oldu. İktidar kokusunu a'dığını zannedenler, dört yıldır yüzlerine taktıkları maskeyi çıkarınca ortaya çirkin bir yüz çıktı. Kindar, arkadan gelen suflöre kulak vermek için elini kulağına götürmüş, üstelik akıllık derecesi su götürür bir yüz. Hal-kımız bu yüzü hemen teşhis etti. Basın tepkisini gösterince, A.P. kampını bir şaşkınlık aldı. Ne fikir'eri birbirini tutuyor, ne de tutarlı iki lâf ediyorlardı. Konuştukça, çehreleri, büğisiz ve mantıktan mahrum kafaları daha çok ortaya çıktıkça seçimler'in pek erken bir döneminde duymaya başladıkları güvenin yerini bir telaş aldı. Kendilerini bir milletin sevgilisi diye yıl'arca yutturanlar, karşılarında, lâf değil fikir isteyen, geçimin nasıl düzeleceğini, toprağa nasıl kavuşacağını soran yurddaşlar buluyor'ar, tabii fikir'eri olmadıkları için apışıp kahyorlardı. Yurddaş ne «Baba'nın se'âmına, ne «kirat» a eskisi gibi itibar etmiyordu. Bir uyanış başlamıştı.

A.P. bu uyanışa hemen adını taktı «komünist ce-reyanları». Efendim, memlekette aşırı akımlar a'ip yürütmüşü, bunların temsilcisi T.İ.P. in başı ezilmeliydi. Hiç milletvekili çıkarmamalıydı T.İ.P., kapatılmalıydı. Bu teraneye ilkönce kulak veren olmadı değil. Ama bu işe Mobil'in parası'ye çıkan «Durum» dergisi de karı-gınca, yurddaşın beyninde sorular çengellenmiye başladı. Sora çevrelerindeki T. İ. P. illere baktılar, doğru-hepsi dürüst, namuslu, halkın iyiliğini isteyen kişilerdi. Hiç birinde kişisel ya da aile bozuklukları yoktu. Yalan söylemiyorlardı. Gerçekleri dile getiriyorlar, küf-retmiyorlardı.

Seçim iş'lerinin hızlandığı şu sırada T.İ.P. yöneticileri, her kademede çalışıp, A.P. nin fakir halk arasındaki desteğini son derece zayıflatıyorlardı. Yıllardır, D. P. den ve A.P. den bir şey görmeyen ama 30 yıllık C.H.P. İktidarını hatırdan çıkarmıyan seçmen için T.İ.P. seçimlerde tek alternatif olarak görünmeye başladı. A.P. nin telaşı bundandır.

T.İ.P. iller ve ha'kımız bu telaşın daha belirgin örnek'lerini önümüzde ki günlerde görebilirler. Ama asıl göreceikleri şey, bir yandan «Baba'nın nasihatlerine, öte yandan dış çevre'erin tavsiyelerine diğer seslerden daha çok önem veren bir liderin koskoça bir partiyi nasıl batırdığıdır.

türk sovyet ilişkileri

Ağustos ayının ilk günlerinde Türkiye, dış politikasında; daha bağımsız, daha kişilikli, daha barışçı, daha kompleksiz ve çok taraflı, koşulları ile daha yakın ilişkiler kurmak politikasının izlenmesine doğru yeni bir adım attı. Başbakan Ürgüplü'nün Sovyetler Birliği'ne yaptığı resmi ziyaretin gerçek anlamı buydu. Bir bakıma, değişen dünya koşulları karşısında oldukça geçilmiş bir politikanın izlenmesinden başka bir şey değildi. Dünyanın değişen koşullarına - geçiklemeyle de olsa - uygun düşen bu politikayı ve bunun bir uygulaması olan; Ürgüplü'nün Sovyetler Birliği gezisini başka biçimde yorumlamağa imkan yoktur.

Sağduyu sahibi ve iyiniyetli kişiler tarafından bundan başka bir biçimde yorumlanmasına imkân olmadığı halde; Ürgüplü'nün bu gezisi koalisyonla dahil partiler ve onların sözcülüğünü yapan basın tarafından - açık ya da gizli - tasvip görmemiştir. Bu parti ve sözcüleri olan basın; Ürgüplü'nün Sovyetler Birliğine yaptığı ziyareti kendilerinden önceki hükümet ve onun Başbakanı İnönü tarafından hazırlanmış bir politikanın «zamansız ve gereksiz» bir icabı olarak kabul etmişlerdir. Ellerinde olmayan nedenlerle «kağıtımaz» hale gelen geziye «turistik» damgası vurarak, küçümsemeye ve gölgelemeye çalışmışlardır. Bu gayretlerini daha da ileriye götüren bazı parti liderleri ve yazarlar; bu konuda, yakın tarihteki kurgulukları yeniden ortaya çıkarmakla kalmamış, çok eski çalışmalarını da bir düşmanlık havası içinde hatırlamışlardır. Fakat, bu gayretlere rağmen; Türk halkının temsilcisi olarak Sovyetler Birliğine giden Başbakan Ürgüplü, orada Türk halkına gösterilmesi gereken saygı ve itibarı görmüştür. Başbakan ve beraberindekiler tarafından defalarca tekrarlanan bu «saygı ve itibar»; Türkiye'yi hala bir soğuk savaş alanı halinde tutmağa çalışan ve dış politikayı Amerikan uyduluğu içinde görenlerin bütün gayretlerini boşa çıkarmıştır.

Başbakanın Sovyetler Birliği'ni ziyaretini Türkiye İşçi Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi, olumlu karşılamışlardır Türkiye'nin milli çıkarları yönünde gelişen bu politikayı ve dünya barışına katkıda bulunan bu hareketi olumlu karşıladığını belirten Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet A'î Aybar; «Türkiyenin, Amerika ve Sovyetler Birliğini aynı mesafede tutması gerektir» demiştir. Ötedenberi Türkiye'nin herhangi bir büyük devletin «dümen suyunda» gitmesine karşı bir tutumu benimsemekte olan Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı, Ürgüplü'nün ziyaretinin milli, çok taraflı, tam bağımsız, Atatürkçü bir dış politikanın izlenmesi yolunda atılmış olumlu bir adım olduğuna da işaret etmiştir.

Görüldüğü gibi Türkiye iç politikasında «Sağcı»

partilerle «sola açılıştan yana» olan partiler arasındaki görüş ayrılıkları; dış politikanın izlenmesinde tutulacak yol konusunda da bir ayrılığın varlığını ortaya çıkarmıştır. Başbakan Ürgüplü'nün Sovyetler Birliğine yaptığı gezi ile büsbütün su yüzüne çıkan bu görüş ayrılığı; Türkiye'nin tam bağımsız, Atatürkçü bir politika izlemesi ile, yabancıların dümen suyunda yürütülmek istenen bir dış politikanın isimler tarafından istenmekte olduğunu da göstermiştir.

Bir bakıma Dördüncü koalisyonun Başbakanı olan Ürgüplü'nün Sovyetler Birliği ziyareti; bu koalisyona mensup partilerin - özellikle Adalet Partisi, Yeni Türkiye Partisi ve Millet Partisinin - dış politikada; çok taraflı, koşullarla dostluğu arttıran, barışa katkıda bulunan bir politikanın izlenmesini istemediklerini açıkça ortaya çıkmasına nedenlik etmiştir. Hatta, seçim öncesi havaya hakim olan; «anti-komünist» görünmek «komünist» suçlamasını kendi çıkarlarına kullanmak eğiliminde olan bu partiler; Başbakanın bu gezisini de bir unsur olarak kullanmak zavalılığından çekinmemişlerdir. Yakın zamana kadar; dış politika tutumunun partiler tarafından ayrılık gözetilmeksizin izleneceği kanısında olanlar, bunun doğru bir görüş olmadığını artık anlamışlardır.

OECD'nin İşçi Konutları Yardımı

İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatının (OECD), Türkiye'deki işçilerin ucuz konut sahibi olması için Türk-İş'e para yardımı yapması konusunda bir anlaşma olmuştur. Yalnız bu paradan işçilerin nasıl yararlanacağı konusunda sendikalar tam bir açıklığa kavuşmamışlardır. Anlaşıldığı kadar bu paranın verilmesinin amacı, düşük gelirli işçilerin, hiç bir peşin para ödmeden, sendikaları yolu ile bir mesken kooperatifine üye olabilmeleri ve ödeme imkânları dahilindeki taksitlerle bir mesken sahibi olabilmeleridir.

Sonra, özellikle, yapı işçileri İşçi Sigortalarının mesken kredisinden yararlanamamaktadırlar. Çünkü bunlar geçici olarak işyerlerinde çalıştıklarından İşçi Sigortalarının istediği şartları yerine getirememektedirler. OECD tarafından yapılan bu yardımdan yapı işçilerinin de yararlanacakları umulmaktadır.

Sendikaların ve kamu oyunun bu konuda açıklığa kavuşabilmesi için Türk-İş'in gerekli bir açıklamada bulunması beklenmektedir.

dış politika

yunanistan olayları

15 Temmuz'da Papandreu hükümetinin istifa ettirilmesiyle Yunanistan'da başlayan demokratik mücadele ilginç bir şekilde devam etmektedir. Olayların gelişmesi bir yandan «orta yol» cu EK'nin parçalanmasına, diğer yandan da halk kütlelerinin kraliyete ve emperyalizme karşı savaşta daha azimli ve bilinçli bir mücadeleye girmelerine sebep olmuştur. Halk kütlelerinin bu baskısı altında en önce paniğe kapılan ve bunun sonucu parçalanmış EK olmuştur. Amerikan emperyalizmine, onunla işbirlikçi çevrelere, faşizme ve kralığa karşı bir Halk Cephesinin kurulmasını önlemek için Çirimokos, Stefanopulos ve Papapollis idaresinde bir grup EK milletvekilli partilerini terk ederek sağ ile birleşmek amacıyla «bağımsızlıklarını» ilân etmiş bulunuyorlar.

Geçen sayımız baskıya verilirken Yunanistan kütlesel gösterilerinin en hareketli günlerini yaşıyordu. 21 Temmuz çarşamba akşamı Anayasa Meydanı ile Omonia Meydanı arasındaki Atina'nın merkezli dramatik olaylara sahne oldu. 24 yaşındaki üniversite

öğrencisi Sotirios Petrulas öldürüldü ve 63 ü ağır olmak üzere 91 kişi yaralandı. Ertesi günü bu olayı protesto etmek için Selanik'li işçiler 20.000 kişinin katıldığı büyük bir miting yaptılar. 23 Temmuz Cuma sabahı polis tahminlerine göre 100.000 kişi Atina'da Sotirios Petrulas'ın cenaze törenine katıldı. Tören, bizat katılanlar tarafından idare edildi ve tek kişinin burnu kanamadı. Burada bir noktaya değinmek yerinde olacak, EDA'nın önderliğinde tertip olunan kütle gösterileri büyük bir disiplin içinde cereyan etmektedir. Ve bu durum demokratik Yunan halkının ne kadar kıymetli politik tecrübelerine sahip olduğunu göstermektedir. Cenaze kortejinin boyu 2 kilometreyi buluyordu. Cam bir kapakla örtülü tabutu bir çiçek denizi takip etmekteydi. Öğrencilerin ardından yüzbin Atina'lı ağır ve kararlı bir sükunet içinde yürüyordu. Kortejin geçeceği caddeler hıncalı doluydu. Pencerelelerden atılan çiçek demetleri, sokaktan geçen denize ekleniyordu. Demokratik Atina, demokrasi savaşında düşen son kurbanı Sotirios Petrulas için ağlıyordu. Mağazalar perdelerini indirerek yasa katılmışlardı. 40.000 yapı işçisi grev ilân ederek yasa katılmıştı. Bu bir milli yastı. Cenaze topağa verilirken, Petrulas'ın genç arkadaşları «İntikam!» diye bağırarak Amerikanın kanlı kuklası Novas hükümetini protesto ediyorlardı. Ertesi günü, Selanikte 5.000 kişi Petrulas'ın hatırası için gösteri yaptı. Bu gösteride, «cinayeti finanse eden Amerikan emperyalizm» ve «silper gangster Johnson'un kuklaları» ile Hitlerci Frederika tel'in edildi. Genel İş Federasyonu CGT ise 27 Temmuz günü için genel grev ilân ediyordu. Demokratik Yunan halkının bu barışçı gösterilerinin bir sonucu olarak Novas hükümeti üç haftalık uzun gayretlere ve kulis faaliyetine rağmen Parlamentodan güven oyu alamayarak düşecekti. Saray ise gösterilerin baskısı altında, EK yi böylecek bir hükümet kurma çabası içinde çırpınıyordu. Böyle bir hükümetin kurulmasıyla, halk kütleleri kısmen de olsa şaşırtılmış, sola doğru kayma yavaşlatılmış, kralığa ve Amerika'ya karşı gelişen akım durdurulmuş olacaktı.

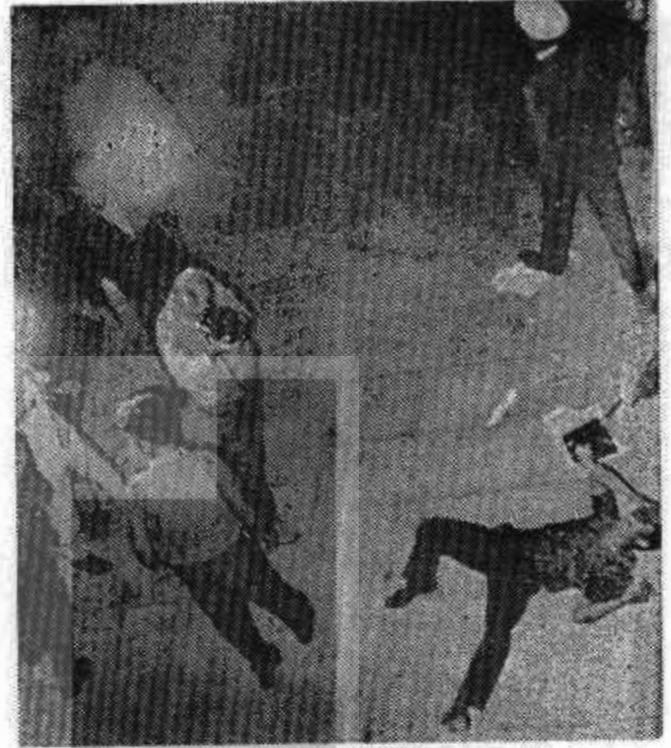
29 Temmuz günü EK'nin Meclis grubu toplantısında Papandreu büyük bir başarı sağladı. 171 kişilik grupta Novas hükümetine katılan 21 kişi tecrit edilmişti. Fikir beyan etmeyen 6 kişi hariç, grup Novas hükümetine karşı gelmişti. Bu durum kamu oyundaki baskının şiddetini ve aynı zamanda Papandreu'nun bu baskıyı Novas hükümetini tecrit etmek için nasıl büyük bir maharetle kullandığını gösteriyordu. Ertesi günkü Parlamento toplantısına EK'nin katılmaması kararlaştırılmıştı. ERE'nin de salonu terk etmesi üzerine Novas, 20 hükümet üyesiyle yalnız kalacaktı.

LARA BAKIŞ OLAYLARA BAKIŞ OLAYLARA BAKIŞ OLAYLARA BAKIŞ OLAYLARA BAKIŞ OLAYLA

3 Ağustos güven oyu toplantısı ise geniş kitle gösterilerine sebep oldu. Parlatentonun etrafını çevirmiş olan halk, Papandreu lehine gösteriler yaparken, içerde ERE lideri «Barbarlar kapımıza dayandılar; barbarlar geliyor!» demek zorunda kalmıştı. Aynı akşam 10.000 kişi yakalarında Petrusas'ın ve Papandreu'nun resimlerini ölmek üzere, Parlamento etrafındaki gösterilere devam ettiler. Parlamento içinde yapılan tartışmalar esnasında ise Papandreu tertipleri şöyle anlatıyordu : «Kralın hükümet bürhanını arzulanığını müşahede ettiğimde, benden sonra gelecek hükümeti hazırlayan bir tertibin varlığını anladım... Ertesi günü istifamı kabul etmesini kraldan rica etmişim, fakat yeni hükümet hazırlanmıştı ve arka odada beklemekteydi ve derhal yemin etti.» Parlatentonun bu toplantısında Amerika'nın kuklası Novas hükümeti 167 ye karşı 131 oyla düşüyordu. Bu 131 oy, 99 ERE, 8 Sağcı «Terakkiperver» ve 24 EK li milletvekilinin oylarından ibaretti. Bu sonucu sağlayan demokratik gösteriler, EDA nun halk küllerinin güvenine sahip yegâne parti olduğunu gösterdi.

Geçen sayınızda da belirttiğimiz gibi EK, bir yandan muhafazakârları, ilimli sermayedarları, diğer yandan da demokratları, ilericileri ve kapitalist düzeni ıslah etmeği amaç edinen «toplumcular»ı içine alan «orta yol»cu bir partidir. EK nin bu bünyesini iyi bilen Saray ve Amerika'lı müşavirleri, Novas denemesinden sonra EK yi bölme teşebbüslerine başka isimlerle devam etmeyi faydalı gördüler. Önce Stefanopoulos denendi. EK bu denemede ilk yarayı aldı. Nitekim, grup toplantısında, Stefanopoulos, Çirimokos ve Papapolitis partinin ve vatanın menfaati icabı Papandreu'nun çekilmesi gerektiğini, memleketi sağcı bir diktadan korumak için daha ilimli bir politika güdülmesi gerektiğini savundular. Çünkü Papandreu tavizsiz politikanın sembolü olmuş idi. Hatta, eski «Sosyalist» Çirimokos kendisinin de katılacağı bir hükümetin sosyalizm ve demokrasiye sağlayacağı faydaları söz konusu etti. Dışarıda bekleyen onbin kişinin Papandreu lehindeki gösterileri, diğer demokratik gösterilere eklenerek, grubun bu sefer de Papandreu'yu tutmasını sağladı. Halk, «Başka Novas'lar istemeyiz!» diye bağıarak, Stefanopoulos denemesini reddediyordu. Ancak 26 milletvekili Papandreu aleyhinde oy kullandıysa da, Stefanopoulos, Çirimokos ve Papapolitis ekseriyete uyacaklarını vaad ettiler. Bu başarıdan sonra Papandreu halka eski Yunan traledilerindeki koro ile karşılıklı konuşmaları hatırlatan vezir bir konuşma yaptı : Cumhuriyet ve demokrasi isteyen halkla beraber, ege-men halkın muzaffer olacağı bir daha tekrarlandı.

«Orta yol»cu Papandreu'nun demokrasi mücahede halka dayanması ve halkı gösterilere davet etmesi şüphesiz Yunanistan'a özgü bir olaydır. Ordunun saraya bağlı olması Papandreu'yu halka başvurmağa zorlayan sebeplerin başında gelir. Papandreu'nun bir tutumu başta Yunan sağ partisi olmak üzere

bütün sağcı çevrelerin, olayların başından beri Papandreu'ya cephe almaları ve orta yollu lideri solculukla suçlamalarına sebep olmuştur. ERE nin eski dışişleri bakanı Averof, Papandreu'yu şöyle suçluyor: «İstifasından sonra, Karamanlis'in vukur hareketi örnek alacak yerde, komünistlerin çapulcuları (aynen) kışkırtmasına fırsat vererek, halkı sokaklarda kendi lehinde gösteriler yapmağa davet etmekten korkmadı. Bu, yıkıcılığın daha önce tecrübe edildiği bir memlekette, sorumluluğunun bilincine ermiş bir politikacının asla atmayaacağı bir adımdır. Gelişen halk hareketi karşısında sağın telaşa kapılması tabiidir. Fakat Yunanistandaki halk hareketinin gelişmesinden endişe duyanlar sadece sağcılar olmayıp, aynı zamanda orta yolculardır. Nitekim, EK nin «sol kanadına mensup Papapolitis bu konudaki endişesini şöyle ifade ediyor: «Memlekette öyle bir kaynaşma var ki, kamu oyunda önceden başlamış olan kutuplaşma, kralliyet meselesinin Halk Cephesi taraftarlarının temenni ettikleri şekilde ele alınmasına götürecektir. Bir sağ kabinesi kurulmasını ve komünistlerle ittifakı birlikte önleyecek olan geçici bir merkez hükümeti kurmak hususunda Stefanopoulos'un teşebbüsünü desteklememin sebeplerinden biri buydu. Papandreu maalesef bu gerçeği görmedi» Görülüyor ki, EK nin «sol kanadına» mensup bir kimse kralliyet rejimine son verilmesini ve yerine cumhuriyetin kurulmasını yadırgamaktadır. Eski «sosyalist» Çirimokos, Halk Cephesinin kurulmaması ve binnetice kralliyetin devam etmesi için Yunanistan'ın en muhafazakar unsurlarının toplandığı ERE ile işbirliğini

dahi kabul etmiş bulunuyor. Daha şimdiden, ERE nin liderlerinden Pipinellis, Cassimatis ve Mandrakis, EK nin «sol kanadı'na numan Çirimokos'un bir numaralı savunucusu ve destekleyicisi kesildiler.

EK nin duçar kaldığı bu parçalanma, «orta yol»cu bir partinin günümüzde, dışarda antiemperyalist ve içerde demokratik bir düzeni kurmada karşılaştığı güçlükleri göstermektedir. EDA'nın Meclis gurubu başkanı ve parti sekreteryası üyesi İliou, EK nin durumunu şöyle tahlil ediyor: «Merkez Birliği, kadrolarının homojen olmaması, Papandreu'nun yerine geçmedeki ölçsüz ihtirasları, aralarında bazılarının iktidar için en kısa yolun Amerikan Elçiliğinden geçtiği hususundaki inancı, sosyal muhafazakarlığı ile karakterize olur». Bugün Yunanistan'da herkesin mutabık olduğu gerçek, yapılacak seçimlerin EK için şimdikinden daha kuvvetli bir ekseriyet sağlayacaktır. Fakat, yine herkesin mutabık olduğu diğer bir gerçekte yapılacak seçimlerin krallık rejimi için bir referandum mahiyetini alacaktır. EK, sosyal yapısı icabı, kendisi için böyle avantajlı seçimlere gitmemek için parçalanmış bulunuyor.

Ek idarecileri bu bizanten tartışmalara devam ederken, demokratik Yunan halkı, Amerikan emperyalizmine karşı, kraliyete karşı ve faşizme karşı mücadelesine devam etmektedir. 12 Ağustos gecesi, üniversite gençliği ve yapı işçileri Üniversitede birleştikten sonra Atina'nın ana caddelerini halkın coşkun tezahüratı arasında geçtiler. Halk Cephesinin temelini teşkil eden bu topluluk, «Kahrolsun krallık! «Referandum», «Defol Alman karısı!» Kahrolsun Gestapo ajanı!» sloganlarıyla kralı ve Frederikayı telin ediyordu.

Yunanistan olaylarının memleketimiz için en önemli yanı geçen sayımızda da belirttiğimiz benzerlikler sebebiyle, antiemperyalist ve demokratik bir düzen için yapılacak mücadelede sermayeden bağımsız toplumcu bir partinin varlığının bu mücadelenin başarıya ulaşması için yegâne garantiyi teşkil ettiğinin göstermesidir.

yemende iç savaş durdu

Yemen'de üç yıldır süregelen iç savaş, Birleşik Arap Cumhuriyeti Başkanı Nasır ve Suudi Arabistan Kralı Faysal'ın Cidde'de yaptıkları bir anlaşma ile «durduruldu» üç yıldır, dünya kamu oyunu pek yakından ilgilendirmeden, süregelen bu iç savaş hakkında ilk bilgiler hemen hemen unutulmuş gibidir. Durdurulmuş biçimi üzerinde de bir çelişik durum var gibi gelebilir. Konuyu yorumlamak ve çelişik gibi görünen durumu açıklayabilmek için bazı sorunların cevabı kısaca verilmek gerekir.

Üç yıldır devam edegelen Yemen iç savaşı «neden» başlamıştı? İç savaşta taraflar kimlerdi? Bir anlaşma zorunluğu doğmuşsa; bu anlaşma neden sa-

vaşan iç kuvvetler tarafından gerçekleştirilmemişti? Birleşik Arap Cumhuriyeti Başkanı ve Suudi Arabistan Kralının, Yemen'deki iç savaşı «durdurma» hakkı ve yetkisi nereden geliyordu? Ve nihayet : Bu savaşın durdurulması Orta - Doğu ve Arap dünyasında ne gibi gelişmelere yol açacaktır?

1962 yılının Eylül ayı sonlarına doğru Yemen'de ordu aracılığı ile kansız bir ihtilâl başarılmıştı. Büyük çoğunluğu Mısır'da eğitim görmüş ya da Yemen'de Mısır'lı subaylar tarafından eğitilmiş Yemen ordusu; dünyanın en eskmiş yönetimlerinden birine : Yemen İmamlığına son vermişti. Babası İmam Ahmet'in ölümü ile tahta çıkan genç İmam El Bedr'in bir aylık saltanatına son veren ihtilâl; çok kısa bir süre sonra İmam Bedr'in yönetiminde bir karşı hareketle uğraşmak zorunda kaldı. Yemen'de başarılan bu askeri darbe, gerçekte Yemen halkının ilk teşebbüsü değildi. Yemen'deki Orta - Çağ düzenine son vermek için sayısız teşebbüsler yapılmış ve İmamların en kanlısı olarak tanınan İmam Ahmet tarafından bastırılmıştı. Bu gerçeği ve Yemen İmam'lığının hangi dış kuvvetlere dayandığını bilenler Genç İmam Bedr'in başlattığı iç savaşın kolay kolay bastırılmıyacağı inancını taşıyorlardı. Fakat, düzenli ve ülkenin diğer kurumlarına bakarak oldukça modern bir ordunun da ele geçirdiği iktidarı kolay kolay vermeyeceği de bir gerçektir. Tarafların güçleri arasındaki bu denge; İmam'lık düzeninden yana dış müdahalelerin yapılmakta geçikmiyeceği tahminlerini kuvvetlendiriyordu. Ve gerçekten bu tahminlerin doğrulanması için fazla zaman geçmedi.

Cumhuriyetçiler, ilk kuvvet olarak İmam Ahmet zamanında başkaldırmış ve başarısızlık sonucunda Aden'e sığınmış 80 bin kadar hürriyet taraflısını yardıma çağırdı. İmam Bedr ise, Suudi Arabistan'dan aldığı ilk yardımlarla karşı hareketini güçlendirmeye başladı. Yüzeyden bakıldığında; Arap dünyasında Mısır ihtilâl ile başlayan bir monarşi - cumhuriyet kavgası biçiminde görünen Yemen iç savaşı; gerçekte Orta - Doğu üzerinde çıkarlarını yürütmek çabasıyla olan İngiliz ve Amerikan emperyalizmi ile Arap hakları arasında yürütülen yeni bir çatışmaydı. Orta - Doğu'daki köhne ve halk zararına süregelen yönetimleri ayakta tutup, bu bölgedeki çıkarlarını sürdürme çabasına Amerikan ve İngiliz emperyalizmi; Yemen'deki ihtilâl son verebildikleri takdirde, Arap haklarının kurtuluş ümidini daha bir süre geçştireceklerine inanıyorlardı. İngiliz ve Amerikan emperyalizmine dayanan Suudi Arabistan Krallığının İmam El Bedr'in büyük aşiret kuvvetlerine doğrudan doğruya desteklik etmesi; Cumhuriyetçi kuvvetlerin Birleşik Arap Cumhuriyeti ile sıkı ilişkiler kurması sonucunu doğurdu. Böylelikle Yemen iç savaşına; bir yandan Amerikan ve İngiliz emperyalizminin desteğini alan Suudi Arabistan kuvvetleri, öte yandan Yemen ihtilâl-

lini korumak için Birleşik Arap Cumhuriyeti birlikleri katılmış oldu.

Emperyalistlerin, halktan yana başlayan ve başarılan her demokratik kurtuluş hareketine yaptıkları kaba müdahale; Yemen'de de kendini göstermiş ve bu ülkeyi üç yıl süren bir iç savaşın içine atmıştı. Birleşik Arap Cumhuriyeti başkanı Nasır, Yemen üzerindeki emperyalist oyununa son vermek ve arap halklarının kurtuluş hareketini hızlandırmak için bu üç yıl içinde ağır fedakârlıklara katılmıştı. Bu üç yıllık sürede Suudi Arabistan Kırallığında da bazı değişiklikler olmuş; gerek Suudi Arabistan devrimci güçleri gerek Arap dünyasındaki gelişmelerin baskısı altında Kral Suud'un hakimiyeti sona ermişti. Yerine geçen Kral Faysal, açıktan açığa Emperyalist usaklığını yürütmek yolundan ayrılmış; gelişen arap dünyası içinde gerçekçi bir politika izlemek yolunu seçmişti. Nasır ve Faysal'ın, Yemen'deki iç savaşa son vermek ve karşılıklı olarak taraflara yardım etmekten vazgeçme kararı emperyalizme karşı kazanılmış bir zaferdir. İki kardeş ülke devlet başkanlarının österdikleri anlayış ve emperyalizme savaş konusunda özellikle Başkan Nasır'ın gerçekçi tutumu; emperyalistlerin sürüp gitmesini istedikleri bir çatışmanın sona ermesini sağlamıştır. Bu anlaşma ile iki arap dünyasının emperyalizme savaşta öncülüğünü eden Birleşik Arap Cumhuriyeti Yemen'deki 50 bine yakın askerini çekebilecek ve savaşın gerektirdiği ağır masrafları kalkınmasında harcıyabilecektir. Ayrıca Yemen'den çekilen kuvvetler; girişmesi muhtemel hareketlerinde İsrail'in daha ihtiyatlı davranmasını sağlayacaktır.

Şimdi Yemen üzerinde varılan anlaşmaya göre; Birleşik Arap Cumhuriyeti birlikleri bir yıl içinde Yemen'den çekilecektir. Çeşitli eğilimlerden kurulu karma komisyonlar, bir yandan ateş - kes kararının uygulanması için ülkeyi kontrol altında bulunduracaklar; bir yandan da Yemen'in yönetimini yemeden düzenleyen esasları bulmağa çalışacaklardır. Ve varılan anlaşmadan bir yıl kadar sonra da; yönetim biçimi halkın oyuna sunulacaktır. Yemen halkı, onbir asır süren İmamlık yönetiminden sonra - savaş içinde de olsa - cumhuriyet yönetiminin kendisine sağladığı hak ve hürriyetlerden yana olacak kadar bilinç kazanmış bulunmaktadır. Yapılacak plebisitin şimdiden bir cumhuriyet isteği ile sonuçlanacağını söylemek kehanet olmayacaktır.

Yemen sorununun barışçı bir biçimde çözülmesi; - herşeyden önce - arap dünyasında «birleştirici» bir adım atılmış olması ve emperyalist gayretlerin bir defa daha suya düşürülmüş olmasıdır.

kızgın kapitalizmin üstündeki zenci

A slında hep bekleniyordu ama, nüfusun sadece yüzde altı kadarının zenci olduğu Kaliforniya' da böylesine bir «Zenci İhtilali» beklenmiyordu. 11 Ağustos 1965 Çarşamba akşamı, bardak Kaliforniyada taşı. Dağı doğuan fare, 21 yaşında bir zenci şöförün, otomobilini tehlikeli bir şekilde sürdüğü gerekçesiyle, polis tarafından tevkif edilmek istenmesi oldu. Zenci polise kafa tuttu. Ve dört gün içinde 33 kişi öldü. Ölenlerin 26 sı zenciydi. 700 kadar da yaralı sayılmıştı. 2000 yerde yangın çıkmış, 3000 kadar zenci tevkif edilmişti. Tevkif edilenlerin yarısına yakın kısmı, 18 yaşından küçüktü.

Amerika'da zenci - beyaz çatışmaları olağandır. Nedir ki, bu defa olağan olmayan bazı şeyler görüldü. Ayaklanmaya katılan zencilerden biri, «bu bir zenci ihtilalidir» diyordu. Ölümler ve yaralıları arasından, silahlı beyazlara göyle bağırıyordu :

«— Bizim mahallemizden de, Vietnam'dan da defolun.»

B un'lar olağan şeyler değildi. Kaliforniya eyaletinin Los Angeles şehrinde, Watts mahallesinde, ayaklanan zenciler, Vietnam'da dövülmektense, Watts'ın çayır çayır yandığını görmeyen daha iyi olduğunu söylüyorlardı. Vietnam'dan söz eden sadece zenciler de değildi. Polis müdürü, zencilerin, Vietnam'daki gibi gerilla taktiği kullandıklarını söylüyordu. Tenkil kuvvetlerinden bir yüzbaşı da, «eğer istedikleri buysa, Vietnam'daki gibi olacak» diyordu.

Şimdi Watts'daki ayaklanma bastırılmış bulunuyor. Fakat Watts'daki şartlar değişmemiştir. Çünkü Birleşik Amerika'daki şartlar değişmemiştir. 1965 bağlarında, Watts'da çalışma çağındaki zencilerin yüzde 34'ü işsizdi. Bütün zenci mahallelerinde olduğu gibi, konut ve eğitim durumu kötüdür. Suç oranı yüksektir. Bir dolara bir genç kız (zenci) kiralanabilir. Zencilerle beyazların yaşama düzeyi arasında büyük farklar vardır.

Zenci ayaklanmasının temelde yatan asıl sebebi, zencilerin Amerikan kapitalizmi içindeki özel durumudur. En yetkili Amerikan yöneticilerinin açıkça ifade ettikleri gibi, belirli oranda bir işsizlik, ekonomik hayatın sıhhatli bir biçimde işleyebilmesi için yararlıdır. Çünkü bu sayede ücretler «mübalâğalı» bir şekilde artamaz ve Amerikan mütteşebbisi «verimli» yatırımlarda bulunabilir, yani yüksek kârlar gerçekleştirebilir. Ekonomik hayatın sıhhatli, Amerikada, herkesten çok zencilerin sırtından sağlanıyor. İşsizliğin asıl yükünü zenciler taşıdığı gibi, çabattıkları zaman, nisbeten düşük ücretleri de onlar alıyor. Zenci - beyaz çatışma-

ası ,aslında sınıf çatışmasının renkli seklinden başka bir şey değildi. Amerikadaki zenci - beyaz çatışmasının temelinde, Amerikan kapitalizmi yatıyor. Temel sebep varoldukça, zenci'ere hangi külâh giydirilse giydirilsin, en umulmadık yerlerde ,en entipüften sebeplerle Watts'dakine benzer daha çok ayaklanmalar olacaktır.

nükleer savaşa doğru mu ?

Amerikanın Güneydoğu Asyadaki saldırgan hareketleri her gün artan bir hızla devam etmektedir. Kuzey Vietnama yapılan hava hücumları binlerce Vietnamlının ölümüne sebep olmaktadır. Son günlerde Güneyde de hava hücumları artmıştır. Napalm ve zehirli gazlar saçan uçaklar binlerce köylünün ölümüne ve yaralanmasına sebep olmaktadır. Vietnamdan gelen haberlere göre, ölen ve yaralananların çoğunluğunu çocuklar, kadınlar ve yaşlılar teşkil etmektedir. Viet Kong askerlerini sakladıkları bahanesiyle bir çok köyler ateşe verilmekte, halk yoksul ve perişan bir duruma düşürülmektedir.

Son Gelişmeler .

28 Temmuz günü başkan Johnson, Vietnama yeniden 50.000 asker daha gönderilmesi için emir verdi. Gerekçe her zaman olduğu gibi, Vietnamun hürriyetini korumak ve kuzeyden gelen saldırıya karşı durmak. Yeni gönderilecek olan kuvvetlerle Amerikanın Vietnamdaki silâhli kuvvetlerinin sayısı 125.000'i bulmaktadır. Başkan Johnson «Herde daha fazla askere ihtiyaç olacaktır» demiştir. Bazı senatörlere göre, bu yılın sonuna kadar bu sayı 300.000'i geçecektir. Johnson'un konuşmasına ve savaş alanından gelen haberlere bakılırsa, bu tahmin hiç te yanlış çıkacağına benzemiyor. Amerika, Güneydeki savaşı kaybetmektedir. Saygon hükümeti ordusundan her ay binlerce asker firar etmektedir. Oysa ki, Amerikan politikası bu ordunun genişletilmesini öngörmekteydi. Amerika, gitgide savaşı tek başına yürütmek durumuna düşecektir.

Amerika, Vietnamdaki barbarlığına uluslararası bir hava vermeğe çalışmaktadır. Kuklası olan Güney Kore hükümetini Vietnama asker göndermeğe zorlamıştır. Bu yazının yazıldığı sırada 15.000 Güney Koreli asker Vietnama doğru yola çıkma hazırlığı yapmaktadır.

Viet Kong er geçen gün duruma biraz daha hakim olmaktadır. Son haftalar içinde hareketini Saygon yakınlarına kadar getirdi ve gerek Amerikalılara, gerekse hükümet kuvvetlerine büyük zayıflık verdi. Danang hava üssü civarında geçen çarpışmalarda da Amerikan deniz piyadeleri ağır zayıflık verdiler. 4 Ağustos günü, Viet Kong Danangdaki Amerikan petrol de-

SAVAŞ SAHNELERİ

Tan-Loc, 4 Ağustos (A.P.) — «Allahım.. Bunun böyle olacağını hiç sanmazdım.» Bu sözleri genç bir Amerikan deniz piyadesi, kurşunlardan delik deşik olmuş toprakta yatan fakat hâlâ nefes alan ihtiyar bir Vietnam köylüsüne bakarak söylüyordu. Açık ağzı sanki birşey söylemek istiyormuş gibi açılıp kapanıyordu.

Bir başkası, «Onu öldürdüler ve sefaletten kurtardılar» diyordu. İhtiyar, askerleri görünce korkudan kaçmış ve onlar da Vietkong'lu birisi zannederek ateş etmişlerdi.

polarını kısmen tahrip etti. Bu durum Amerikayı çileden çıkarmaktadır ve tepki pek hunharca olmaktadır. New York Times gazetesinin 5 ve 6 Ağustos tarihli sayılarında Vietnam köylerini ateşe veren Amerikan deniz piyadelerinin resimleri yer almıştır. Viet Kongun saklandığı güphe edilen her köy bu saldırıya uğramaktadır. Çoğu defa köyde bir tek Viet Kong askeri bulunamamaktadır.

Chu-Lai'nin 4. alayının 1. taburunun deniz piyadeleri, burada buldukları iki aydır bu savaşın çeşitli veçhelerini görmüşlerdi. Bu defa tamamen müdafasız, silâhlı bile olmayan bir vatandaşı öldürmüşlerdi.

İçlerinden biri, «Bunun anlamı yok, birisi arkasından koşup onu yakalamalıydı» dedi.

«Evet, bizi tuzağa düşürmesi için» diye bir başkası cevap verdi.

Bir çavuş da, «Artık düşünmiyelim, savaş uzun ve daha birçok nâhoş şeyler göreceğiz» dedi.

Gerçekten de hepsi yirmi yaşlarında olan «deniz piyadeleri» aynı gün başka sahnelere şahit oldular.

O gün iki Vietkong'lu esir alınmıştı. Biri silâhlıydı. Deniz piyadelerinden biri tercüman vasıtasıyla esirleri sorguya çekiyordu. Bunlar Vietkong'lu olmadıklarını ve birşey bilmediklerini söylüyorlardı.

Güney Vietnamlı askerler sınırlanarak kamışlarla esirlerin kafasına ve sırtına vurmaya başladılar. «Deniz piyadeleri» müdahale ederek esirleri aldılar. Esirlerin gözlerinde ne heyecan ne de acı vardı.

En sonunda esirler hükümet askerlerine teslim edildiler. Bunlar iki esiri dakikalarca dövdükten sonra, ayrı ayrı sorguya çekmeye başladılar. Sonra yeniden dövdüler ve en sonunda konuşacağını zannettiklerine su işkencesini uyguladılar.

Esiri yere yatırdılar, yüzüne bir bez örttüler ve ağzından su aktardılar. Başlangıçta esir işkenceye tahammül ediyordu. Fakat biraz sonra nefes alması ve bunun için de kıpırdanması gerekti. Ama dört kuvvetli adam onu sıkıca tutuyordu. Sonunda esir boğulmamak için konuşmayı kabul etti. Arkadaşlarının ve silâhların yerini söyledi.

Öbür işkence şekillerinin tersine, bu su işkencesi buna maruz kalanların savaş cesaretlerini artırmaktadır.

Harekât esnasında bir hükümet askeri, tavam saplarla örtülü bir evi ateşe verdi. Bu evin bir Vietkongluya ait olup olmadığını bilmek imkânsızdı. Ateş çabucak yayıldı ve altı evi yaktı.

Bir subay «deniz piyadelerine» şunları söylüyordu: «Bunun nasıl olduğunu bilmek istemiyorum. Bunlar hep ıstırap doğuruyor. Halbuki biz bu acıların dırması için çarpışıyoruz.»

Harekât esnasında on üç kişi esir alınmıştı. Esirler arasında bulunan birisinin çocuğu babasını

helikopterle Chu-Lai'ye götürecektir hava meydanına kadar bütün yol boyunca takip etti. Babası helikoptere çıkarken küçük oğlan ellerini büktü ve âdetâ ulumaya başladı.

Bunu işiten bir «deniz piyadesi», «Bu çocuğu susturacak kimse yok mu?» diyordu.

(Le Monde, 5 Ağustos 1965)

Chan-Sou, 3 Ağustos (A.P.). Amerikan «deniz piyadeleri» ve hükümet kuvvetleri pazartesi günü birlikte bir harekâta girişmişler ve Da-Kang'ın 15 kilometre güneyinde beşi sivil olmak üzere 25 kişiyi öldürdüklerini bildirmişlerdir. Helikopterlerle deniz piyadelerini indirmeden önce, donanma topçusu bölgeyi şiddetle bombardıman etmiştir.

Bu arada birkaç sivil ölmüştür, çünkü; karşı tarafın hücumuna uğrayan «deniz piyadeleri» savaşçılarla sivilleri ayırt edecek durumda değillerdi. Bir Vietnamlı hücumdan önce köyü terketmelerini hoparlörlerle köylülerden istemişti. Fakat sağ kalanlar daha sonra, topçu ve uçak bombardımanından dolayı bunu yapmaya cesaret edemediklerini söylemişlerdir.

Köyün kenar bir yerinde bir kadın toprağa uzanmıştı. Yan tarafından yaralanan kadın çok kan kaybediyordu. Yanında çocukları vardı ve bunlardan kolundan yaralı birisi ağlıyor ve korkuyla «denizcilere» bakıyordu. Hemen buraya yakın bir yerde, bir «deniz piyadesi» köylüler tarafından top ve uçak hücumları sırasında kullanılan bir yeraltı sığınacağı bomba atıyordu. Birkaç saniye sonra, sığınaktan, birisi yarı yarıya kesilmiş, iki çocuk cesedi çıkarılıyordu.

Bir çavuşun emri üzerine «deniz piyadeleri» Vietkong'un ateşe başladığı sanılan evleri yaktılar. Buradakiler bir evin altındaki sığınacağı sakanlarken, birçoklarının feci şekilde yandıklarını bir «denizci» söylüyordu.

Vietkong tarafından kontrol edilen bu köyden geçerken bir «deniz piyadesi», «Hepsini öldürün, kimsenin kıpırdandığını görmek istemiyorum» diye bağırıyordu. Bütün «deniz piyadeleri» gözleri dönmüş bu birkaç adamın hareketlerini tasvip etmiyorlardı. Sivillere karşı şiddet kullanılmaması için emirler verildi. Bir çavuş «Bu şekilde hareket etmek aptallıktır» diyordu.

(Le Monde, 4 Ağustos 1965)

Karada insiyatifi tamamen Viet Konga kaptıran Amerikan silâhlı kuvvetleri şimdi de hava saldırılarını arttırdılar. B - 52 uçakları Vietnam köylerine cehennem yağdırmaktadırlar. Amerikan resmi çevreleri bu hücumların sadece komünistlere karşı yapıldığını iddia etmektedirler. Fakat, Amerikan basınında bile yer alan haberler, bu hücumlarda en çok sivillerin za-

rar gördüklerini belirtmektedirler. 8 Ağustos günü Amerikan uçakları kuzeyde ve güneyde binlerce bina tahrip ettiler ve yüzlerce Vietnamlıyı öldürdüler. Amerika'nın resmi iddiasına göre dahi bunlardan ancak kırk kadarı Viet Kong askeri idi. Ayrıca tahrip edilen binalarda her halde karıncalar barınmıyordu.

Savaşın huzlanması ve Amerikan zayıflığının art-

ması kamu oyunda savaşa - eskisinden de fazla ola-
rak - aleyhtar bir hava yaratmıştır. Amerikan hükü-
meti buna sansürle cevap vermiştir. Amerikan zayıflığı-
na dair haberlerin verilmesi yasaklanmıştır. Savaşın
başından beri gazetecilere çıkarılan güçlükler daha
da artmış ve halkın doğru haber almasına engel olun-
muştur. Kuzeye yapılan hücumlarda da bir çok Ameri-
kan uçağı düşürülmüş ve pilotlar ölmüştür. Bu gerçek
te, «moral bozgun'uğu yaratır» gerekçesiyle halktan
saklanmak istenmiştir. 27 Temmuz'da kuzeydeki uçak-
savar füze üslerine yapılan hücumda altı Amerikan
uçağı düşürülmüştür. Amerikan hükümeti önce bunu
kamu oyundan saklamak istemiş fakat Hanoi radyosu-
nun haberi vermesi üzerine durumu daha fazla sakla-
yamamıştır.

Johnson Yalan Söylüyor :

Amerikan politikasının yürütücüsü Johnson, yap-
tığı değişiklik konuşmalarında Amerikanın Vietnam'da
Vietnamlılara yardım etmek için ve onların isteğiyle
bulunduğu yalanını tekrarlamaktadır. Oysa ki, Ameri-
kayı Jdmin Vietnam'a çağırduğu artık herkesin bildiği
bir gerçektir. Fransızlarla yapılan kurtuluş savaşında
Fransızların safında yer alan ve savaşı milliyetçilerin
kazanacağını anlayınca Amerikaya kaçan Diem, yine
Amerika tarafından Gney Vietnam'ın başına geçirildi
ve onun ödürülmesini takiben Amerikanın kuklaları
Saygonda hükümet ettiler ve etmektedirler. İşte Ame-
rikayı Vietnam'a davet eden bunlardır., ve Vietnam
halkını temsil etmekten pek uzaktır. Her fırsatta in-
san haklarına ve top'umların kendi kaderlerini kendi-
leri tayin etmesi ilkesine bağlılığını tekrarlayan Ame-
rika, Vietnamda böyle bir çözüme hiç te yanaşmamak-
tadır.

28 Temmuz günkü konuşmasında Johnson, yine
ön - şartsız müzakere teklifini tekrarladı, fakat yine
Viet Kong'la müzakere masasına oturmayacağını söy-
ledi. Daha önce de belirttiğimiz gibi, her gün savaştı-
ğı kimselerle müzakereye yanaşmayan Johnson kötü
niyetini ortaya koymaktadır. Bugün için Vietnamdaki
her hangi bir çözüm yolu, Viet Kongun iştiraki olma-
dan bulunamaz. Memleketin büyük çoğunluğunda fiilen
idareye hakim olan Viet Kong halk tarafından tutul-
makta ve sevilmektedir. Viet Kong idaresi altındaki
kısımlarda derin bir toprak reformu yürütmektedir ve
okuma yazma öğrenenlerin sayısı her gün artmakta-
dır. Bunun yanı sıra bir çok sıhhi tes'isler yapılmakta,
ormanda açılan okullarda tıbbi teknisyenler yetiştiril-
mektedir.

Amerikan hükümeti kuzeye saldırısına gerekçe
olarak, savaşın tamamen kuzeyden idare edildiğini ve
beslendiğini göstermektedir. Bunun hiç te böyle ol-

Her gün yenileri geliyor

madığı, kuzeye saldırıların güneydeki harpte hiç bir
azalma yaratamaması ile meydana çıkmıştır. Hatta,
tam tersine Viet Kongun saldırıları artmıştır. Güney-
deki milliyetçiler muhakkak ki kuzeyden bazı yardım
almaktadırlar. Fakat, özellikle başlangıçta, bu yardım
bir dayanışmadan öteye geçmiyordu. Burada unutul-
maması gereken nokta kuzey ve güneyde yaşayan Vi-
etnamlıların bir tek millet olduklarıdır. Nitekim, Viet
Kongun Johnson'un 28 Temmuz konuşmasına cevabın-
da bu gerçek kesin bir şekilde belirtilmiştir. 7 Agus-
tosta yayınlanan bir bildiri de Viet Kong «kuzeydeki
kardeşlerimizden yardım istiyoruz», demiştir.

Nükleer Tehlike :

Bundan önceki bir yazımızda (Bak. Sosyal Adalet,
Nisan 1965), Vietnamdaki savaşın genişleyebileceğine
ve nükleer bir çatışmaya yol açabileceğine işaret et-
miştik. Bu tehlike bugün o zamankinden pek daha ya-
kındır ve bu duru mdünya barışı bakımından pek üzü-
cüdür. Amerikan politikası Vietnamda gitgide bir çık-
maza sürüklenmektedir. Saygondaki rejim gittikçe
belirsiz bir hale gelmektedir. Saygondaki rejimin tesir-
sizliği, savaşın doğrudan doğruya ve tamamen Ame-
rikalılar tarafından yürütülmesi sonucunu doğuracak-
tır. Bu şekil'de genişleyen bir savaş mahalli olmaktan
çıkacak ve ister istemez, Asyalılara karşı bir Ameri-
kan saldırısı halini alacaktır. Daha önce de işaret et-
tiğimiz gibi, hava ve deniz üstünlüğüne rağmen Ame-
rikanın böyle bir savaşı kazanmasına imkân yoktur.
Çünkü, savaş karada yapılacaktır ve kara ordusu so-
nucu tayin edecektir.

Kara savaşını kaybedecek duruma gelince, Ameri-
kanın nükleer silah kullanma yoluna sapması büyük
bir ihtimaldir. Bir nükleer savaş ise dünyamızı yıllar-
ca geri götürecektir.

Sonuç

Amerika «tarihin akışına karşı gelmektedir». Millî kurtuluş savaşlarına karşı çıkmakla, kütlelerin nefretini kazanmakta ve kendi mezarını kazmaktadır. Yeni sömürgeciliğin başlıca temsilcisi olarak, gelişmiş memleket halklarını sömürmekte ve bu sömürmesini biraz daha devam ettirebilmek için her türlü barbarlığa baş vurmaktadır. Amerikada yeni yeni uyanmakta olan halk buna karşı gelmektedir. Özellikle Üniversite öğrencileri dış politika ile ilgilenmeğe ve Amerikadaki çıkar sisteminin iç yüzünü öğrenmeğe başlamışlardır. Bu uyanışta en büyük rolü Zenci Hakları mücadelesi oynamıştır. Vietnam ve benzeri savaş yürüten çıkar guruplarıyla, zenciye baskı altında tutan ve haklarını tanımayanların aynı guruplar olduğu artık ortaya çıkmaktadır ve halk bunu yavaş yavaş anlayacaktır.

Vietnam hakkı emperyalizme karşı olan mücadelesini mutlaka kazanacaktır. Bundan zerre kadar şüphemiz yoktur, fakat zalim Amerika bu arada Vietnamı bir harabeye çevirmekte ve dünyanın başını derde sokacak hareketlere girişmektedir. Büyük bir savaşın önlenmesi ve Vietnam halkının çilesinin bitmesi için, dünyadaki bütün barışsever kişi ve milletlerin Amerikaya baskı yapması gerekmektedir. Vietnam ihtilafı müzakeresi masasına bir önce götürülmektedir.

İKİNCİ TECRÜBE OLMAYACAK

Sosyal Adalet'in geçen sayısında, eski plâncılardan üçünün, Osman Nuri Torun, Necat Erder ve Atilla Karaosmanoğlu'nun, ayrıca adlarını yazdığımız bazı değerlerin yanısıra, CHP merkez kontenjanından aday gösterilmeleri konusunda çıkarılan bir söylenti üzerine, İsmet Paşayla sonu herkesçe bilinen bir plânlama tecrübesi geçirmiş olan arkadaşlarımızın, şimdi bir de sosyalizm tecrübesi mi yapmak istediklerini sormuştuk.

Sevinerek öğrendiğimize göre, böyle bir tecrübe düşünülmemiştir. Zaten bunu aklımız almamıştı. Atilla Karaosmanoğlu ile Necat Erder, CHP merkez kontenjanından aday gösterilmeleri konusunda yapılan teklifleri kabul etmemişlerdir. Osman Nuri Torun'a da böyle bir teklifte bulunulmamıştır.

K. S.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ BAĞIŞLARINIZI BEKLİYOR

Siyasi Partiler Kanunu gereğince Devlet Hazinesinden öbür partilere milyonlarca lira ödenek verildi. Yalnız Türkiye İşçi Partisi bundan mahrum bırakıldı. Partiler arasında açık bir eşitsizlik yaratan bu kanun hükmü Anayasaya aykırıdır. Ama biz inanıyoruz ki, vatandaşların bağışları bu eşitsizliği ortadan kaldıracaktır.

Bütün emekçilere sesleniyoruz!

Gerçek Atatürkçülere, toplumlara sesleniyoruz!

Türkiye İşçi Partisinin seçim masraflarını karşılamak için bağışta bulununuz. Bağışın azlığına çokluğuna bakmayınız. Bağışlarınız gerçek demokrasinin kurulmasına yardım edecektir.

*Türkiye İşçi Partisi
Genel Merkezi*

*Banka Hesap No.
Ziraat Bankası Bahçekapı Şubesi
Hesap No. 15044 - İstanbul*

*Posta Havalesi Adresi :
T. İ. P. Genel Merkezi
Ankara Cd. No. 40 İstanbul*

T.İ.P. GENEL BAŞKANI MEHMET ALİ AYBAR'LA BİR KONUŞMA

(Tercüman Gazetesinin sorularına verilen cevap orda eksik çıkmıştır. Tam metindir)
TERCÜMAN Gazetesinin Ankara Bürosu yöneticilerinden sayın Reşat Yazıcı'nın sorularına,
Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'ın cevapları :

Soru — Seçim propagandası devamınca hangi ekonomik sistemi savunacaksınız. Bunu açıkla-
lar mısınız?

«Bugün bir Millî Kurtuluş hareketi içinde bulunuyoruz. Türkiye İşçi Partisi bu hareketin örgütlenmiş ucunu teşkil etmektedir. Gerçekten bütün meselelerimizin çözümü Atatürk'ün yüzde yüz millî politikasına dönmemize bağlıdır.

Türkiye İşçi Partisinin geniş bir programı var. Bu programda Türkiye'nin ekonomik, sosyal, politik durumu tesbit edilmiştir. Türkiye, hep bildiğimiz gibi geri kalmış bir toplum. Yani Türkiye bugün ileri, gelişmiş toplumlar gibi yaşayamayan, halkının hayat seviyesi son derece düşük olan, adam başına yatırım seviyesi son derece yetersiz bulunan bir memlekettir.

Bu neden böyledir?

Önce bu soruya cevap vermek lazım.

Türkiye, XVIII. Yüzyılın sonlarına kadar ekonomisi gelişmiş bir memleketti. Örneğin, İstanbul tersanesinde kendi gemilerimizi yaptıktan başka Venediklilere ve öteki deniz devletlerine de sipariş üzerine gemi yapardık. Türkiye'nin bu hâle düşmesi XIX. Yüzyılda Avrupa kapitalizminin etkisi altına girmesi ile başlamıştır.

Gerçekten, Avrupa mallı sermayesinin ve sınıf maddelerinin Türkiye'yi bir pazar hâline getirmesi, Türk el sanatlarının ve sanayiinin çökmesine ve devletin iflâs edip bir yarı sömürge durumuna düşmesine yol açmıştır. Yine, hep bildiğimiz gibi Osmanlı Devleti XIX. Yüzyılda ikinci yarısından bu yana yabancıardan borç almak zorunda kalmıştır. Her borçlanış, Osmanlı Devletinde yeni borçlanmaları gerektirecek bir fâsîs dairesinin başlangıcı olmuş ve bu borçları biz Kurtuluş Savaşı verdikten sonra tâ 1954 yılına kadar ödemek durumunda kalmışızdır.

Şimdi özetleyelim :

Osmanlı Devleti, gelişmiş bir ekonomiye sahipken yabancı sermayenin nüfuzu altına girince hızla çökmüş, hem ekonomik, hem de siyasî bağımsızlığını kaybetmiştir. Osmanlı Devleti de özel teşebbüs eliyle, dış yardım ve borçlarla kalkınma yolunu denemiştir. Fakat bu yol, Osmanlı Devletini iflâsa ve geri kalmışlığa götürmüştür.

Demek ki, bugün Türkiyemizi ileri bir toplum hâline getirmek için tarihimizin verdiği bu dersten yararlanarak aynı hatalı yolu tutmamak gerekiyor. Türki-

ye İşçi Partisi, Türkiyemizin özel teşebbüs eliyle, yani kapitalist yoldan kalkınamayacağı inanındadır. Bu, kişisel bir inanç ta değil. Bütün bilim adamları, iktisat bilginleri, XX. Yüzyılın ikinci yarısında geri kalmış toplumların kapitalist bir düzen içinde kalkınmayacakları noktasında ittifak etmişlerdir. Bundan dolayı Türkiye İşçi Partisi, yurdumuzun kapitalist olmayan bir yoldan ancak kalkınabileceğine kesinlikle inanmaktadır. Kapitalist olmayan yol, anayasamızın emrettiği reformların ivedilikle yapılmasını öngörür. Yani;

- Topraksız, ya da toprağı yetmeyen köylü ailelerine toprak dağıtılması,
- Dış ticaretin, bankacılığın, sigortacılığın millet yararına işler hâle getirilmesi, yani millileştirilmesi,
- Devlet eliyle büyük sanayi işletmelerinin kurularak hem modern ihtiyaçlarımızın kendi elimizle karşılanması,
- Hem de sosyal âfet hâline gelen işsizliğe bir çare bulunması,
- Vergilerin herkesin gücüne göre alınması,
- Millî gelirin emeğe göre hakkasına bölünmesi

gibi köklü dönüşümlerin tez elden başarılmasını zorunlu görmekteyiz.

Bu işleri karma ekonomi sistemi içinde yürüteceğiz. Halkın yararı bunu emrediyor. Ancak, bizim anlayışımıza göre karma ekonomide kamu sektörü, yani emekçi halkın yararına işlemesi gereken kamu sektörü, millî ekonominin düzenlenmesinde ve gelişmesinde ağır basacak, itici kuvvet onun elinde bulunacaktır. Hangi faaliyetlerin kamu sektörüne gireceğini de yine halkın ihtiyaçları tayin edecektir. Özel sektör, millî ekonomiye yararlı hâle getirilerek ve gerek kamu sektörü, gerek özel sektör genel kalkınma plânının hedeflerine uygun bir şekilde faaliyet gösterecek, yatırımda bulunacaktır.

Başka bir deyimle, plân hem kamu sektörü için, hem de özel sektör için mecburi mahiyette olacaktır. Bugün olduğu gibi aşırı ve haksız kâr sağladığı alana yatırım yapıp yapmamakta özel sektör serbest bırakılmayacaktır. Özel yatırımlarının büyük oranının lüks konuta ayırmasına göz yumulmayacaktır.

Kapitalist olmayan yol diye adlandırdığımız ve halk yararına işleyen kamu sektörünün ağır bastığı karma ekonomi sistemi, toplumcu düzenin temellerini hazırlayacak ve toplumcu düzene götüren bir köprü ödevi görecektir.

Soru — Bu iktisadi sistemi niçin tercih ediyorsunuz?

Yukarıdaki uzun açıklamada kapitalist olmayan kalkınma yolunu niçin tercih ettiğimi anlatmış bulunuyorum.

Soru — Savunmasını yaptığınız iktisadi sistemi plâna, memleketin bugünkü imkânları ve bünyesi ile nasıl bağdaştıracaksınız?

Türkiye İşçi Partisinin savunduğu ekonomik sistemi gerçekleştirmek için ekonomik ve sosyal şartların elverişli olduğunu bilimsel araştırmalar ortaya koymaktadır. Hatta bilimsel araştırmalar Türkiye'nin kalkınması için başka bir yol bulunmadığını da ortaya koymaktadır.

Gerçekten, Türkiye geri kalmış bir toplum olmakla beraber, ekonomik potansiyel bakımından, başka geri kalmış toplumlara göre talihli sayılabilecek bir durumdadır. Topraklarında hemen her çeşit ürün yetişmektedir. Tarımın verimini arttırmak mümkündür. Beri yandan topraklarımız altında ileri bir memleket hâline gelebilmemiz için gerekli olan bütün maden cevherleri mevcuttur. Üstelik petrol gibi, yer yüzünde ancak sayılı ülkelerde bulunmuş olan son derece önemli bir madde de topraklarımızdan fıskırmaktadır. Bu madde zenginlikleri yanında Türkiyemiz emek gücü bakımından da zengindir.

Çalışma çağındaki nüfusunuz 13 küsur milyondur. Çalışma çağına girenlerin sayısı her yıl 400.000 kişi artmaktadır. En büyük gücü, plânlı bir şekilde kalkınmamız için harekete getirmemiz zorunludur. Oysa, bugünkü bağımlı ve yabancılarla, bir avuç mutlu azınlığın yararına işleyen ekonomik düzen içinde bu servetin değerlendirilmesi mümkün olmuyor. Resmî istatistiklere göre bir buçuk milyon tam işsiz, üç buçuk milyon da gizli işsiz var. Demek ki, Türkiye'yi kalkındıracak asıl gücün üçte birinden fazlası değerlendirilemiyor, atıl bırakılıyor.

Türkiye'nin kurtuluş davası, demek oluyor ki, içinde bulunduğumuz ekonomik sistemden bir an önce kurtulmamıza bağlıdır. Bu da Türkiye'de böyle bir kurtuluş hareketinde doğrudan doğruya menfaati bulunan emekçi halkımızın iktidara gelmesini zorunlu kılmaktadır.

Soruları size :

Toprak reformu hangi sosyal güç ister ve gerçekleştirebilir?

Diş ticaretin millet yararına işler hâle getirilmesini kim ister ve kimler gerçekleştirebilir?

Herhalde ne toprak ağaları, ne de yabancı ile ortaklık kurmuş, köklü dışarda kaçkaççı sermayedarlar. Halkın yararına olan köklü döşüşimleri ancak hayatın ağır yükü altında sömürülerek ezilen yoksul halkımızın kendisi canı gönülden ister. Ve yine ancak Büyük Meclise girmek suretiyle ancak yine kendisi gerçek-

leştirir. Bundan dolayı Türkiye İşçi Partisi, halkın uyarılıp eğitilmesine büyük önem vermektedir. Biz suna inanıyoruz ki, uyandırılmış, gerçekleri görebilen emekçi halkımız oy hakkını bilerek kullanacak ve Büyük Meclise kendisine hizmet edecek olan gerçek temsilcilerini gönderecektir.

Türkiye'nin ekonomik kalkınması herşeyden önce politik bir çözüm isteyen bir sorundur. Demek isteriz ki, Türkiye'nin kalkınıp ilerlemesini sağlayacak yolun izlenebilmesi, emekçi halkımızın iktidara gelmesiyle ve Türkiye'yi bağımlı bir ülke olmaktan kurtarması ile gerçekleşecektir. Türkiye, Atatürk'ün izlediği yüzde yüz milli ve yüzde yüz bağımsız bir politikaya dönmektedir ki kendi sorunlarını çözebilecek gücü kazanacaktır.

Türkiye'nin politikası, yabancılardan borç ve yardım alma mahveri etrafında döndükçe olumlu tek bir adım atılamayacağını tarihimize açık ortaya koymaktadır. Bundan dolayı, gerekli reformların yapılabilmesi için önce milletlerarası sermayenin nüfuz ve hâkimiyetinden kurtularak yüzde yüz milli, tam bağımsız bir politikaya dönülmesini başta gelen bir şart sayıyoruz. Oysa, bugün Türkiye'yi bağımlı bir hâle koyan politik ve ekonomik bir çok anlaşmalar yürürlüktedir. Türkiye İşçi Partisi bu anlaşmaların milli menfaatlerimiz açısından ele alınarak devletler hukukuna uygun şekilde feshedilmeleri gerektiğine inanmaktadır. Türkiye ne Amerikan peyki, ne Sovyet peyki, ne de herhangi bir devletin peyki durumunda yaşayamaz. Hem bağımsız, özgür bir ülke olarak yaşamamızın heyecanını, sevincini ve azmini kafalarımızda ve kalplerimizde taşıyoruz.

Soru — Devletçilik, Karma Ekonomi ve Liberalizm ile Aşırı Sosyalizm hakkındaki fikriniz nelerdir?

Türkiyede devletçilik bugüne kadar sermayedarları, toprak ağalarını halkın sırtından daha zengin etmek için kullanılmıştır. Devletçiliği savunan CHP'nin programında bu madde «özel teşebbüs esas olmak üzere» ve özel teşebbüsün yapmadığı ve yapamadığı işleri devlet eliyle yapmak şeklinde tanımlanmaktadır. Böyle bir devletçilik anlayışının Türkiye İşçi Partisi kesinlikle reddeder. Devlet, halkın devleti olmak zorundadır. Şu halde ekonomik faaliyete devletin müdahalesi özel teşebbüsün halkın sırtından korumak ve geliştirmek şeklinde olamaz ve olmamalıdır. Devletin ekonomiye müdahalesi, halkın artan her türlü ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla olmalıdır.

Karma ekonomi, ekonomi edebiyatına yeni girmiş bir terimdir. Devletin ekonomik hayata artan müdahaleleri bazı kapitalist memleketlerde, fakat genellikle geri kalmış toplumlarda böyle bir sistemin uygulanmasını zorunlu kılmıştır. Biz biraz önce, geri kalmış toplumlarda bu sistemin toplumsal düzene bir köprü vazifesi gördüğünü açıklamış bulunuyoruz.

Liberalizme gelince; saf şekliyle bu sistem artık

tarıhe karışmıştır, denebilir. Küçük mutlu bir azınlığın serbest rekabet ve piyasa kanunlarına dayanarak, elinde emek gücünden başka sermayesi bulunmayan yoksul halk kit'elerini dilediği gibi ve hiç kimsenin müdahalesi olmadan sömürmesi demek olan liberalizm, XX. Yüzyılda insanlık bilincinin reddettiği bir sistemdir. Üstelik, geri kalmış toplumlar için bir çıkış ve kalkınma yolu olamayacağı artık iktisat ilminde de ortaya konmuş olan ölmüş bir nazariyedir.

Aşırı sosyalizm sorunuza gelince; bu yanlış bir deyim, aşırı köfü bir sıfat. Nasıl dairenin aşırısı olmaz, daire daire ise, sosyalizmin de aşırısı yoktur. Sosyalizm bir bütündür. Sosyalizm, çağımızın toplum felsefesi, ekonomik ve sosyal sistemidir.

Hele geri bırakılmış memleketlerde sosyal adaletin, sosyal güvenliğin gerçekleştirilmesi, demokratik bir rejimin gerçekten kurulabilmesi ve millî bağımsızlığın sağlam temellere oturtulabilmesi için sosyalizm biricik yoldur; sosyalizm şarttır.

Ancak bu doktrini her memleket kendisine özgü ekonomik ve sosyal şartlara göre uygular. Daha doğrusu sosyalizme giden yolun merhalelerini kendi imkânları ve gücüne göre aşar. Böylece Türkiyemizde sosyalizme gidişin merhaleleri ile, Fransa gibi ileri bir kapitalist ülkede sosyalizme gidişin merhaleleri başka başka olacaktır.

Sosyalizm meselesini de, liberalizm meselesini de memleketimizde gerçek millî menfaatlerimiz açısından, yani yoksul emekçi halkımızın menfaatleri açısından ele almak, değerlendirmek zorundayız. Liberalizm, Osmanlı İmparatorluğunu çökerten ekonomik sistemin adıdır. Bugün Türkiyemizi Osmanlı Devletini çökertmiş olan sistemle kalkındırmağı, ilerletmeyi düşünmek çıkmaz bir sokakta yol aramaktır.

Türkiye şüphesiz ancak sosyalizm yoluyla kurtulacaktır. Zaten Anayasamız da bunu emretmektedir. Anayasamız, bazılarının sandığı ve ileri sürdüğü gibi renksiz bir vesika değildir. Daha önceki maddesinde devletin sosyal devlet olduğunu söyleyen Anayasa toprak reformu gibi; kamu yararına olan faaliyetlerin millet eliyle iş'etilmesi gibi; herkese iş bulması ve insanca yaşamasını sağlayacak bir ücret verilmesi gibi; köklü sosyal dönüşlerin tez elden gerçekleştirilmesini emretmişti. Böyle o'unca bunları köstekleyen bir sistem olan liberalizme karşı koyduğu şüphesizdir. Anayasamız, sosyalizme açık bir anayasadır.

Anayasamız ancak her türlü dikta rejimini yasaklamıştır. Bundan dolayı sosyalizmin halkın oyları ile iktidara gelmesi ve iktidarda muhalefetin haklarına saygılı olması gerekmektedir. Kaldı ki, oy hakkına sahip çıkmış olan Türk halkının rızası alınmadıkça yani onun oyları ile iktidara gelinmedikçe sosyalizmi Türkiyede kurmak ve yaşatmak mümkün değildir. Ama bunun dışında Anayasamız demokratik sosyalizme herhangi bir sınır tanımak şöyle dursun, tam tersine böyle bir rejimin bir an önce gerçekleşmesini ön görmekte, emretmektedir.»

T.İ.P. GENEL BAŞKANI AYBAR'IN SEÇİMLERLE İLGİLİ BİLDİRİSİ

«Seçim kampanyası medeni ölçülerde, akıl ve mantık dairesinde yürütülmelidir. Başka türlü bir yol tutulmasına durumun tahammülü yoktur. Türkiye, bağımlı ekonomik dengesi gittikçe daha çok bozulan, gırtlığına kadar borca batmış bir memleket haline gelmiştir. Osmanlı devletinin son zamanlarını hatırlatan bir manzara karşısındayız.

Buna karşılık elimizde, kullanmadığımız, son derece kuvvetli kozlar var. Memleketimiz, yer altı ve yer üstü zenginlikler bakımından talihli sayılacak durumdadır. Halkımız sabırlı ve çalışkandır. Malî sermaye yönünden fakir sayılsak da emek gücü bakımından zenginiz. Hızlı bir ekonomik kalkınmanın temel dayanaklarını teşkil edecek olan tesislere sahip bulunuyoruz. Ve bütün bunlardan daha değerli, daha kuvvetli bir kozumuz, dünyada ilk Millî Kurtuluş Savaşını kazanmış bir millet olmamızdır.

Partilerin, bu hazineleri ne yolda değerlendireceklerini halka anlatmaları gerekirken, bazı çirkin politikacılar tutulmayacak vaadlerle, yalan ve iftiralarla ve halkın dini inançlarını istismar ederek iktidarı ele geçirmeye çalışmaktadırlar. Bu gibiler 27 Mayıs'tan beri Türkiye'mizde pek çok şeylerin değiştiğini, halkımızın hızla uyandığını görmemekte ve hesaba katmamakta ısrar ediyorlar. Bunlar belki de büyük devletlerden birinin bazı geri kalmış memleketlerdeki desteğine benzer bir destekten yararlanmak hayaline de kapılmaktadırlar.

Kesinlikle haber verelim ki, bütün bu hesaplar temelden yanlıştır. 27 Mayıs öncesi artık bir daha geri getirilemez. Hepimiz için kurtuluş yolu, tam bağımsızlık içinde, halkçı, devrimci Anayasamızı samimiyetle uygulamaktır.»

SÖZ, GÜCÜNÜ YITİRDİ

Yurdumuzda son yıllarda kötü bir durum, yeni ve geniş açılı bir buhran ortaya çıktı: «Söz» gücünü yitirdi. Kavramlar soyutlaştıkça belirsizleşti. Bunun bunalımını duymayan toplumsal yapı yok gibidir. Daha geçenlerde Çetin Altan bir yazısını «Daha ne yazalım yanı?» diye bitirirken bu bunalımın somut örneğini veriyordu. Bir çocuk beyni gibi sağır durumunuzu büsbütün duyarsız hale getiren bu keşmekeş, elinde «gerçeğin sözü»nden başka silâhi bulunmayan toplumsal yapıların aleyhine, elinde koskoca iktisadi ve siyasi iktidarı bulunduran (hatta siyasi muhalefetin önemli kısmını elinde bulunduran) egemen sınıfların çıkarına işlemektedir.

ANTI - EMPERYALİST SAVAŞ BİR BÜTÜNDÜR

●
ERGİN GÜNÇE

Bu karmaşıklık, toplumsal arasındaki tartışmalara kadar, ister istemez, yaygınlaşmakta. Ne edelim ki, akla kara kadar ayrı olanlar, herkes tarafından, bu nitelikte görülebilsin? Seçimlere 40 gün kala böyle bir netliğin sağlayacağı faydalar sayısızdır.

Söze gücünü kazandıracak olan eylemdir. Bunun aksi de elbette doğrudur. Sözün gücünü yitirmesi eylemsizlikten, bir de tutarsız, çelişik eylemden doğmaktadır. Kalkınma, devrim, emperyalizm ve ona karşı savaş gibi ana kavramlar'a bunların içerdiği diğer kavramlar için de eylemsizliğin ne denli kurutucu olduğunu hep görüyoruz. Yazılıyor, çiziliyor, okunuyor, hatırlanıyor da diyebiliriz ve hepsi o kadar.

EMPERYALİZME KARŞI SAVAŞ

Artık, yeni kanıtları gerektirmeyecek ölçüde açıktır ki, emperyalizmin yörüngesinden ayrılmadıkça kalkınamayız. Kalkınma ise iki yönlüdür: Üretim güçlerini arttırmak ve üretim ilişkilerini değiştirmek. Bu iki süreç aynı anda gerçekleştirilmek zorundadır. Çünkü, üretim ilişkilerini - yani halkımızın sömürülme mekanizmasını - bozmadan, üretim güçlerini arttırmak mümkün değildir. Bugünkü Anayasa karşısında hiç

kimse başkalarını zengin etmek için kalkınmanın gerektirdiği fedakârlıklara katlanmaz. Üretim ilişkilerinin değişmesindeki başarıyı garanti edecek mekanizmalardan birisi emekçi halkımızın bizzat iktidara gelmesi, diğeri ise üretim güçlerinin arttırılmasıdır. Üretim güçleri arttırılmadıkça üretim ilişkilerinde bir köklü dönüşüm sağlamak (kapitalist üretim ilişkileri yerine, sosyalist üretim ilişkilerini geçirmek) mümkün değildir. Görüleceği gibi mesele burada düğümlenmektedir. Bu düğümü, ancak, emekçi halkımızın, kendi öz partisi çevresinde örgütlenerek siyasi iktidara gelmesi yoluyla çözebiliriz. Bunun başka bir yolu yoktur.

Durum bu iken, kalkınmamızın önündeki engelleri bir daha gözden geçirelim. Bunlar, üretim güçlerinin artmasında çıkarları olmayanlar ve bugünkü üretim ilişkilerinin devamında çıkarı olan egemen sınıflarla onların siyasi örgütleridir. Şimdi, programında «Esas özel teşebbüs olmak üzere...» diye yazılı bir siyasi parti, bugünkü üretim ilişkilerinin devamını esas alan bir siyasi parti, kalkınmamız için gerekli siyasi ortamın yaratılması için mücadele edilmesi zorunlu olan bir örgüt müdür, değil, midir. Üstelik bu siyasi parti, programının bu kısmına uygun davrandığını 3,5 yıllık iktidarı süresince yüz kere doğrulamış bulunuyor.

Emperyalizmle mücadelede başarı, kalkınmamıza engel olan bütün kuruluşlarla mücadele zorunluluğunu doğurur. Çünkü, siyasi ve iktisadi bağımsızlığımızı tam olarak kazanmamız, ancak ve ancak, kalkınmamızla mümkündür. Kalkınmamızın ise nelerle mümkün olduğunu yukarıda belirtmeğe çalıştık. Yoksa «Yeni bir dünya kurulur.» gibi süslü sözlerle yapılacak bir mücadele yoktur. Bıçımsef demokrasî kavgasında kendinin ve milletin on yılını harcamış, gücü yetebileceği zaman, iktidarda iken petrolü, dış ticareti, bankacılığı, çeliği devletleştirmek için en küçük bir çaba göstermemiş olan bir kuruluşun dekoratif anti-emperyalizmine inanmak için kim hangi kanıtları gösterebilir?

Türkiyeye emperyalizm 1950'den önce davet edilmiştir. Hasan Saka hükümetinin programındaki şu cümleyi bilmeyen kalmamıştır: «Şu noktayı belirtmek isterim ki hükümet her türlü ekonomik teşebbüslerde yerli olduğu kadar yabancı sermayeye geniş yer ayırmak ve bunları teşvik etmek kararındadır.» (Yıl, 1947). Hasan Saka'nın partisinde o günden bu yana halkımızın gerçekten kalkınmasını isteyen, ne gibi bir sınıfsal değişiklik olduğunu kimse cevaplandıramaz. Önderleri iyi niyetli de olsalar (bu da şüphelidir ya) sınıfsal yapıları gereği gerçek bir kalkınmadan yana olamayacak siyasi kuruluşlar anti-emperyalist savaştan yana olamazlar. Hiç değilse, bu savaşı sonuna kadar sürdüremezler. Objektif bir durumdur bu! Diğer

kapitalist partiler'e seçim öncesi döneminde girilen pehlivan kavgası sırasında iki üç çukuş yapmakla kim-
senin anti-emperyalist savaşa katıldığını kabul ede-
meyiz.

Anti-emperyalist savaş, bugün, ister istemez bir
anti-kapitalist savaşa beraber yürütülebilir. Çünkü,
yurdumuz gibi az gelişmiş yerlerde, kapitalizmin esas
özelligi ticaret kapitalizmi olmasıdır. Ticaret kapita-
lizmi ise emperyalizmin en muhkem yatağı durumun-
dadır. Yani, emperyalizmi davet eder, sömürmesini ko-
laylaştırır. Yurdumuz gerçekleri karşısında bunları
kim inkâr edebilir? Montaj sanayi kapitalizminin, bu
bakımdan, salt ticaret kapitalizminden bir farkı ola-
bilir mi? Geriye hangi kapitalist unsurlar kalıyor?
Yurdumuzda yüzde yüz milli sanayi burjuvasının top-
lam kapitalist düzen içindeki yeri nedir?

Bu sorulara verilecek cevaplar meseleyi aydınlatı-
caktır. Ancak bu aydınlık altında konuşmayı seçmeli-
yiz.

SÖZE GÜÇ KAZANDIRMAK

Söze güçlü yeniden kazandırılmalıdır. Bu da eylem-
le olur. Kalkınma sözüne güç kazandırmanın yolu, an-
ti-emperyalist savaş sözüne güç kazandırmanın yolu-
la aynıdır. Bu yol, bir eylemler sistemini gerçekleştire-
bilecek tek devrimci kuvvet olan aydın - emekçi iş-
birliğinin iktidara yürütmesidir. Bu yolun ilk aşaması
10 Ekim seçimlerinde geçilecektir. Şimdi toplumlara
düşen, bütün güçleriyle, bu aşamadaki toplumu başa-
rının mümkün merteye büyüklük olması için olumlu çaba
göstermekte toplanıyor. Ak koyunla kara koyunun
aynıacağı günleri yaşıyoruz.

Emekçi halkımızın biricik siyasi örgütü olan Tür-
kiye İşçi Partisi önderliğinde siyasi iktidara ulaşılmadı-
kça anti-emperyalist savaş bir sözden ve yanlış ağız-
lardan duyulduğunda ise güçsüz bir sözden ibaret ka-
lacaktır. Ancak emekçi halkımızın iktidara gelmesin-
den sonradır ki, bu savaş, üretim ilişkilerinin değiştiril-
mesi ve üretim güçlerinin artırılması savaşında birlikte,
zaferlerini kazanmağa ve halkımızın çilesini yen-
meğe başlayabilecektir.

O zaman söz de kurtulacaktır.

Türkiye İşçi Partisi'nin anti-emperyalist mücade-
leyi mantıklı sonucuna kadar götürecektir tek parti oldu-
ğunu belirttik. Fakat, elbetteki, anti-emperyalist mü-
cadeleye, kısa bir süre ya da mahdut bir hedefle atıl-
mış olan diğer parti ve kuruluşlarla güçbirliği yapma-
ya TİP her zaman hazırdır. Bu yazının TİP'in böyle
bir güçbirliğini reddedeceği manasında anlaşılması
lazımdır.

LİDERLER TOPLANTISINA TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'NİN ÇAĞIRILMAMASI ÜZERİNE PARTİ GENEL BAŞKANI MEHMET ALI AYBAR TARAFINDAN SAYIN BAŞBAKAN SUAT HAYRİ ÜRGÜPLÜ'YE AŞAĞIDAKİ PROTESTO TELGRAFİ ÇEKİLMİŞTİR

«Sayın Suat Hayri Ürgüplü

Başbakan

ANKARA

Türkiye İşçi Partisini liderler toplantısına
davet etmemeniz Anayasanın 56. maddesine
aykırı ve tamamen keyfi bir davranıştır. Mec-
liste grubu olmak şartının davete mesnet ya-
pılması yukarıdaki Anayasa hükmü ile bağ-
daştırılmaz. Kaldığı, Meclis grupları bugün
artık devirlerini tamamlamış durumdadırlar.
Türkiye İşçi Partisi yurt çapındaki teşkilatı,
temsili ettiği halk kütlesinin niteliği ve savun-
duğu fikirler bakımından milli politikanın yö-
netiminde görüşü mutlaka alınması zorunlu
bir siyasi teşekküldür. Bir ay sonra Büyük
Mecliste açık duran yerini alacak ve milletin
kaderi üzerinde doğrudan doğruya söz sahibi
olacak olan Türkiye İşçi Partisinin Kıbrıs gibi
bir milli dâvada görüşünün alınmaması her
bakımdan hatalıdır. İstisnasız bütün partile-
rin fikrini öğrenmekte ve partilere Hükümetin
politikası hakkında izah vermekte bir Baş-
bakan için sayılmıyacak kadar çok fayda
vardır. Şurasını hatırlatmama müsaade buyu-
rulsunki, Türkiye İşçi Partisi Kıbrıs buhranı-
nın çözümü hakkında geçerli ve tutarlı söz sa-
hibi olan biricik siyasi teşekküldür. Türkiye
İşçi Partisinin liderler toplantısına çağırılma-
mış olmasını, Anayasanın ön gördüğü demokra-
tik hükümet ilkelerine aykırı bir davranış ola-
rak protesto ederim.

Saygılarımla
Türkiye İşçi Partisi
Genel Başkanı
Mehmet Ali Aybar»

10 EKİM SEÇİMLERİ

10 Ekim seçimlerine altı parti katılacak. Bunlardan beşinin temsil ettiği kanadı çoktan beri tanıyoruz: 20 senedenberi, bir bakıma altı asırdan beri. İnsanın insanı sömürmesinin yalnız şeklini değiştirerek bu sömürüyü yeni şekiller altında devam ettiren, bu amaçla «İslahatlar» a bile girişen kanat. İlk çağ esirlerinden devraldığı bu topraklar üzerinde, Türk emekçi halkının emeğine sahip çıkan derebeylerin ve onların yerini alan sermayedarların kanadı ve bu kanadın temsilcisi partiler. Kimi «görülmemiş kalkınmalar» la, kimi «planlı kalkınmalar» la halkı avutan; kimi yabancı sermayeden yana olmakla ögünen, kimi sözde reformculuğu ile ögünen partiler. Bu bir geçit resmi. Müzelerdeki hükümdarlar gibi, sömürücü partilerin geçit resmi.

10 Ekim seçimleriyle bu geçit resmi son bulacak. Sırtına basılarak iktidara gidilen kandırılmış emekçi halkımızın uyanan kısmı kendi temsilcilerine Büyük Mec'ise sokacak. Altı yüzyıldan beri süregelen oyun, 10 Ekim günü son bulacak. Kol gücünü ve alın terini sömürdükleri emekçilerimizi kandırmağa devam edebilmek için, sömürücülerimize yeni yollar aramak gerekecek. Hatta şimdiden başladılar bile. Ama, yırtılan karanlık ve riya artık bir daha geri gelemeyecek. Ve her geçen gün, 10 Ekim sabahı söken şafak daha da açılacak.

Uyanan emekçilerin bilinçli yürüyüşü karşısında, hâkim sınıfların içinde buldukları aciz, politika hayatımızın en ağ'naç yanıdır. Beş partiden biri, AP, bu'a bula halk kütlelerinin önünde maskesi tamamen düşürülememiş bir eski partinin sembolünü slogan edinmiş. Asırlarca kandırılmış, uyanmaması için her yola başvurulmuş halk kütlelerinin politik bilinçsizliğini istismara devam etmekte. Halka, tek parti devrine göre geçici ve yüzeysel bir ferahlık kırıntısı getiren bir partinin sembolünden başka bir şey veremeyen cimri işbirlikçi parti. Kendileri yabancı ortaklarıyla birlikte memleketi soyarlarken, kandırılmış

halk kütlelerine veresıldikleri Ortaçağ Kilisesi gibi din ve ahiret oyunlarıyla birlikte bir sembolle eski refah kırıntısı hatırası. Yirminci asrın ikinci yarısında, asrın iradesinin tabiat ve topluma bu kadar hâkim olduğu bir devirde, derebeylik kalıntısı köhne bir düzene yamanmış özel sektörümüzün geriliğiyle orantılı fikriyatı bundan ibaret.

Bir diğeri, CHP, 45 yıllık iktidar ve ana muhalefet partisi. Kendi koynunda büyüttüğü işbirlikçi özel sektörün ve dış ortaklarının hiddet ve kini önünde, yarattığı canavarı zaptedemeyen sâhibbaz gibi telâş ve dehşet içinde. Düne kadar, kurduğu ve savunduğu sömürü düzenine «orta yol» adını veren bu parti, şimdi de aynı düzene «ortanın solu» adını vermek gereğini duydu. Bir yanda uyanan halk kütlelerinden ürken, diğeri yanda s'nesinden çıkan işbirlikçi sınıfı zaptedemeyen özel sektörün bu ilımı «ortacı» kanadı, «Kırsıt» ın karşısına «sol» sloganıyla çıkmak zorunda kaldı. ve böylece aşımı iktidara çalışmakta. İşte, ilımlısıyla ve müfritliği'e özel sektörümüzün kendini savunacak bir fikriyatı bulmada düştüğü aciz.

Bir yandan geleneksel toprak ağalığına, diğeri yandan ticari sermayedara dayanan teşkilâtıyla CHP nin soyut sloganları havada kalıyor, «halka inemiyor», halk kütle'eri arasında bir «tartışma konusu» olamıyor diye yakınıyorlar. Halktan ve emekten gelmeyenler, Türkiye İşçi Partisinin solculuğa kazandırdığı prestije nasıl ortak olabilirler? Ağanın toprağını, parasız olarak onu işleyen köylüye vereceğim demeden, yabancı sermayeyi millileştireceğim demeden, «ortanın solundayım» diyene kim kulak asar?

Şüphesiz, biz toplumcular, her f'eri hareketi kendi şartları içinde değerlendirebilir ve destekleriz. 1930 yıllarındaki Türkiye'de devletçilik ileri bir hareketti. Ama bugünkü şartlarda, Türkiye İşçi Partisinin programı karşısında ve özel sektörün beş parti'i iktidarı altında CHP nin devletçiliğini, ancak içinde bulunduğumuz kapitalist düzenin eksikliklerini tamamlayan bir âlet olarak görürüz. Aynı şekilde, CHP iktidarının son yıllarda dış politikamıza getirdiği yenilikleri bütün eksikliklerine rağmen destekledik. Ama, Atatürk'ün dış politikasına dönmek gerektiğini ısrarla savunduk. Ve CHP nin kendi temsil ettiği sınıfların çıkarları için giriştiği bu ilımlı denemeler sebebiyle, gelecek seçimlerde Türkiye İşçi Partisinin oylarından CHP lehine fedakârlık etmeği düşünemeyiz. Böyle bir hareket, herşeyden önce gerçek bir antiemperyalist savaş için ihanet olur.

Türkiye'yi yarı sömürge durumuna getiren politikayı kim başlattı; Türkiye bugün Amerikan şirketlerinin tatlı kâriar sağladığı ve hükümette temsil edildiği bir memleket haline nasıl geldi; Yabancı sermaye ortaklarına % 50 nin üstünde oy alabilme hesaplarını yapma imkânlarını sağlayacak şe-

kl'de, iki parti oyunlarıyla Türk halkını kim aldattı? Kim uykuda tuttu; Ve nihayet yabancı sermayeyi millileştirmeyi gasıp sayan işbirlikçi sınıf hangi düzen içinde doğdu «Memleketin büyük ve acil meselelerini biz biliyoruz» diyor CHP Genel Başkanı. Bu işbirlikçi sınıf, kendi deyimleriyle, devletçilikleri sayesinde gelişen özel teşebbüs düzeni içinde doğmuştur. Geri kalmış ülkede özel teşebbüs, milletlerarası mallı sermayenin temsilcisi ve aracısı olarak gelişir. Atatürk'ün devletçiliği işte bu özel teşebbüsün gelişmesini önlemek için kurulmuştu ve ondan dolayı ilerici idi.

Bugün bu bozuk düzeni değiştirmeden, yabancı sermayeyi millileştirmeden, onun iş desteği işbirlikçi sermayeyi kamulaştırmadan ve toprak ağalığını tasfiye etmeden Türkiye yarı sömürgelelikten nasıl kurtulur? Bu şartlarda bu savaşı kim yapacak? Programıyla ve bu program etrafında birleşmiş teşkilatıyla Türkiye İşçi Partisi'nden başka, yabancı sermayeyi, işbirlikçi ortaklarını ve toprak ağalığını iktisaden tasfiye etmeyi öngören başka bir parti var mı? Türkiye'de antiemperyalist savaş Türkiye İşçi Partisinin kurulmasıyla başlamıştır ve Türkiye İşçi Partisinin öncülüğünde devam etmektedir. Ancak Türkiye İşçi Partisi güçlendikçe bu savaş daha da kızışacak ve belki o zaman CHP den bu savaşa katılmalar olacaktır.

İşte bundan dolayı, gerçek bir antiemperyalist savaşın başarısı için, 10 Ekim seçimlerinde Türkiye İşçi Partisinin Büyük Meclise en fazla sayıda temsilci sokması gerekmektedir. Çünkü Türkiye İşçi Partisi antiemperyalist savaşın biricik sağlam çekirdek ve öncüsüdür.

Gerçek bir toprak reformu için, yani toprağın ağadan alınıp, parasız olarak onu işleyen köylüye verilmesi için, 10 Ekim seçimlerinde Türkiye İşçi Partisinin Büyük Meclise en fazla temsilci sokması gerekmektedir. Çünkü Türkiye İşçi Partisi toprak dağıtımını yapacak ve toprak ağalığını ekonomik bakımdan tasfiye edecek biricik partidir. Toprak ağalığını tasfiye etmeden antiemperyalist savaşın başarımın ve demokratik düzeni kurmanın imkânsızlığı Türkiye'nin 45 yıllık tecrübesiyle ispatlanmıştır.

Gerçekten bağımsız, tarafsız bir dış politikayı uygulamak ve yabancı sermayeyi millileştirmek için, onun işbirlikçi ortaklarını ekonomik bakımdan tasfiye etmek için, Türkiye İşçi Partisinin 10 Ekim seçimlerinde Büyük Meclise mümkün olduğu kadar fazla temsilci sokması gerekmektedir. Çünkü Türkiye İşçi Partisi tarafsız dış politikayı uygulayacak ve yabancı sermayeyi millileştirecek biricik partidir. Komşumuz Yunanistanda da görüldüğü gibi, antiemperyalist savaş kendini «orta yolcu» ilân eden muhafazakâr parti ile yapmak imkânsızdır. Ancaak kuvvetli bir toplumsal partinin önderliğinde böyle bir savaş başarıya ulaşabilir.

T.İ.P. TÜRKÜSÜ

Milyonlar'nız batsın, beyler,
Eksik olsun altınlar'nız
Hayat hakkı dâvam benim
İşim vardı, siz attınız

Taksiler'niz batsın, beyler,
Sizin olsun lüküs yatlar
Bir kap yiy'cek dâvam benim
Açım diye bebem ağlar

Kurtulduysa bu yurt, beyler,
Biz kurtardık kaçarken siz
Dönüp sonra nutuklarla
Toprağ'mızı mülk ettiniz

İster aptal bilin, beyler,
Yeşil deyin ister kızıl
Bir bildiği var halkın da
Yaşadığımız hayat değil

Ne partiymiş bunlar, beyler,
Birbir'ne vur çıkmaz bir şavk
Kuran biziz, bizim bu TİP
Odur halkı kurtaracak

Çok kazanandan çok vergi
Göz nuru alın teri
Köylüye yer kentliye iş
Odur halkı kurtaracak

Kuran biziz, bizim bu TİP
Odur halkı kurtaracak

CAN YÜCEL

PARTİLER VE KALKINMA YOLLARI

SUAT AKSOY

Bugün az gelişmiş ülkeler ve bu arada az gelişmiş bir ülke olan Türkiye için iki türlü kalkınma yolu teklif edilmektedir: Kapitalist yol ve toplumcu yol.

Kapitalist yolu teklif edenler Türkiye'nin ileri batı ülkelerinin 18 ve 19 uncu yüzyıllarda tutmuş oldukları yolu tutmasını, yani özel teşebbüs eliyle kalkınmasını savunmaktadırlar. Bu çözümü ileri sürerler yerli ve yabancı sermaye çevreleri, sömürücü toprak ağaları, büyük müteahhitler ve böyle bir kalkınmada türlü vurgunlar özlemi içinde olan kimselelerdir. Şüphesiz kalkınma kavramı soyut bir şekilde ele alınamaz. Kalkınma deyince kimin için kalkınma, hangi sınıflar lehine kalkınma sorusunu mutlaka sormak gerekir. Kalkınmadan kimler yararlanacaktır? Bir avuç mutlu azınlık mı, yoksa geniş emekçi kitleleri mi? Her sınıf kendi çıkarına göre kalkınma yolu teklif eder. Toprak ağaları, yerli ve yabancı sermaye çevreleri kendi sınıf çıkarlarına en uygun olduğu için kapitalist yolu teklif ederler ve bu yolla gerçekten zenginler daha zengin olur. Emekçiler ise gittikçe daha yoksul duruma düşerler.

18 ve 19 uncu yüzyıllardaki kapitalist yol ile Türkiye'nin bugünkü durumunu kıyas etmek tarihi evrimi ve değişen dünya ve memleket şartlarını inkâr etmek demek olur. Türkiye kalkınma için ileri batı ülkelerinin geçtikleri yoldan geçemez. Bu bugün mümkün değildir. Çünkü:

Geçen yüzyıllarda Avrupalı kapitalistlerin kalkınması emeğin aşırı bir şekilde sömürülmesi sonucunda meydana gelmiştir. İşçileri; kadın ve çocuk demeden günde on sekiz saat çalıştıran ve böylece sermaye birikimini sağlayan Avrupalı kapitalist ülkeleri bu şartlar altında bugünkü durumlarına gelmişlerdir. Türkiye'de kapitalist bir kalkınma yolunu teklif edenler Türk işçisinin böyle bir sömürülmesini öngörmektedirler. Ancak bugün bu Türkiye'de mümkün değildir. Geçen yüzyıllarda uygulanan sömürme, Türkiye'de demokratik kuvvetleri ve Türk işçisinin gelişmesi ve haklarına sahip çıkması sonucunda artık memleketimizde uygulanamaz hale gelmiştir.

Bundan başka Avrupalı kapitalist ülkeleri sermaye biriktirmek için sömürge halklarını da bol bol sömürmüşlerdir. Avrupa kapitalist ülkelerinin zenginliğinin altında Afrikalı zencilerin, Hintli esirlerin ve Çinli köylülerin alımleri yatmaktadır. Türkiye'nin böyle bir yola girmesi de düşünülemez. Türk halkı bizzat kendisini sömürmek isteyen

sömürgecilere karşı Kurtuluş Savaşını yapmıştır. Ve bugün Türkiye'nin fetihle veya ekonomik yollarla başka ülkeleri sömürmesi söz konusu olamaz.

Ayrıca batılı ülkeler kalkınırken karşılarında kendilerinden çok ilerde kalkınmış ülkeler yoktu. Böylece yavaş yavaş sermaye birikimini sağlayarak dev işletmeler kurdular. Şimdi Türkiye'nin özel teşebbüs eliyle bu yabancı dev kapitalistlerle çarpışarak, onlara rağmen gelişmesi isteniyor. Bu herşeyden önce savunmasını yaptıkları kapitalist sistemin ekonomi kanunlarına aykırıdır.

Nihayet batının kapitalist yolla gelişmesi tarihi evrimin zorunlu bir sonucu olmuştur. İstihsal kuvvetlerinin o günkü tarihi evrim şartları içerisinde başka türlü bir çözüm şekli mümkün değildi. O zamanlar başka türlü bir toplum düzeni de bilinmiyordu. Oysa bugün kapitalist olmayan bir kalkınma yolu olduğu da biliniyor ve bunun örnekleri görülüyor.

Kaldı ki, kapitalist yani özel sektör eliyle kalkınma yolu memleketimizde ötedenberi denenmektedir. Kimdir bu özel sektör geri kalmış Türkiye'de? Bunların başlıca temsilcileri, yabancı sermayeye aracılık eden tüccar ile yabancı sermaye ortağı işbirlikçi çevrelerdir. Bu işbirlikçi çevrelerin çıkarları ortak oldukları veya aracılığını yaptıkları yabancı sermayenin kârlarını artırmak ve dolayısıyla kendi paylarına düşeni almaktır. Yabancı sermaye ile geri kalmış ülkenin özel teşebbüsü arasındaki bu dayanışma milli ekonomiyi zorunlu olarak yabancı sermayeye bağımlı bir hale getirir. Nitekim, memleketimizde de bu böyle olmuştur. Kurtuluş Savaşı Türkiye'sinin bugünkü yarı-sömürge durumuna geçişi ekonomik alanda başlayan bu bağımlılığın politika hayatımızdaki bir yansımasıdır. CHP tarafından 1947'de başlatılan ve DP ile devam ettirilen bu bağımlılık, işte bizdeki özel sektörün çıkarlarının tabii sonucudur.

Yabancı sermaye hükümlerinin ve yabancı devletlere bağımlılığın yani kapitalist yolla kalkınmanın memleketimizi içine soktuğu perişan durum meydandadır: Memlekette sanayi kurulamamıştır. Tarımımız hâlâ dışardan buğday ithal etmek durumundadır. Mutlu bir azınlık gittikçe daha fazla zenginleşirken, emekçi halk kitleleri daha fazla yoksullaşmış, işsizlik artmış ve memleket tam bir çıkmazın içine sokulmuştur. Ve 1947'den beri Türkiye daha bağımlı bir memleket olmuştur. Böylece geri kalmış bir ülkede kapitalist yolla yani özel teşebbüs yoluyla kalkınma demek yabancı sermaye

sömürü düzenini kabul etmek demektir. Çünkü bu memleketlerde kapitalist sınıfın temsilcisi gerçek sanayiciler yoktur. Türkiyede de derebeylik kalıntısı bir tarım temeli üzerine aşılınmış gelişmemiş bir kapitalizm, ki bu da ticaret kapitalizmidir, hâkimdir. Bunlar gerçek sanayiciler olmayıp, komisyonculuk yapan ithalât ve ihracatçılardır. Kapitalist bir kalkınma yolu hiç şüphesiz yabancı sermaye ortaklarını, kapkaççı tüccarları, büyük müteahhitleri ve yabancı sermayenin tabii müttefikleri toprak ağalarını kalkındıracaktır. Ama geri kalmış yani sanayileşmemiş Türkiye'yi yine aynı durumda bırakacaktır.

Kapitalist kalkınma yolu denilen yol bugünkü mevcut bozuk düzeni değiştirmemektedir. Bunu aynen muhafaza etmektedir. Bunu da gayet tabii karşılamak gerekir. Çünkü yerli ve yabancı sermaye ve toprak ağaları mevcut bu düzen bozulursa çıkarılarını yitireceklerdir. Hiç bir sınıftan kendi çıkarısına aykırı hareket etmesi beklenemez.

Buradan memleketimizdeki siyasi partilerin tutumlarını açık seçik kavramak kabildir. İki büyük ve onları izleyen diğer küçük üç parti kapitalist bir kalkınma yolunu savunmaktadırlar. AP özel teşebbüsü savunduğunu, sermayeden yana olduğunu, memleket meselelerine sermayeci sınıfların çıkarları açısından baktığını açık olarak söylüyor. O derece ki, bu partinin genel başkanı Türkiye'nin kalkınmasında yerli ve yabancı sermaye ayrımı bile gözetmediğini ilân ediyor. CHP ise aynı kapitalist yolu savunduğu halde karşımıza «devletçilik» kisvesi ile çıkıyor. Ancak bu devletçiliğin de özel teşebbüsü geliştirmek için kullanıldığını CHP Genel Başkanı açıklıyor. CHP'nin devletçiliğinin bir devlet kapitalizmi olduğu ve halkçılıkla hiçbir ilişkisi bulunmadığı bu bu partinin filliyatından anlaşılıyor. İki parti arasında kalkınma yöntemi bakımından bir fark yoktur. Ancak oy avcılığında tutum farkları vardır. Son zamanların en önemli iki konusu üzerinde bu partilerin tutumları, mevcut bozuk düzeni değiştirmemekte ikisinin de kararlı olduğunu göstermektedir. AP toprak reformuna karşı açıkça cephe almış ve topraksız köylüyü topraklandırmanın «komünist» metodu olduğunu söylemiştir. CHP üç buçuk yıl bekledikten sonra hazırladığı sözüm ona bir kanun tasarısını kendi gurubundan bile geçirememiştir. Şimdi bunu karşı partilerin tutumuna yıkmaya çalışmaktadır. AP petroleri millileştirmeyeceğini ilân ederek bunu bir «gasıp» hareketi olarak nitelendirirken, CHP 1954 de kapitülasyon kanunları olarak halka ilân ettiği kanunları üç buçuk yıl uyguladıktan sonra, değişmesi gerektiğini ancak iktidardan düştükten sonra hatırlamıştır. Ve hâlâ da CHP petroleri millileştirmeyi değil, yalnız kanunun kötü işleyen şu ya da bu maddelerinin hafif değişikliklerle geçiştirilmesini istemektedir.

Görülüyor ki mevcut bozuk düzeni köklü dönüşümlerle değiştirmek bu iki büyük partinin aklının

köşesinden bile geçmemektedir. Bu iki partinin çeşitli derecelerini temsil eden diğer küçük üç parti üzerinde durmuyorum.

•••

Bu kapitalist yola karşılık bozuk düzeni değiştirmek için emekçilerin, sömürülenlerin teklif ettiği yol toplumcu yoldur. Nasıl toprak ağaları, yabancıya aracılık eden tüccarlar kendi sınıf çıkarlarına en uygun olduğu için kapitalist yolu savunuyorlarsa; emekçiler, sömürülenler de kendi çıkarlarına en uygun olan toplumculuğu savunmaktadırlar. Görülüyor ki her sınıf kalkınma meselesini kendi çıkarları açısından ele almaktadır. Kalkınmanın soyut bir şekilde incelenemeyeceği söylenmişti. Nasıl kapitalist yolla kalkınma mutlu bir azınlığa hizmet ediyorsa; toplumcu yolla kalkınma da işçilere, köylülere, esnafa, zanaatkâra kısaca geniş emekçi kütlelerine hizmet eder. Bu objektif olarak böyledir. Yani bu şu ya da bu kişinin iyi niyetine kalmış bir mesele değildir. Her sınıf kendi çıkarına en uygun kalkınma teorisini ve yolunu bulur ve uygular.

Bugün Türkiye'nin yani emekçi halkımızın kalkınması herşeyden önce memleketin süratle sanayileşmesine bağlıdır. Bu bugün ağırlığı tarım kesiminde olan memleket ekonomisinin ağırlığının sanayi kesimine yöneltilmesi demektir. Şüphesiz bu da sanayileşmeyi engelleyen faktörleri ortadan kaldırmakla olur. Bunun için memleketi sanayileştirmekten alakoyan yabancı sermaye boyunduruğundan mutlaka kurtarmak gerekir. Bağımsız bir dış politikanın temel şartı da budur. Yabancı sermaye memleket ekonomisi üzerinde söz ve karar sahibi oldukça ne iktisadi ne de siyasi bağımsızlığımız söz konusu olamaz. Bunun acı örneklerini yakın zamanlarda fazlasiyle gördük: Türk uçakları uçabilmek için yabancı petrolün iznine tâbi kılındı. Bir petrol şirketi Büyük Mecliste görüşülen bir kanun tasarısı hakkında T.C. Devletinin Maliye Bakanına iltarda bulunmak cüretini kendisinde gördü. O halde hem siyasi hem iktisadi bağımsızlığa kavuşabilmek için yabancı sermayenin memleket ekonomisi üzerinde söz sahibi olmasına bir son vermek gerekir. Bu da Atatürk'ün kırk yıl önce demiryolları, madenler için yaptığı gibi bütün yabancı kurum ve tesislerini millileştirmekle ve sonra da devletleştirmekle olacaktır. Şimdi memleketin petrol, boraks gibi en kıymetli yeraltı servetleri yabancı şirketlerin elindedir. Bundan başka yatırım bakımından hiçbir anlam ifade etmeyen memleketin tüketim sahalına da yabancı şirketler el atmaktadır. Montaj, bira, koka-kola gibi tesislerle milli serveti dışarıya aktarmaktadırlar. Yabancı sermayenin bu sömürüsüne son vermek kalkınmanın temel şarellidir.

Aynı zamanda bu yabancı sermayeye aracılık eden ve onlarla ortaklık kuran kapkaççı tüccarların ve büyük sermayecilerin kalkınmayı önleyen, sosyal ve kültürel gelişmeyi köstekleyen ve demokratik re-

jimi aksatan zararlı nüfuz ve hâkimiyetlerini önlemek gerekmektedir. Bunun için de millî ekonomide kilit taşı vazifesini gören büyük üretim ve mübadele araçları devletleştirilmelidir. Memleket çıkarlarına aykırı olarak işlediği artık açıkça sabit olan dış ticaret, bankacılık ve sigortacılık mutlaka devletleştirilmelidir.

Ve geri kalmışlığımızın en önemli sebeplerinden olan toprak ağalığı sistemine bir son verilerek köklü bir toprak reformu gerçekleştirilmelidir. Topraksız ve az topraklı köylü, Anayasamızın da emrettiği gibi, işlediği toprağa mutlaka kavuşturulmalıdır.

İşte ancak bu bozuk düzeni değiştiren temel dönüşümler gerçekleştirilince Türkiyemiz, Kurtuluş Savaşı Türkiyesine yaraşır bağımsız bir ülke olacak ve gerçek kalkınma yolunu tutacaktır.

Mevcut bozuk düzeni değiştirecek bu temel dönüşümleri kim gerçekleştirebilir? Bunu ancak emekçilere dayanan siyasi bir iktidar değiştirebilir. Memleketi kapitalist değil, toplumcu bir yola ancak emekçiler götürecektir. Çünkü kapitalist olmayan toplumcu bir yola gitmekle onların çıkarları bozulmayacak, tersine bu yoldan yararlanacaklardır. Bundan dolayı toplumcu yol emekçi bir partinin iktidarını gerektirir. Memleketin kalkınmasını sağlayacak bu toplumcu parti de Türkiye İşçi Partisidir.

Türkiye İşçi Partisi kalkınma dâvasını emekçi halkımızdan ayrı bir şekilde ele almaz. Çünkü kalkınma dâvası bundan en geniş şekilde yararlanacak olan emekçi kütlelerinin bu dâvaya etkin bir şekilde katılmasıyla gerçekleşecektir. Emekçi halkın inanlı ve şevkli çabası sağlanmadıkça köklü dönüşümler başarılamaz. Bunun için Türkiye İşçi Partisi emekçi halkımızı bilinçlendirerek, eğiterek siyasi iktidarı demokratik yoldan ele geçirmesi için örgütlenmeyi kendisinin en büyük görevi bilir.

AP'lilerden İnciler

● A. P. nin posbryık bir seçim taktisyonu var. Adı Saadettin Bilgiç Seçim tahmini yapmış, «A. P. 252 Milletvekilliği kazanacak» demiş. İnanmışanlara «Seçimler için tahminlerimiz bir esasa dayanıyor.» diye cevap vermiş. T. İ. P. için şans tanımıyor «Hiç bir yerde barajı aşamaz, Milletvekilli çıkaramaz» diyor. Ama seçim kanununu okumuş, anlayabilmiş olsaydı, hiç bir ilde baraj aşılmasa gine birçok milletvekili çıkarmanın mümkün olduğuna aklı ererdi. Çünkü Millî Bakıye sistemi buna imkân vermektedir. A. P. lilerin bütün hesapları gibi hesaplarının ne derece sağlam olduğunu anladınız mı?

T.İ.P. GENEL BAŞKANI AYBAR'IN GENEL MERKEZDE YAPTIĞI KONUŞMA

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, Genel Merkezde toplanan İstanbul il ve ilçe yönetim kurulları üyeleriyle bir konuşma yapmıştır. Aybar bu konuşmasında özetle şunları söylemiştir:

Türkiye'nin meselelerine ne eli kamçılı bir ıslahatçı, ne de «Bir eli yağda bir eli balda» yabancı şirket müessesileri çare bulamaz. Türkiye şüphesiz önce kendi imkânlarıyla kalkınacaktır. Ama bu söz ehlinin ağzına yaraşır. Türkiye'ye hiç bir fayda vermeyen şey faydalı olanın halka duyurulması değil, yapılmamasıdır.

Türkiyemizi ileri ülkeler arasına sokmak ve yoksul vatandaşın yüzünü güldürmek için, sömürgeciliğe, sömürücülüğe son verecek olan bir halk idaresinin kurulması şarttır. Halkın dertlerine ancak halkın kendisi çare bulur.

Ekonomik buhranla birlikte şahsi kazanç hırsının yarattığı ahlâk buhranı da Türkiyemizi temelden sarsan bir âfet halini almıştır. Sömürücülüğe son verilmesi ahlâk buhranına da son verecektir.

Devlet hizmeti kabul edenlerin ne kendilerine, ne ailelerine, ne de yakınlarına menfaat sağlamak kaygusundan tamamiyle uzak bulunmaları gerekir. Devlet hizmetini cari işlerini yürütmek için basamak yapanlara devlet kapıları kapanmalıdır.

Kuvvay-ı Milliye ruhunun yeniden canlandığı günlerde yaşıyoruz. 10 Ekim seçimlerinde Büyük Meclise özü sözü bir, bilgili, fedakâr, cesur, mazisi temiz yeni insanlar, halk çocukları girecektir.

Juan Bosch

DOMİNİK İHTİLALİ

Aşağıdaki yazı The New Republic dergisinin 24 Temmuz 1965 tarihli sayısında yayımlanmıştır.

Latin Amerikan başkentlerinin çoğunda, Dominik krizi hakkında yazı yazan gazeteciler halâ soruyorlar: «Juan Bosch niçin memleketine dönmedi?» Bazıları, ihtilâlin ilk saatlerinde bir asi uçağının benî almak için San Juan, Puerto Rico'ya indiğini ve benim bunu reddettiğimi söylüyorlar. Bu bir yalandır.

Anayasacı ihtilâl 24 Nisan günü öğle üzeri Santo Domingo şehrinde baş'adı; Reid Cabral'in sözde hükümeti derhal Punta Caucedo'daki enternasyonal hava alanını kapadı. General Wessin y Wessin üssü San Isidro, Punta Caucedo ile Santo Domingo şehri arasındadır. Bu sebeple daha başlangıçta Wessin y Wessin hava alanını tamamen kontrolü altına almıştır. Aynı gün saat 16'dan önce, Wessin'in tankları Punta Caucedo'dan Santo Domingo'ya giden yolu tıkıyorlardı; bu aynı zamanda San Isidro'dan da gelen yoldur. Ben ancak saat 16'dan sonra ihtilâle ait ilk haberi, San Juan'daki bir radyo istasyonundan öğrenebilirdim. Böylece, 24 Nisan günü saat 13'ten bugüne kadar Wessin y Wessin kuvvetleri hava yolları ve hava alanına giden kara yollarını tamamen kontrolleri altında bulundurmışlardır.

İki Dominik hava kuvvetleri uçağı Puerto Rico'ya geldi. Birincisi, bir Mustang P-51 savaş uçağı idi ve 26 Nisan Pazartesi günü, yanlış hatılamıyorsam, Mayaguez'e indi. Ertesi gün de bir Douglas nakliye uçağı San Juan'a indi. Her iki uçak ta Amerikan askeri otoriteleri tarafından karaya bağlandı ve halen uçuşlarına izin verilmemektedir.

Memleketime dönebilmek için çok uğraştım. İhtilâlin ilk günlerinde Amerikan hükümeti ile Puerto Rico Üniversitesi Rektörü Jaime Benites arasında gayri-resmî irtibat temin eden, meşhur Amerikalı avukat

Abe Fortas'tan bu konuda yardım istedim. 1 Mayıs günü Mr. Fortas bana, Amerikan deniz piyadeleri ile Dominik anayasa kuvvetleri arasında bir çatışmanın kaçınılmaz olduğunu söyledi. Mr. Fortas'a bu durum karşısında derhal memleketime dönmem gerektiğini ve bu iş için bir uçak temin etmesini kendisinden rica ettim. Mr. Fortas cevap vermedi. 2 Mayıs günü, Rektör Benites'in de bulunduğu bir görüşmede, aynı şeyi Amerikan Büyükelçisi John Bartlow Martin'den rica ettim. Büyükelçi bu konuyu müzakere dahi etmeyi reddetti. Santo Domingo'ya dönersem, öldürüleceğimi söyledi. Ona göre böyle bir şeye müsaade edilmemeliydi, zira bu, memleketimizi liderless bırakırdı.

İlk safha'larında, iki ay içinde, Dominik ihtilâli başkentle mahsur kaldı; üçüncü aya girerken hareket memleketin içine doğru yayılmaya başladı. Bunun önüne geçilemezdi, çünkü ihtilâl bir merkezden idare edilen, askeri bir hareket değildi ve sınırlandırılmazdı. Bütün bu aylar sırasında Washington, gerçekte olup bitenlerden tamamen habersiz kalmıştır.

Amerikan hükümeti ihtilâl Santo Domingo şehrinin bir kesimine mahsur ederken, durumu kuvvet açısından değerlendiriyordu: İhtilâlciler belli bir sayıda silâhı olan, belli sayıda insanı temsil ediyordu; öyleyse, belli bir sayıda asker ve silâhla karşı koyabiliriz.

Günümüzde, özellikle Amerikada' olayları kuvvet açısından değerlendirmek pek kolaydır. Elektronik hesap makinaları bu gibi problemlere bir kaç dakika, hatta bir kaç saniye içinde cevap bulabilirler.

Fakat, ihtilâl tarihi bir gelişmedir ve böyle otomatik hesaplara uymaz. İhtilâlin kuvveti halkın kalbinden ve kafasından gelir ve bunlar elektronik makinalarla ölçülemez.

Santo Domingo ayaklanması, tarihi Latin Amerikan stilinde, tipik bir demokratik halk ihtilâli idi ve

halen de böyledir. Sebepleri sosyal, ekonomik ve politik ve bütün bu sebepler Dominik ve Latin Amerika'ya has sebeplerdir. 1910 Meksika ihtilali gibidir. Amerika'nın 1965 Dominik ihtilaline reaksiyonu, 1910 Meksika ihtilaline olan reaksiyonu gibi olmuştur. Niçin? Çünkü, ananevi olarak Kuzey Amerikan resmi çevreleri Latin Amerika'daki demokratik ihtilallere karşıdır. Kennedy yılları hariç, Amerikan politikası mahalli tutucu çevrelerle anlaşmak ve bunları kuvvet zoruyla iktidarda tutmak olmuştur. Franklin Roosevelt zamanında silahlı müdahaleden vaz-geçilmiş, fakat mahalli kuvvet guruplarının desteklenmesi devam etmiştir ve 1933 Küba ihtilalinde Kuzey Amerikan savaş gemileri, kötü bir hatıra olarak, Küba sularında boy göstermiştir. John Fitzgerald Kennedy eskimiş ilkelere değiştirerek yeni politika uyguladı; fakat ölümden sonra kuvvet politikası fikrine döndü.

Fakat, bu fikir tarih önünde iflâs etmiştir. İhtilal bir savaş değildir. Ananevi olarak ihtilalde silâh bakımından kuvvetli olanlar yenilmişlerdir. Amerika'nın 13 kolonisi İngiltere'den daha zayıftı, fakat Kurtuluş Savaşını kazandı; Fransız kütelleri Louis XVI nin kralığından daha zayıftı, fakat halk Fransız ihtilalini kazandı; Bolivar Ferdinand VII den daha zayıftı, fakat Güney Amerikan ihtilalini kazandı; Madero Porfirio Díaz'dan daha zayıftı, fakat 1910 Meksika ihtilalinde galip geldi; Lenin Rus hükümetinden daha zayıftı, fakat 1917 Rus ihtilalini kazandı. Bir tek istisnasız, tarihte muzaffer olan ihtilaller kendilerine karşı yapılan hükümetlerden daha zayıf idiler. Demek ki ihtilaller askerî güçle ölçülemez; başka değer ölçüleri kullanmak gerekmektedir.

Gerçek bir ihtilalle, saray kavgaları veya kargaşalık arasında bir ayırım yapabilmek için, ayaklanmanın sebeplerini incelemek ve cemiyetin değişik sınıflarının tutumuna bakmak gerekir. Aynı zamanda ihtilal tarihi bir açıdan değerlendirmek gerekir. Amerikan resmi çevreleri, Dominik ihtilalinde, bu faktörlerden hiç birini hesaba katmadılar. 24 Nisan Cumartesi günü Santo Domingo'da karışıklık çıktığı haberi Washingtona geldi. Biraz sonra, Kara kuvvetleri komutanının subayları tarafından tevkif edildiği haberi geldi. Bu haberler alınır alınmaz, küçük Karalibler memleketine Amerikan kuvvetlerinin çıkarma planları yapılmaya başlandı. Başkan Johnson'un kendisi, 17 Haziran'da yaptığı basın toplantısında şunları söyledi, «... Gerçekte, karar verildikten sonra bir saat içinde çıkarmayı yaptık. Cumartesinden, Çarşamba akşamına kadar kararın müzakeresi yapıldı.»

Böylece, Cumartesindenberi Amerika, Santo Domingoya çıkarma yapmayı gerekli saymıştır. Eminiz ki, o zaman Amerikan hükümeti Dominik Cumhuriyetinde nasıl bir ihtilalin gelişmekte olduğundan ve olayların ne yöne akacağından tamamen habersizdi. Kuzey Amerikan hükümetinin politikası, Do-

minik halkının isteklerine hiç saygı göstermeksizin, Santo Domingo'da 'status quo' yu tutmuştur. Washington'daki reaksiyon böylece her zamanki gibi idi: Dominikte idareye sahip olan gurup tehlikeye düşüyordu ve savunulması gerekiyordu.

İdareyi elinde tutan gurup, şüphesiz, Amerikan taraftarı idi; fakat aynı zamanda Dominik Cumhuriyeti aleyhtarı idi, hem de aşırı bir derecede. Washingtonun tercih ettiği bu rejim, 19 aylık hükümeti sırasında Dominik ekonomisini batırmış, bir soygun sistemi kurmuş ve memleket sorunlarına hızlı bir çözüm bekleyen kitlelerin umutlarına alay etmiştir.

Nisan 1965 Dominik ihtilali, uydurma bir ihtilal değildir. Kökleri apaçık belli olan değildir. Kökleri apaçık belli olan tarihi bir olaydır. Bu ihtilal 1959 danberi gelişmektedir. Trujillo'nu 1961 de ölümlüyle devam etmiş, Aralık 1962 seçimleriyle yeni bir merhale geçirmiş ve 1964 Mayıs grevleriyle canlılığını muhafaza etmiştir. 1963 Eylül darbesi bu ihtilali durduramamıştır. Başkanlığın altındaki hükümetin devrilmesiyle ihtilalin durdurulacağını sanmak sosyolojik ve politik bir aptalıktır. Washington'da Dominik politikasını tayin edenlerin yaptığı gibi, Dominik'in başına iyi bir iş adamı (J. Besch, Reid Cabral'ı kastediyor) getirmenin Dominik sorunlarına çözüm getireceğini sanmak kendi kendini aldatmaktır.

1963 darbesinden sonra memleket, Trujillo günlerindeki gibi, hürriyetten yoksun kılınmış ve kütellere karşı bir düşmanlık hüküm sürmüştür. Trujillo tipi soygunculuk, Trujillo zamanındakinden daha fazla ve açık olarak yer almıştır. Cabral rejimi Trujillosuz bir Trujillo rejimi getirmiştir. Bu, devam etmesi imkansız olan tarihi bir saçmalaktır. Orta sınıflar ve küteller memleketi bir hukuk rejimi getirmek için birleştiler.

1965 Nisanında Santo Domingo'da ikinci bir Küba oluşuyordu. Ortaya çıkan demokratik ve milliyetçi bir ihtilaldi ve halâ da öyledir. Bugün, hiç bir Latin Amerika memleketi sosyal eşitlik ve ekonomik adalet getirmeyen bir demokrasiyi kabul edemez. Dominik ihtilaline, komünizme kayacak bir ihtilal gözüyle bakmak, pek pahalıya mal olacak politik bir hatadır.

Amerika bu politik gaf için büyük bir fiat ödiyecektir ve kanımca bu, günümüzde olacaktır. Hatanın büyüklüğüne örnek olarak ihtilali boğmak için adaya çıkarılan asker sayısını gösterebiliriz. Nisan'da Amerikanın Vietnam'da 23.000 askeri vardı; Santo Domingo'ya 42.000 asker çıkardı. Washington resmi çevreleri Dominik o'aylarında o kadar tehlike görmüş olacaktı.

lar ki, hazırlıkları ölüm - kalım savaşı verecek bir milletin hazırlığına benziyordu. Demokrasi için tarihinin en kahramanca hareketine girişen küçük, fakir bir ülke fazla sayıda silâh, uçak ve savaş gemileriyle saldırıya uğradı. Bunun yanısıra dünyaya tamamen yanlış haber veren, iğrenç bir propagandaya girişildi. İhtilâl bir tek kişiyi kurşuna dizmedi, kimseye işkence yapmadı, bir tek kilise yakmadı ve bir tek kadına tecavüz etmedi. Fakat, bütün bunlar yapılmış gibi, dünyaya dehşet haberleri yayıldı.

Dominik ihtilâlinin Küba veya Rusya veya Çin'le hiç bir ilişiği yoktu. Amerikan müdahalesi olmasaydı Nisan'da tamamlanacaktı. Fakat ihtilâl boğulmak istendi ve bunun sonucu olarak kendi tabiatına aykırı kuvvetler yaratma yoluna gitti. Bunlar arasında Amerika'ya karşı olan nefret vardır. Amerikan aleyhtarı duyguların kaybolması çok uzun zaman alacaktır. Demokratik milliyetçilik boğulmak istenince, bu komünizm için elverişli bir ortam hazırlar. Eminim ki, Dominik Cumhuriyetinde Amerikan silâhlı kuvvetlerinin kullanılması, Santo Domingo'da ve Latin Amerika'da Rus, Çin ve Küba'nın müşterek propagandasının yarattığından pek fazla sayıda komünist yaratacaktır.

Dominiklileri demokrasinin en iyi sistem olduğuna ikna etmek pek güç olacaktır. Demokrasi için hayatlarını ve kanlarını veriyorlardı, fakat Kuzey Amerikan demokrasisi onların kahramanca hareketlerini dünyaya zorbaların ve komünistlerin bir hareketi olarak ifân etti. Dominiklilerin demokrasisine engel olmak için silâh kuvveti kullanıldı. Bir çok Amerikalı benim doğruyu söylediğime inanmıyabilir, fakat ben Dominik Cumhuriyeti halkının duygularını belirtiyorum. Amerikanın niyetini incelemektense, bunu yapmayı terah ediyorum.

Amerika kuvvet kullanmasından ötürü dünya kamu oyununda utamlı bir duruma düşmemek için, süratle hareket etmiştir. Antonio İmbert başkanlığındaki askeri junta ancak böyle izah edilebilir. Bu junta Büyükelçi John Bartlow Martin'in, yani Amerikanın eseri'dir. Modern tarihte, İmbert'in eline Dominik silâhlı kuvvetlerinin terkedilmesi kadar, Amerikan prestij'ni kırıcı bir hata pek ender işlenmiştir. Bu yetmiş yirmi gibi, Santo Domingoda komünizmle mücadele etmek maskesiy'e İmbert'in cinayetleri örtbas edilmek istenmiştir. İmbert kuvvetleri tarafından Dominiklilerin ve yabancıların - bunlar arasında bir Kübalı, bir de Kanada'lı papaz vardır - hunharca öldürülmeleri Amerikanın, özellikle Büyükelçi Martin'in zımmetlerine geçmiştir. Cinayetler, Amerikan kuvvetleri Santo Domingodayken işlendi. Büyükelçi Martin juntanın başına davet ettiği İmbert'in ne gibi bir şahıs olduğunu biliyordu, İmbert diktatörlüğü şüpheye yer vermeyecek

bir şekilde yerleştirildi. Trujillo'nun ayak izlerini takip eden İmbert'in diktatörlüğünü kurmak için hiç bir makul sebep gösterilemez.

İhtilâl sırasında hiç bir kimse öldürülmedi ve kimseye işkence yapılmadı. Fakat İmbert kuvvetleri yüzlerce kişiyi öldürdü ve işkenceye tâbi tuttu. Bu cinayetler Amerikan halkına anlatılmadı, fakat Amerikan Devletleri Teşkiâtı (OAS) İnsan Hakları Komisyonunun dosyalarında bu cinayetler ayrıntılarıyla anlatılmaktadır. Bu korkunç teferruat arasında şunlar vardır: dipçikle ezilen kafatasları, nehirde yüzen kafası kesilmiş gövdeler, makinalı tüfekte öldürülen kadınlar, ölümlü tanınmasına engel olmak için varyozle ezilen parmaklar. Öldürülenlerin çoğu Dominik İhtilâl Partisi (demokratik tanınan bir parti) üyeleridirler. İmbert «demokrasisi» Dominikteki bütün demokrat fikirli kişilerin temizlenmesini gerektiriyordu. Tarihin kanlı bir cilvesidir ki, Dominik ihtilâline yüklenmek istenen suçların hepsi İmbert tarafından işlenmiştir. Suç aynı zamanda Amerikaya ve bir hükümet şekli olarak demokrasiy'e yüklenmektedir. Eğer halkımı iyi tanıyorsam, hesaplaşma günü geldiğinde, Amerika'ya karşı müsamahakar davranıp bütün suçu İmbert ve askerlerine yüklemeyecektir.

Dominik halkı Amerikanın Santo Domingo'ya Anastasio Somoza (Nicaragua diktatörü) nin adını taşıyan Nicaragua taburunu getirdiğini kolay kolay unutmıyacaktır. O Somoza ki, Orta Amerika'da Trujillo tipi bir diktatörlükle milleti süründürmektedir. Stroessner'in Paraguay'ı askerlerini getirdiğini unutmuyacaktır. Latin Amerikadaki bütün elemanlar arasında demokrasiyi temsile en az yetkili bu grup, kendi memleketinde demokrasi savaşı yapan binlerce erkek ve kadını öldürmüşlerdir. Bir nevi Honduraslı Wessin y Wessin olan Lopez Arellano'nun askerlerini getirdiğini unutmuyacaktır. (1) Gelecekte Dominik tarih kitaplarında Santo Domingonun 15 ve 16 Haziranda tam 24 saat bombalanması olayı büyük bir yer işgal edecektir.

Bütün bunlar politik bir sorunun çözümünde kuvvete başvurulmasından ileri gelmiştir. Santo Domingo olayları akılcı bir açıdan ele alınsaydı, bun'ara engel olunabilirdi. Başkan Johnson deniz piyade'lerinin Santo Domingoya hayat kurtarmağa gittiklerini söyledi; gerçekte yaptıkları Amerika'nın bütün Güney Amerika kıtasındaki demokratik imajını yıkmak olmuştur.

Çeviren :
Mehmet OĞUZ

(1) Hatırlanacağı gibi, Amerika tek taraflı müdahalesine çok taraflı bir maske hazırlamış ve Latin Amerikadaki kukla hükümetler Santo Domingoya asker göndermiş'erd. M. O.

DOGMATİZM NEDİR?

LUCIEN SÉVE

Doğmatizmi nasıl tanımlamalı? Çoğunlukla, doğmatizmi eskimiş köhne düşüncelere takılıp kalmış kişinin davranışıyla, yani hareketsizlikle, katılıkta bir tutma yönünde bir eğilim var. Bu eğilim, doğmatizmi bir çeşit ihtiyarlık hastalığı gibi görmek sonucunu veriyor. Bu sonuca varduktan sonra, doğmatizmi bir kuşak sorunu olarak görmek işten bile değil. Oysaki, ruhbilimsel bakımdan, insan altmış yaşında olduğu gibi, yirmi yaşında da dogmatik olabilir. Doğmatizmi bir kuşak sorunu olarak tanımlamak doğru değildir.

Doğma kavramıyla, değişmez ilke kavramını bir tutmak yönünde edinilmiş bir alışkanlık, bu görüş üzerinde etkili olmuştur. Katolik Tanrıbiliminin bunda büyük bir rol oynadığı açıktır. Bununla birlikte, dogma kavramı ile değişmez ilke kavramı arasındaki özdeşlik, dogma kelimesinin başlangıçtaki anlamında yoktur. Dogma kelimesinin kökü Yunancadır ve «keyfimiz böyle istiyor» anlamına gelir. Dogma, etimolojik bakımdan, tarihsel bakımdan, filozofik bakımdan, değişmeyen bir şey demek değildir; keyfe bağlı olarak kararlaştırılmış ve tartışmasız kabul edilmesi istenmiş bir şey demektir. Marx, Alman İdeolojisi adlı kitabında bunu açıkça belirtiyor: «Hareket noktamız, keyfe bağlı olarak kararlaştırılmış temeller, dogmalar değildir; gerçek temellerdir.» Bir dogmanın temel niteliği değişmez olması değil, bilim - dışı olmasıdır.

Kişî gene de dogmatik kalarak, dogmalarını pek ââ değiştirebilir. Çünkü doğmatizme özgü olan şey,

Çoğunlukla olduğu gibi, dostlarla çevrili bir sofrada başında alkol duvarını aştıktan sonra, uzunca bir süredir savunmakta olduğunuz düşüncenin cerhedilmezliğini teatral bir jestle ve belâgatli bir biçimde ispat etmek arzusuna kapılarak:

«— Azizim, iki kere iki beş etmez!» diyebilirsiniz. Bunun üzerine, tartışmakta olduğunu arkadaşımız, bıyık altından gülerek, size:

«— Amma da dogmatiksin!» cevabını verebilir.

Çünkü iki kere ikinin dört ettiğini insanlar çok eski zamanlarda bulmuştur ve o zamanlardan bu yana köprülerin altından çok sular akmıştır. Daha bilimsel bir deyimle, şartlar değişmiştir. Köprülerin altından akan suları da, değişen şartları da, elbette hesaba katmak gerekir. Nedir ki, iki kere ikinin beş etmediği de açıktır. Ama iki kere ikinin kaç ettiği kadar açık olmayan bazı şeyler söz konusu olunca, bu dogmatiklik meselesi sofranın tadını kaçırabilir. Yakın zamanlara kadar daha çok kitaplarda gördüğümüz dogmatik kelimesi, artık günlük yaşantılarımıza karıştı. Öyleyse, «umumun selâmeti namına» bu kelimeye daha bir açıklık vermek gerekiyor. Bu umutla, Lucien Séve'in, aralık 1963 tarihli «Yeni Eleştiri» dergisinde yayınlanan «Dogmatizm Üzerine Düşünceler» başlıklı uzunca bir incelemesinden, herkesi ilgilendirebilecek bazı parçalar çevirdim. Bu, bazı cümleleri «serbestçe» türkçeleştirilmiş, ama sözü hiç değiştirilmemiş parçasal bir çeviri. Belki dostlar arası tartışmalarda yararlı olur.

Kenan SOMER

dogmalarını bilimin öğrettiklerine ve nesnel gerçeklere göre değil, kendi paşa gönlüne, öznel yakınlık ve çıkarlarına göre tutması, ya da değiştirmesidir. Sözün kısası, nerede dogmatizm varsa, orada ideolojik bilimin ayağını kaydırmıştır. Gerçek dogmatizmin en göze batan yönü, deneylerin bütün yalanlamalarına karşın, bir dogmanın sıkı sıkıya tutulmasıdır. Nedir ki, parçayı bütün yerine almamak, bir şeyin özünü, onun sadece bir tek belirtisiyle tanımlamak gerekir. Dogmatizmin aynı derecede belirgin, aynı derecede zararlı bir başka yönü daha var. Bu da, deney verilerini daha çok hesaba katmak için değil, ama öznel yakınlık ve çıkarların değişmesine bağlı bir davranışı «doğrulamak» için eski bir tezin yanlışlığını ıleri sürmek, ya da ortaya yeni bir tez koymaktır. Başka bir deyişle, yanlış ve yetersiz olmak sakıncasına, bir de tek yönlü olmak, dogmatizme karşı sadece bir cepheye uyanık kalmayı sağlamak sakıncasını ekleyen bir tanımlamadan kaçınmak gerekir. Eğer dogmatizme sadece eskimiş ilkelere aşırı bir bağlılık anlamı verilirse, bu tuza-

ga düşülmüş olur. Gerçekte, dogmatizm, tıpkı revizyonizm gibi, hiçbir ilkeye bağlı değildir.

Doğmatizme karşı doğru ve etkili bir savaşın ne biçimde yürütüleceğini saptamak için, dogmatizmin tanımını üzerine bu ilk gözlemlerin neden yararlı olduğu, şüphesiz anlaşılıyor. Dogmatizmin, sadece eskimiş görüşleri dik kafalılıkla savunan yönüyle bir tutulması, onun hiçbir eleştiriyeye, hiçbir ciddi tahlille dayanmadan, paşa gönlüne göre yeni tezler öneren «gözüpek» yönünün farkedilmemesi, bana öyle gelir ki, bu ikinci nokta üzerinde büyük bir açıklıkla durmayı gerektiriyor. Şunun ilçe anlaşılması gerek: Eğer dogmatizm, aşırı bir biçimde, sadece vaktiyle bulunmuş doğrulara donup kalmış bir bağlılıkla bir tutulursa, dogmatizme karşı savaş, otuz kırk yıl önce yapılan ya da söylenen her şeyin zorunlu olarak eskimiş, aşımış ve doğruluğunu yitirmiş olduğu kanısını uyandırarak, revizyonist eğilimleri güçlendirme tehlikesini doğurabilir.

Ne pahasına olursa olsun yenilik! Bunun canlı ve yaratıcı bir dil-

güncenin gerekleriyle, dogmatizme karşı savaşın gerekleriyle hiçbir ilişkisi yoktur. Artık gerçeğe uygun düşmeyen klasik bir tezi savunmak ne kadar dogmatik bir davranışsa, bunun tam karşısı, yani gerçeğe uygun düşen klasik bir tezi yadsımak da o kadar dogmatik bir davranıştır...

Sözün kısası, yanlış bir dogmatizm tanımlamasına dayanarak, bazı ilkelere sıkı sıkıya bağlılığı, geçen zamana rağmen değerlerinden bir şey yitirmeyen tezlerin savunulmasını küçümser bir kuşkuyla karşılayan davranış, sosyalizme karşı yönetilen burjuva saldırılarının tuzağına düşmek sonucunu verebilir. Dogmatizme karşı doğru, etkili bir savaş, öznal, keyfe göre değişen, bilim dışı bir düşünce ve davranışa karşı bir savaştır. Böyle bir savaş, düşünce ve uygulama arasındaki canlı bağladığın asla zayıflamaması için yürütülen bir savaştır. Uygulamayı hesaba katmadan ahkâm kesme eğilimine karşı olduğu gibi, bütün geçmiş tarihsel deneylerin meyvası bilimsel bir teorinin büyük değerine sırt çeviren dar bir uygulamacılık eğilimine de karşı olan bir savaştır. Dogmatizme karşı savaşın hedefi, daima geçerlilikte bulunan eski ilkelere sadakat değil, deneylere sadakatsizliktir...

Söylediklerimi özetliyorum: Dogmatizm, kendini sadece iyi bilinen bir yönüyle, yani deneysel verilerle dayanarak gözden geçirilmesi gereken şeyleri gözden geçirmede yetersizlik, ya da isteksizlik olarak göstermez. Bir de, belki o kadar tanınmayan yönüyle, yani gözden geçirilmesi için hiçbir geçerli sebep bulunmayan şeyleri, canının istediği şekilde gözden geçirme biçiminde gösterir. Dogmatizm, dondurucu olduğu kadar, değiştiricidir de.

Dogmatizmin gerçek karşısı, düşünce ve uygulamanın sürekli diyalektiklidir; eylemden doğan ve eylem için yapılan, hem yeni gerçeklere açılışı, hem de denenmiş ilkelere sıkı sıkıya bağlılığı içeren, canlı diri marksist bilimdir. Bundan ötürü, bütün gerçek marksist uygulamalar gibi, dogmatizme karşı savaş, iki cepheleli bir savaştır. Dogmatizm üzerine bu söylenenlerin ereği de bunu belirtmekten başka bir şey değildir.

1965'İN TÜRKİYESİ

şaban erik

Al'ah kabul etsin, ben sendikacıyım. Bu yüzden zaman zaman Anadoluyu geziyorum. Geziyorum ve bazı şeyler görüyorum. Meselâ son gezimde sendikacı kimliğine bürünmüş kadın polisler.. Karanlıkta Uyananlar filmine saldıran meslektaşlar.. Bütün uyutucu oyunlara rağmen gözünü dört açmış işçiler gördüm... Neyse, bunlar kalsın şimdi.

Çocukluğumda, ilk okulda okurken, «Gezsen Anadoluyu» diye bir şiir okutulardı bize. Ne severdim o şiiri. Ve ne isterdim Anadoluyu gezmeyi. Lâkin, o şiiri yazan adamı çok hayalperestmiş.. Yoksa, o günden bu güne Anadolu mu çok değişti ne.. Şiirdeki Anadoluyla yeryüzündeki Anadolu birbirini tutmuyor. O şiirde şöyle bir söz vardı: «İçince ağaç kabuğundan bir tas ayran.. Gider varsa her bir yaran...» Oysa ben Anadoluyu gezdikçe yaralarım artıyor.. yaralarım değişiyor...

Erozyon yüzünden Anadolu toprakları akıp gitmiş. Anadolu baştan aşağı taş kesilmiş. Bir zamanlar sülünlerin uçtuğu denizler gibi ormanlar varmış Anadoluda. Şimdi salanan bir ağaç dalına hasretten bağı çatlamış Anadolunun. Biz topraklarımızı öldürmüşüz. Biz Anadoluyu öldürmüşüz. Anadoluda yeşilliğin güzelliğini söndürmüşüz Eyvahlar olsun. Eyval'ah olsun bize. Bugün Anadoluya bakacak yüzümüz yok bizim. Anadoluya ettığımızden ötürü dünyaya bakacak yüzümüz de yok bizim.

Kuru dağlar arasına sıkışmış bazı toprak parçacıklarına tutuna-

rak yaşamağa uğraşiyor Anadolu halkı. Ekinler çok yerde orakda biçilecek kadar boy vermiyor. Ekinler elle yolunuyor. «Eyvah bize anam bu-bam» diyor Anadolu halkı. Anadolu halkı toprak altında yaşıyor. Anadolu halkı hasta. Anadolu halkı işsiz.

Elâzığdayım. Küçük çapta bir işveren dert yanıyor. Hem de bakımız neden: Ben hayata lânet ederdum kardeşim. Her gün işime ve evime başka yollardan gidiyorum. Çünkü her gün önümü en azından 100 kişi kesiyor, iş istiyor. İşyerimin kapısı sürekli olarak çalınıyor. Evimin kapısı sürekli olarak çalınıyor. Kapıya çıkıyorum, iş isteyen boynu bükük insanlarla karşılaşıyorum. İşsiz insanlar.. işsiz insanlar... Bir ekmeğe çalışmağa razıyız diyorlar. Bir ekmeğin parası ver günde kaç saat istersen o kadar çalışmağa razıyız. Ne olur bu insanların hali?.. Bir milletin insanları böylesine de yüzdüştü bırakılmaz ki.. Ben bu küçük işverenle tanıştıran arkadaşına, sonradan anlatılanların doğru olup olmadığını sordum. Arkadaş yüzüme hışımila baktı: «Buna sen de inanmazsın cayır cayır yandık demektir.. Gel sabah'eyin işsizlerin toplandığı meydanları gezelim...» dedi. Gittim. Gördüm. Bu insanların halini bu memleketin kaderini hükmeden'ere göstermeli.

Anadolunun bir yerinde kodaman partilerinden birinin (kendini en kodaman sananın) kongresi yapılmaktadır. Çalışma raporunun okunmasından sonra, bir garip vatandaş (delege) korka korka sandalyasın-

dan kalkanak üzereyken.. oranın nufusu ağası ve aynı zamanda parti başkanı olan kişisi, bu durumu görürnce: «Ne istisin Mehmedo?..» diye, sert bir eda ile sorar. Mehmedo elpençe divan durarak: «Canın sağlığını istiyim ağam,» der. Ve, sandalyasına büzülür. Az sonra ikinci bir vatandaş ayağa kalkar. Ama, daha henüz belini doğrultmadan aynı ağadan suali yer: Sen ne istisin Hasso: «Ağa, bizim köye geldin.. yolunuzu gördün. Yolunuz yoh, suyunuz yoh, mehtebimiz yoh.. ben bunları söylecektim...» der. Ağa çıkarır: «Taş başına senin. Otur yerine otur. Bunlar yarvarmalarında (yalvarmalarında = dileklerde) söylenecek...»

Ah benim garip vatandaşım, köyünün suyunu, yolunu, okulunu hayırsız partilerin kongrelerinde, gündemlerin yalvarmalar kısmında, dile getireceksin de işlerin görülecek ha?..

Günün yorgunluğunu gidermek için, akşam üstü, Trabzon parkında oturuyorum. Avurtları birbirine geçmiş, sarı sapsarı kesilmiş bir adamcağız yanuma sokuldu, ağır bir sıkıntı içinde benden iş sordu. «Bir iş bulmam hususunda bana yardımınız olur mu?» dedi. Sirtıma dağların yüklendiğini hissettim. Onunla dertleştik. O anlattı, ben dinledim. «İşsiz adam hasta oluyor» dedi, «şimdi ben hastayım. Neren ağrıyor diye sorarsan şuram ağrıyor diyemem. Ama her yerim ağrıyor. Sanyorum yer, gök bir araya gelip beni arasın. da eziliyor. Bazan da içimde değirmen taşlarının döndüğünü hissediyorum. Bu taşlar döndükçe içimi öğütüyor. Çok zor boş kalmak, çok zor. Ölüm kadar zor. Sabahleyin ev sahibine, bakka'la fi'şn görünmeden erkenden kendini dışarıya vurursun. İş için çaldığın bütün kapılar yüzüne kapanır. Uçan kuşlardan medet umarak orasıdır burasıdır diye dolanırken dizlerine kara sular iner. Derken akşam olur. Sükiüm pükiüm eve dönersin. Kapıda a'acaklılar sıralanmıştır. Bu zor günlerde insanlar ne kadar da an'ayışsız, ne kadar da zalim oluyorlar. İster istemez her söyle-

diklerine katlanırsın. Dokuz büklüm olursun ölerinde. Evinden içeri girersin, çocuklar boş boş sana bakıyorlar. Azap duyarsın bu bakışlardan. İçinin cayır cayır yandığını duyarsın bu bakışlardan. Bir of çekebilisen.. Kafanı duvarlara vurabilisen iyi gelecek. Ama bunu yapamazsın. Çünkü bu çocukları büsbütün üzme olur. Kırık dökük bir sesle: Yarın, dersin. Hele bir yarım olsun... Oysa bilirsin ki yarında da iş yok. Herkese iş veren.. Herkese ekmeğini çıkartan yanınlar gelmeyince.. Senin yarınında iş yok Ama öyle dersin işte. Ama öyle dersin işte. Çok çocuk karşısında.. El gün karşısında.. Kötili kaderin karşısında başka bir şey deyemezsin ki...»

Ona güçlükle bir kahveyi içmeyi kabul ettirebildim. Kahveyi zehir içer gibi içti. Ve dardını gömülü olarak konuşmasına devam etti: «Kalkınmadan bahsediyorlar» dedi, «bu işsizlik içinde kalkanma olmaz. Ben işsizim, ben yıkılıyorum. Benim gibi işsizler yıkılıyor. Bunun sonu ne olur? memleket yıkılır...»

Ona söyleyecek bir söz bulamadım. Teselli kabildinden daha söyleyecek bir söz bulamadım. Onun da söyleyecek başka bir sözü yoktu. Susuyorduk. O anda Belediye operörleri konuştu: «Alo. alo.. dikkat! dikkat! 3 Temmuz 1965 günü saat 15 de Samsun'da Komünizmle Mücadele Derneğinin mitingi vardır; bu mitingte bütün vatandaşlar davet olunur...»

3 Temmuz 1965 Cumartesi günü. Saat 16.00 Samsunun merkezi meydanında 400 kadar insan toplanmış. Yükselçe bir kürsüye bir adam çıkmış konuşuyor. Kalın yapılı bir adam. Milletvekilliymiş. Bağırıyor: «Allah için çalışanlara Allah yardım eder. Fakirler zenginlerin malına göz dikmemeli. Günlük fıkralarıyla servetlerimize göz dikenlerin gözleri çaksın. Tüccarlar; zenginler sizlere sesleniyorum, servetlerinizi koruyunuz; mal'larınızın zekâtını Komünizmle Mücadele Derneğine veriniz. Bir Adalet Partisi olarak diyorum ki, bu memlekette sosyal adalet maske-si altında Komünizm propagandası yapılmaktadır. Bu mücadele, din mücadelesidir; müminler bu memleket-

te Tanrı insanlara ne vermişse onunla yetineceğiz. Bu memlekette sefaletten söz ediliyor.. Müminler imanınıza sesleniyorum, biz sefalet içinde de yaşarız. Biz, karısıyla kucak kucağa.. evlâdını bağrına basarak açlık ve sefalet içinde de yaşarız. Biz ne denizlerdeki büyük gemilerden.. ne havalarda uçan füzelerden.. ne de karada yürüten tanklardan korkarız.. bizim imanımız var. Sizi allaha emanet ediyorum. Partimin milliyetçi Samsunlulara, mukaddesatçı Samsunlulara selâmları var.

Bu konuşmacı iniyor, bir başkası çıkıyor. «Samsunlular» diyor, «gözünlü daldan budaktan sakınmayan Samsunlular, size selâm getirdim..

Alahın selâmı üzerinize olsun... Gelirken Necip Fazıl'a uğradım...» ve, efendim, estek köstek lâflardan sonra başlıyor memleketin ilerici, namuslu kişilerine küfretmeğe. Aman ne iğrenç küfürler. Aman ne korkunç küfürler. Aman ne yalanlarla, ne do'lanlarla örülmüş rezilce küfürler.

Ve, başkaları çıkıyor. Daha başkaları çıkıyor. Hep aynı akı dışı konuşmalar.. hep aynı edep dışı konuşmalar...»

Daha fazla dinleyemeyerek Samsun Parkının içinde yürüyüp gidiyorum. Parkın ortasında Atatürk'ün heykeli çıkıyor karşıma. Atatürk, şaha kalkmış bir at üstünde. Bir eliyle atının dizginlerini tutuyor, bir eli kılıcında. Ona bakıyorum. Ona bir şeyler sorar gibi bakıyorum. Bana bir öyle geldi.. yoksa o mu bir şeyler söyledi bilmiyorum. «Yazık.. yazık...» dedi, «mezarımda kemiklerim sızlıyor...»

Ertesi günün gecesinde Ankara'ya döndüm. Sabahleyin otobüsten indim, gazetenin biri kendine göre keyifli bir başlık atmış: «Bursada İçki artilleri yerlerde sürüklendi.» Bir acı kaplıyor içimi. Anlatılmaz bir acı kaplıyor içimi. Sesleniyorum etrafa: Biliniz ki, Bursa sokaklarında yerlerde sürüklenen insanlar, bu milleti sürünmekten kurtaracak olan kişilerdir.

T.İ.P. VE GERÇEKLER

hüseyin korkmazgil

Türkiye'de bugün sadece iki partinin bulunduğu, kafası azıcık çalışan hemen herkesçe kabul edilmiştir: T.İ.P. ve öteki partiler bloku; yani CHP, AP, CKMP, YTP... Bugün Türkiye'deki savaş, aslında, TİP ile bu partiler bloku arasında verilmektedir. Dengenin TİP lehine bozulacağı ise bilimsel bir gerçek ve tarihsel bir zorunluktur.

Neden partiler bloku?

MP, CKMP ve YTP'yi bir yığna bırakalım; sosyolojik ve politik açıdan bakılırsa, CHP ile AP'nin bir «yapışık kardeşler» olduğu gerçeğine varılır. Bu yapışık kardeşlerden AP, tam anlamıyla, gerici ucu temsil etmekte ve TİP'in karşısında bulunmaktadır. Bünyesinde topladığı öğeler, bu partinin faşist karakterini bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır. Bloktaki öteki partiler, TİP ile AP arasında bocalayıp durmakta, çarpındıkça kendi varlıklarını yemekte, zorunlu bir tükenişi gün gün yaşamaktadırlar.

Türkiye'nin kurtuluşu, TİP ile AP arasındaki savaşın TİP lehine sonuçlanmasıyla mümkün olacaktır.

Toprak ağasına, tüccara, parababalarına ve kodaman memura dayanan AP ile CHP, «mutlu azınlık»ın dillere destan mutluluğunu biraz daha artırmak için çalışmakta, «mutsuz çoğunluk»un, yani emekçi halkın oyunu tepe tepe sömürmektedir. Bu iki parti arasındaki çekişme ve ayrılık temelde değil, ilkelerde değil, tamamen yüzeydedir, yöneticiler arasındadır. Onun içindir ki, ülkenin yönetimini hangisi ele alsın, ülkenin bir arpa boyu ileri gideceği yoktur. Bu iki partili profesyonel politikacılar arasındaki çekişme bir maçtan başka birşey değildir. Ülkenin sorunları, bu profesyonel politikacıların kişisel çıkarları açısından değer kazanmaktadır. Bu politikacıların kişisel çıkarlarının adı «millî çıkar», bu «millî çıkarların toplamının adı da «parti programıdır. Dışardan bakınca «çok partili» gibi görünen Türkiyede, aslında, «tek partili» sistem egemendir. Çünkü «yapışık kardeşler» egemen sınıfın partileri, onun sözcüleridirler. Oysa, «çok partili» denilebilmesi için, birbirine tamamen karşıt, temelden ayrı, sosyal kurumlara kendi damgalarını ba-

sabilecek nitelikte partilerin var olması gerekir. Su yüzünde dönen gürültülere bakıp da AP ile CHP'yi ayrı partiler sanmak, yanlışın en büyüğüne düşmek olur. Çünkü CHP iktidara gelir, iyilikten yana, ülkenin kılı bile kıpırdamaz; AP iktidara gelir, iyilikten yana, ülkenin yine kılı kıpırdamaz. Aynı düzen, aynı kurumlar, aynı uygulama... Aralarındaki tek rekabet, sadece terörün derecesi yönündedir. Değilse, her ikisi de toprak ağasından, tüccardan, ithalâtçı ve ihracatçıdan, tefeciden yanadır; her ikisinin de emekçi halktan yana bir gayret gösterdiği görülmemiştir. Emekçi halk, bu iki parti için sadece ve sadece «oy ambarıdır. CHP der ki, «ben halkçıyım, devletçiyim, lâikim.» AP der ki, «ben özel sektörcüyüm, milliyetçiyim, mukaddesatçiyim.» Ama yola çıktıklarında, ikisi de birbirinin izine basarak yürür. Birini ötekini sömürürse, ötekini biraz daha sömürür. Zaten ikisinin de tek dayanağı, halkın kör inançlarını sömürmektedir. Devletçiyim diyen CHP de, özel sektörcüyüm diyen AP de tüccara, ağaya, sömürücüye dayar sırtını. Şu onbeş yılda olup bitenler bunu apaçık göstermektedir. Her iki parti de halka «sen oyunu bana ver, ben seni yöneteyim» demekte, hiçbir zaman «kendini içinden adamını seç, Meclise otur ve kendini kendin yönet» dememektedir. Diyemez; çünkü her ikisi de egemen sınıfın temsilcileridir. Bunun içindir ki bizdeki demokrasi «biçimsel demokrasi» olmaktan kurtulamamıştır.

Türkiyeyi çok partili sisteme sokan tek bir parti vardır ki o da, Türkiye İşçi Partisi (T.İ.P.) dir. Emekçi halkı temsil eden ve zaten emekçiler tarafından kurulmuş olan TİP, tüzüğüyle, programıyla ve çalışma tarzıyla tamamen bir doktrin partisidir ve AP'nin de, CHP'nin de —ötekileri saymıyorum— karşısındadır. Gerçekten de Türkiye, TİP'in kurulmasıyla «çok partili» sisteme geçmiştir. TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'ın ve parti sözcülerinin zaman zaman belirttikleri gibi, TİP'nin hızlı gelişmesi karşısında bütün öteki partiler telaşa düşmüşlerdir. Neden? Çünkü bütün bu partiler temelde birdirler, birliktirler. Hızlı bir AP'nin birdenbire CHP'ye geçtiği, kürsüleri titreten bir CKMP'nin bir gecede AP'li olduğu, YTP için canını vereceğini söyleyen bir poli-

tıkacının iki adım sonra aşırı bir CHPlı kesildiği bilinen, görülen bir gerçektir. Ama bir TİP'inin AP'ye geçmesi, CHP'de karargâh kurması, MP'ye transfer etmesi sözkonusu değildir. Bütün öteki partilerden birbirine geçilebilir, fakat TİP'den hiçbirine geçilemez! İşte TİP'nin karakteri budur! Bu da göstermektedir ki, bütün partiler terazinin bir kefesinde, TİP öteki kefesindedir. Gerçek demokrasiye geçiş, TİP nin Meclise girmesiyle olacaktır. Gerçek muhalefet, TİP'nin muhalefetiyle başlayacaktır. Onun içindir ki, TİP'in iyiliğinden yana hiçbir yasaya, hiçbir karara, hiçbir uygulamaya «Evet» denilmemektedir. Onun içindir ki, TİP'in seçimlere girmesi istenmemekte, TİP'e seçim gideri verilmemekte, bimbir engel çıkarılmaktadır. TİP'in seçimlere gireceğinin Ankara Radyosundan ilânı, Türkiye'nin alnyazısının değişeceğinin ilk belirtisi, hattâ müjdecisidir. Emekçi halkın sözcülüğünü yapmak üzere kurulan kısa ömürlü birkaç parti, deyim yerindeyse, «tabelâ partisi»ydi. Temelden gelmeyen, birkaç aydın elbirliğiyle kurulan bu partiler, aydın savruluğu içinde eriyip gitmiştir. Fakat TİP tabandan gelme bir partidir ve ana damarları, emekçi halkın yüreğinden geçmektedir. Emekçi halk yok edilmedikçe, TİP'in ortadan kaldırılmasına imkân yoktur.

Derler ki, bütün üreticilerini kışkırtan TİP'dir, Zonguldak kömür işçilerini, Çukurovalı topraksız köylüyü, dokumacıları, lâstik işçilerini, petrolcileri, basın işçilerini, kablo işçilerini kışkırtan TİP'dir; Öğrencileri yürüten, Kıbrısı dürtükleyen, Amerikalı efendiyi küstüren, altınlı azınlığın altıncıklarını ür-küten, komprador burjuvayı korkutan TİP'dir. Yani derler ki, sınıf ayrımı yaratan, halkın yüzde sekse-nini sosyal adalet istemeğe zorlayan, parababalarının tırtıklama yöntemlerini ve rezaletlerini gözler önüne seren, sayın bay hırsızların geçim yollarını tıkayan TİP'dir. Yani derler ki, Türkiye'yi sosyalizme götür-en TİP'dir.

Yaaa, demek TİP bu kadar güçlü ha? Demek, bütün bunları TİP yapıyor ha? O halde ne duruyor-sunuz, toz olun ya ortalıktan?

Tarih görüşünden yoksun, bilimden, teknikten, sosyal gelişmeden habersiz bu efendiler bilsinler ki, TİP kışkırtıcı değildir. Olayları TİP yaratmıyor, Türkiyeyi sosyalizme TİP götürmüyor, halkın yüzde sek-senini sosyal adalet istemeğe TİP zorlamıyor; grev-leri, mitingleri, yürüyüşleri düzenliyen, yöneten TİP değildir. Gençleri caddelere TİP döküyor. Yazarla-rı, çizerleri TİP konuşurmuyor. Tam tersine, bütün bunlar yaratmıştır, doğurmuştur TİP'i ve bütün bun-lar, bu olaylar getirmiştir TİP'i bugünkü bulunduğu yere. Tedirginlikler, huzursuzluklar, grevler, yürü-yüşler, mitingler, sosyal adaletle yönelmeler, örgüt-lenme eğilimi, sosyalizme kayma yeteneği zaten var-

dı bu toplumun bünyesinde. Yani toprak tavınday-dı, ortam hazırды. TİP bir tohum, bir çekirdek gibi düştü bu toprağa, bu ortama ve birdenbire kök sal-dı, boy attı, gelişti. Azıcık kafası olan anlar ne de-mek istediğimizi: Olayları TİP yaratmıyor, yaratma-dı; tam tersine, TİP'i yaratan olaylardır, sosyal ge-lişmedir. Emekçi halktaki sosyal adalet eğilimi, hak-sızlıklara, adaletsizliklere karşı çıkma eğilimi TİP'de ifadesini bumuştur; mesele budur! Siyasal bir kuru-luş olarak TİP, hattâ olayların gerisinde bile kalmak-tadır. Baskı altındaki suyun sıfırın altında bile don-madığını, fakat minik bir sarsıntıyla birdenbire buz haline geldiğini bilmeyen var mıdır? Bunu TİP'in kuruluşuna ve gelişmesine uygularsanız, kafanızın karanlık köşeleri azıcık aydınlanır sanırım. Baskı-ya, yalanla, yasakla, sosyal güvensizlikle, hırsızlıkla, vurdumduymazlıkla milyonları yönetimleri altında tutmak isteyenler, donmuyor diye sevindikleri suyun birgün, bir anda buz kestiğini görünce şaşıracaktı-r.

Çocuk durmadan büyüyor. Gömlek dar geliyor. On yaşındaki çocuğa beş yaşındaki çocuğun gömle-ğini giydirmeye kalkışırsanız, yırtılır gömlek, a ku-zucuklar!

TİP'in böyle birdenbire güçlenip gelişmesi sizle-ri şaşırtmasın. Aşı tam zamanında yapılmış ve tut-muştur. Onu kargalardan koruyacak silâh da var-dır: Anayasa ve onun bekçileri! TİP'e kötülük etmek isteyenler, bilsinler ki, önce Anayasayı çiğnemiş ola-caklardır.

Evet, gerçekten de TİP çok güçlüdür ve günden güne de güçlenmektedir. Bugün 51 ilde seçimlere gi-ren TİP, sağlam, yiğit, düzenli, güvenli bir gelişmey-le 1989'da ülkenin alnyazısını eline alacaktır. Çünkü güçlenmemek, gelişmemek onun kendi elinde de-ğildir. Çünkü yerin altında altıyüz metrede kazma sal-hıyanlar zorluyor onu, topraksız köylü, işsiz işçi, okul-suz çocuk, sütsüz bebe, evsiz ana, ışıksız köy, has-talıklı vatandaş zorluyor onu. Kısaca, dünyanın gi-dişi zorluyor TİP'i. Gelişmemek, güçlenmemek onun kendi elinde değil ki!

AP «Tüccar kulübü» olmekte devam etsin; CHP durmadan gençlik aşısı yaptırısın kof bedenine; CKMP faşizm hapları yutsun üstüste; Türkiye'nin alnyazısını TİP elinde tutmaktadır ve 10 Ekim seçimleri Türkiye'yi gerçek temeline oturtacak, ger-çek yapısına kavuşturacaktır. Emekçi halk, yapıp yaratan halk, ter dökerek yaşayan halk, kendi partisi TİP'ni mutlaka, ama mutlaka ülkenin başına geçi-recek, gerçek demokrasinin nimetlerinden doya do-ya yararlanacaktır. Gidiş budur ve hiçbir kuvvet bunu durduramayacaktır.

İŞÇİ KONFEDERASYONU MU ?

CASUSLUK ÖRGÜTÜ MÜ ?

Sina Pamukçu

(Sidney Lens adlı bir Ameri-
kan yazarının yazısından özetlen-
miştir)

Amerikan Sendikacılık hareke-
tinin, uluslararası alanda, normal
olarak, nasıl bir yol izlemesi ge-
rekir?

1. Hükümetine baskı yaparak,
dünya işçi hareketinin yararına bir
dış siyasete yol açılmasını sağla-
mak.

2. Uluslararası grev kırıcılığı-
nı önlemek, başka ülkelerdeki grev
ve örgütlenme çabalarını destekle-
mek, v.b.

Oysa Amerikan İşçi Konfede-
rasyonu'nun (AFL-CIO) Meany -
Lovestone - Brown ekibi, İkinci
Dünya Savaşından bu yana :

1. Amerikan Hükümetinin ge-
niş çapta bir ajans olarak davran-
mış;

2. Yabancı ülkelerde çızmeden
yukarı çıkarak, bir çok ulusların iş
işlerine karışmış; ve

3. Hiç olmazsa, giderek gizli
haberalma çalışmalarında bulun-
muştur. ve :

4. Fransız ve İtalyan İşçi ha-
reketlerini bölmekle;

5. Birçok Alman sendikaları-
nın başına tutulan (muhafazakâr)
önderler getirerek bunların soğuk
- savaşa sürdürmekte;

6. Dürüst sendikacılık çalı-
şmalarıyla ilgili olmayan, gizli ha-
beralma işleri ile uğraşmakla;

7. Şüpheli kişilere yapılan pa-

ra yardımları ile Marsilya liman-
ındaki ve öbür Avrupa limanların-
daki dok işçilerinin, Amerikadan
gönderilen silâhlara karşı giriştikle-
ri baktıkları önlemekle;

8. İngiliz Gine'sinde, seçimle
iş başına gelmiş Vagon Hükümetini
devirmek isteyen bazı sendikacıları
desteklemekte;

9. Dominik'de Justin Bosch'un
devrilmesinde rol oynayan merke-
zin sağındaki işçi partilerini des-
teklemele;

10. Goulart'un Anayasa'ya da-
yanan rejimini deviren general
lerle işbirliği yapan Brezilyalıları
eğitmiş olmakla;

11. Küba, Vietnam, Kongo ve
Dominik Cumhuriyeti'ndeki Ame-
rikan askeri müdahalelerini savun-
mak ve Panama'daki gibi, Ameri-
kan alehtarı ulusal hareketlerinin
kargısında olmakla;

12. Onbinlerce sendikacıyı, ken-
dilerine özgü bir anti - komünizme
göre «eğiterek» ve bunları, maddi
imkânlarla besleyerek ülkelerindeki
solcu sendika önderlerinin üstüne
salmakla; övünmektedir bu AFL -
CIO ekibi.

Kendi kendilerini atamış insan-
lardan meydana gelen böyle ufak
bir grubun başka ulusların iş işleri-
ne karışması demokratik bir toplu-
mun ilkelerine uyar mı? O zaman
Amerikan Tecim Odaları Birliği de,
İngiltere'deki tutucularla anlaş-
arak İngiliz İşçi partisi'ni ortadan
kaldırmaya çalışsın!

AFL - CIO, ICFTU (Hür Sen-
dikalar Uluslararası Konfederasyo-
nu) ile de bir türlü geçinememekte-
dir bu yüzden. Çünkü temelde; Av-
rupa'nın özellikle İngiltere ve İs-
kandinavyanın sosyalist sendikacı

önderleri ile Amerika'nın sağcı
AFL - CIO'cuları arasındaki an-
laşmazlık yatmaktadır. Avrupalı
sendikacıların dünyadaki gergin ha-
vanın kalkmasını istemelerine kar-
şılık, Amerikalılar soğuk - savaş
sonuna değin götürmek istemekte-
dirler.

AFL - CIO'cuları Senatör Mor-
se, dış yardım programıyla ilgili
konuşmasında bakan nasıl başlı-
yor :

«Bir çok Amerikalı sendika ön-
deri sanıyor ki, dış yardıma giden
milyonlarca dolar haklı gösterilebi-
lir. Çünkü bu paranın %80'i Ame-
rika'da harcanmakta ve böylece
Amerikalı işçilere de iş çıkmakta-
dır. Bilsinler ki kanlı paranın avu-
kâlığına yaparak onların progra-
mını destekliyemem. Sendikaların
tutumu silâh sanayii yoluyla işçile-
re iş bulmak ise, çok ahlâk - dış
bir iştir bu.»

AFL-CIO'cular bazı işverenler-
den de sağcıdır. Amerika'nın Çin'e
karşı olan tutumunu yeniden göz-
den geçirmesini isteyen Morgan Gu-
aranty Trust Ortaklığı Yönetim Ku-
rulu başkanı Thomas Gates'dir, AFL-
CIO başkanı değil. Doğu - Batı ara-
sındaki tecimin artmasını Amerikan
Tecim Odaları Birliği Başkanı ister,
AFL-CIO başkanı değil. Ama bu gi-
bi sendikacılara karşı gelenler de
vardır. Örneğin,

U. A. W. sendikası Genel sayma-
nı, Emil Mazey, Amerika'nın Viet-
nam ve Dominik Cumhuriyeti'ndeki
tutumunu protesto etmiştir .

Kısacası : bazı işler vardır ki
Amerikan Hükümeti onlara karşı
gözümek istemez. Amerikan Gizli
Haberalma Örgütü (C. I. A.) ise za-
ten oralarda olduğunu açıklamak is-

temez. İşte bu gibi işler AFL-CIO'nun adamlarına yaptırılır.

Örnekler :

1. 17 Aralık 1954 günkü Amerikan Chitago Tribune gazetesinden: «Lavestone (AFL-CIO Dış MÜ-nasebetler Müdürü), AFL Hür Sendikacılık Komitesinin, gizli haberalma işlerinde çalıştığını itirazsız kabul etmiştir.»

2. Nonald Robinson, Readers' Digest ad'ı dergide I. Brown (AFL-CIO Dış MÜ-nasebet'eri Dairesinden) ile ilgili olarak şöyle yazıyor : «Alman Demiryolları Sendikası Başkanı Hans Tahn, kurduğu yeraltı örgütünden söz açtı bana... I. Brown kendilerine yardım ediyormuş... Onun (Brown) yaptığı gizli işler sayısızmış. Açıklanacak olsa arkadaşlarının hayatı ve yürütülen işler tehlikeye düşermiş.»

3. Gazeteci Drew Pearson'un dediğine göre 1963'de İngiliz Gine'sindeki genel grev, CIA (Amerikan Gizli Teşkilâtının) parası ve İngiliz G'zli Teşkilâtının yardımı ile meydana gelmiş. Pearson diyor ki : «Genel grevden sonra Başbakan Jagan bu iş için Amerikan kaynaklarından düşmanlarına 1.2 milyar lira verildiğini açıkladı. Bu rakam biraz yüksek olabilir fakat 11.5 hafta 20.000 ile 25.000 arası işçi greve katıldığına göre, adam başına 450 ile 600 lira arasında bir miktar düşer. 1962 ağustos'unda, İngiliz Gine'sinde Pollidor isimli sendikacı, her grevcinin 11.5 haftalık süre içinde, her hafta 30 lira'lık yiyecek yardımı aldığını söyledi bana. Bu 7 ile 8.5 milyon lira arasında para tutar. Grev sırasında İngiliz Gine'sine hep girip çıkmış olan AFL-CIO temsilcisi Mc-Cellan ise, Amerikan sendikalarının tam olarak ne kadar yardım yaptığını bilmediğini ve fakat bunun 500.000 lira civarında olduğunu söyledi bana o zaman Pollidor ile Jagan'ın verdiği rakamlar ile Mc-Cellan'ın verdiği rakam arasında hayli fark olmaktadır. Bu farkı kim, nasıl kapatmıştır? Paranın hepsini AFL-CIO veriyse, neden hesap açıklanmamıştır. Çünkü Amerikan İşçi Hareketinin bu tutu-

mu hem Amerika'da, hem de İngiltere'de eleştirme konusu olmuştur. parayı CIA verdi ise, kim aracılık etti?

4. Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Makris I. Brown'un sadık adamıydı. Yunan Hükümetine de çok sadıktı Makris. Nasıl olmasın ki Yunan kanunlarına göre işçilerin sendika ödentileri (aidatı) Çalışma Bakanlığınca işçilerin ücretlerinden kesilir ve yine aynı Bakanlığın keyfine göre sendikalar arasında paylaştırılır. Bir an geldi ki Makris bile işçilerin ücretlerinin feci durumuna dayanamaz oldu ve bunu protesto için kanuna uygun bir greve gitmek istedi. I. Brown buna izin vermedi ve araları açıldı. Bunun üzerine Brown, Selânik İşçi Sendikaları Birliği Başkanı D. Theodoros'a yardım edeceğini bildirdi. (Fakat işçilerin itirazı üzerine Brown Yunanistan'dan çıkarıldı ve Amerikan Elçiliğindeki o zamanın AID teşkilâtının Sendikacılık Dairesi kapandı.)

5. Ghana İşçi Konfederasyonu Başkanı K. Tettegah, sendikalara yapılan dış yardım üstüne şöyle diyor : «Batılı sendikalar bize yukardan bakıyorlar. Kendi usullerini bize zorla kabul ettirmek istiyorlar. Kendi'eri, haklarını almak için ne kanlı mücadeleler yaptılar, unutuyorlar galiba. Batılı Sendikaların masa başı adamları (bürokratları), sömürgecilerden kurtulmak, özgürlüğe kavuşmak için yaptığımız mücadeleleri ne bilecekler?» Günümüzün Afrika sendikacısı çoğunluk devrimci, Sosyalist, soğuk - savaşta tarafsız ve anti-kapitalisttir.

Peki bütün bu gizli işler için kullanılan paraları kimler nereden alıyor? Amerikan İşverenlerinden ya da Amerikan Hükümetinden ya da İK'sinden birden ve bu paraları dağıtan teşkilât'arın adı Latin Amerika'da, «Hür İşçi Kalkınması Amerikan Enstitüsü» (AIFLD); Afrika'da, «Afrika - Amerika İşçi Merkezi»; Türk'ye dahil öbür bazı ülkelerde «Uluslararası Kalkınma Teşkilâtı» yani AID'dir.

bize
gelen
yayınlar

TEVFIK FIKRET
ESKİ ÇAĞLAR
TARİHİ
(tarih'i - kadim)
yenileştiren :

A. Kadir
Fiatı 3 Lira

NAZIM HİKMET'İN
ROMANI
KAN KONUŞMAZ

PINAR
YAYINLARI

Fiatı 12,50 Kuruş

YENİ DERGİ

eylül 12. sayı

“SANAT VE HALK
KONUSUNDA”

DE YAYINEVİ

TARİHÎ MADDECİLİK VE EKONOMİ

roger garaudy

Capital'in ikinci baskısına yazdığı önsözde, Marx şöyle diyor: «Burjuva ekonomi bilimini karakterize eden şey, onun kapitalist düzende tarihsel gelişmenin geçici bir evresini değil, toplumsal üretimin son ve mutlak şeklini görmüş olmasıdır.»

Marx, bu görüşün tersine, çalışma, değişim, mal, değer, para, piyasa, kâr, ücret, rant, v.s. gibi ekonomik kategorilerin, tarihsel birer kategori olduklarını ve bu kategorileri meydana getiren toplumsal ilişkilerin, kendilerini sürekli bir değişim içinde bulunduran bazı çelişmeler taşıdıklarını kanıtlayacaktır.

«Burjuva ekonomisinin kategorileri, gerçek toplumsal ilişkileri yansıttığı biçimde nesnel bir doğruluğu olan kavramlardır. Fakat bu ilişkiler, toplumsal üretim biçiminin mal üretimi (piyasa için üretim) olduğu belirli bir tarihsel dönemde varolan ilişkilerdir. Öyleyse, başka üretim biçimlerini düşünürsek, yaşadığımız dönemde emek ürünlerini gölgelendiren bütün bu gizemciliğin (mysticisme) kaybolacağını görürüz.» (Marx, Le Capital, kitap I, cilt I, s. 88).

Ricardo'nun koyduğu artı - değer sorununu, harcanan emek miktarıyla ödenen ücret arasındaki fark sorununu, Marx, bu tarihsel yöntemi uygulayarak gözdl.

İnsanlar ancak kendi yaşamlarına yetecek kadar üretim yapabildikleri sürece, sürekli ve örgütlü

KÂR VE SOVYETLER BİRLİĞİ EVREI LIBERMAN

Kâr üzerine kurulu düzenin faziletlerini biliyoruz. Son zamanlarda, ihtimal bunu anlamayanlara da anlatabilmek için türlü mucizelerin yamsıra, Sovyetler Birliğindeki Libermancılıktan da söz edilir oldu. Böylece, bazı teknik nedenlerle yürürlüğe sokulmayan Türk - Sovyet Kültür Anlaşmasının eksikliğinin de, bir dereceye kadar, telâfi edilmek istendiği düşünülebilir. Bazı seçkin yazar ve politikacılarımıza bu hasbî çabalarında nâçizane bir yardımda bulunmuş, olmak için, Sovyet ekonomisti Evrei Liberman'ın bir makalesinde alınıp, 4 ağustos 1965 günlü Le Nouvel Observateur dergisinde yayımlanan küçük bir parçanın çevirisini sunuyoruz.

bir biçimde başkasının sırtından gelişiminin nesnel temeli yok demektir; çünkü emeğin ürünü, emeğin bakım masraflarına eşittir. Ancak ilk teknik gelişmeler (özellikle göçebe avcı hayatından, yerleşik tarım hayatına geçmeği sağlayan teknik gelişmeler) emek verimini adamakıllı artırdığı zamandır ki, üretim artışı-

na sahip olmak için mücadele başlayabildi.

Kölelik, bu sömürmenin ilk şekli oldu. Artık - çalışmaya sahip çıkma şekli, köleliğe çok basit ve çok açıktır : Efendi kölelerinin karnını doyurur ve onların bütün çalışma ürünlerine sahip çıkar. Örneğin, klasik dönemde, Yunan - cinde,

(milattan önce beşinci ve altıncı yüzyıllarda), bir kölenin alım fiyatı 180 - 200 drahm idi. Demosten ve Ksenofon'un anlattıklarına göre, bütün bakım masrafları çıktıktan sonra, bir köle günde bir obolos, yani yuvarlak hesap yılda 300 obolos getiriyor, (6 obolos 1 drahm olduğuna göre), bu 50 drahm eder. Demek ki, her köle, on yıllık bir sürede, efendisine 500 drahm getiriyordu. Köle satın alınırken ödenen para çıkarılırsa, 300 drahmlik bir artı kalır. Demosten, bir mobilya ve bıçakçı yapımına sahip babasının gelirini böyle hesaplıyordu. (Man-

del. *Traité d'économie marxiste*, cilt I, s. 101)

Ortaçağ'daki toprak köleliği, servage'da artık - çalışmanın nereden çıktığını gizlemiyor. Derebeyi, kendisine bağlı toprak kölelerinin serf'lerin, angarya şeklinde yapmağa mecbur oldukları bedava çalışma ürünlerine sahip çıkıyor. O zaman, diyor Marx «toplum kişisel bağımlılık üzerine kurulu olduğu içindir ki, bütün toplumsal ilişkiler, kişiler arasındaki ilişkiler gibi görünüyor. Bunun sonucu, çeşitli işlerle bu işlerin ürünlerinin, kendi gerçeklerinden farklı, fantastik şekil-

grupların, ya da sınıfların özel mülkiyetinde olunca, bu kişiler, bu gruplar, ya da bu sınıflar, bütün insanlığın yabancılaşmış gücünün tekelini, ya da tekelcilik kavgasını ele geçirmiş oluyorlar. Saint Jean Chrysostome, zengin Antakyalı tüccarlara şöyle diyordu : «Sen, hırsızlık ürününe sahipsin; eğer bizzat değilsen.» Bundan onbeş yüzyıl sonra da, Proudhon şöyle yazacak : **Mülkiyet, hırsızlıktır.**»

Ama artı - değere sahip çıkma mekanizması, kapitalist rejimde, bütün öbür ekonomik ve toplumsal kuruluşlarda, olduğundan daha karışık ve daha esrarlıdır.

Köle, sabahdan akşama kadar, sahibi için çalışıyor gibi görünüyordu. Oysaki, gerçekte, günün bir kısmında, kendi yiyeceğini, bakım masraflarını çıkarmak ve alım fiyatını amorti etmek için çalışıyordu.

Tersine bir görünüşle, işçi, sabahdan akşama kadar kendisi için çalışıyormuşa benzer. Oysaki işgününün bir kısmını, yaratmış olduğu değer çok altında bir ücretle emek gücünü satın alan patron için çalışarak geçirir. Ücretin, emek gücünün değil de, yapılan işin karşılığı olduğu şeklindeki yanlış görüş, bu görünüşten doğar.

«Emek gücü karşılığı ödenen bedeli, yapılan işin ücreti gibi, emek gücü fiyatını, onun yaptığı işin (fonksiyonunun) fiyatı gibi gösteren bu biçim değişikliğinin, pratik taşıdığı önemin büyüklüğü şimdi anlaşılıyor.

Ücretli çalışmanın yanlış görünüşlerinden başka bir şey ifade etmeyen bu biçim, sermaye ve emek arasındaki gerçek ilişkiyi saklayarak, bunun tam tersini gösterir; ücretli ve kapitalist hakkındaki bütün hukuksal kavramlar, kapitalist üretim hakkındaki bütün yutturmacalar, bütün liberal hayaller ve bilimsel olmayan ekonominin bütün kaçamaklı savunmaları, ücretli çalışmanın bu yanlış görünüşlerinden çıkar.» Marx. *Le Capital*, kitap I, cilt II, s. 211)

Bazı kazlar, dünyada kendi bataklıklarından daha güzel bir yer olmadığını ve herkesin orada yaşamak için can attığını sanıyor. Eğer kazların ufkü biraz daha geniş olsaydı, şunu farkederdiler ki, üretimin etkinliği, kâr aracıyla, Sovyetler Birliğinde, kapitalist rejimlerde olduğundan daha iyi ölçülebilir. Çünkü Sovyetler Birliğinde, spekülasyonla, fiyat oyunları, sömürge ve az gelişmiş ülkelerle yapılan soyguncu ticaretle, ücretleri düşük tutmakla kâr sağlanamaz. Eğer fiyatların, yıllık ortalama üretim masraflarını (yani üretim araçları ve ücretler için yapılan harcamaları—Ç.) tam olarak yansıttığı gerçeğinden hareket edilirse, Sovyetler Birliğindeki kâr'ın, toplumsal çalışmadaki verim artışı sonucundan, bu artışın nakden somutlaştırılmış şeklinden başka bir şey olmadığı anlaşılır. Kâr, Sovyetler Birliğinde, kapitalist düzendeki anlamında değildir, çünkü hiç kimse, üretim araçları üzerinde özel mülkiyet sahibi olamaz. Nerede öyleyse, kazların sözün ettiği, «özel teşebbüs»? Eğer merkezî planlama bütün güçlüğü ile yürürlükteyse, nerde piyasa ekonomisi? Biz, merkezî planlamayı işletmeler üzerinde mazzamız, kılı kırk yaran bir kontrol olmaktan kurtarıp, planlama süreci içinde Leninci maddi çıkar ilkesini harekete getirerek geliştirmek ve güçlendirmek istiyoruz.

ler alması gerekmiyor. Bunlar, hizmet, yüküm ve aynen ürün teslimi şeklinde ortaya çıkıyorlar. Emegün tabii şekli, özelliği - piyasa için üretimde, mal üretiminde olduğu gibi genelliği, soyut karakteri değil - onun toplumsal şeklidir de.» (Marx. *Le Capital*, kitap I, cilt I, s. 89.)

Artı - değer, bütün ekonomik

ve toplumsal rejimlerde, emekçi tarafından yaratılan değerle, onun bakım masrafları arasındaki farktan başka bir şey değildir. Yeryüzünde görülen bütün zenginlikler, sadece ve sadece, birleşmiş olan bu artı değer'in ürünüdür. Bütün geçmiş kuşakların emek ve deha ürünü olan bu zenginlikler kişilerin,

Sürü sürü uygun ve düzenli edebiyat ve müzik yapıtları ortaya sürerler küçümsemek güldürür. Ama bunları, yeni gerçekleri yeni sanat biçimleri yolundan açıklamaya çablayanlara örnek olarak göstermek de büyük bir yanlış olur. Geçiş süreçleri içinde bir çok sosyalist sanatçıların eski biçimlere bağlı kalmalarını anlayabiliriz; özü yenilik olması gereken sosyalist bir toplumun bile, idmi tutucu eğilimlere ihtiyacı vardır; bunlar hiç değilse yeni eğilimlere karşı çıkmakla onları güçlendirir ve kendilerine güveni artırır. Ama yeni biçimleri yaratanlar kendine özgü sanatçılardır, örneğin Maiakovski, Eisenstein, Brecht ya da Eisler, ve geleceğe kalacak olan da bunlardır. Bu gün bile, sadece sosyalist dünyada değil, kapitalist dünyada da yenilik, eskilyi kopya etmekten daha etkili olmaktadır. Çünkü iki ekonomik sistem istedikleri kadar temelden karsıt olsun, savaş ve yarışmaları istediği kadar yeni sosyal gerçeğin ana konusu olsun, modern dünyanın bir çok ögesi her iki sistemde de eşit: Endüstrileşme, teknoloji, bilim, büyük kentler, çabukluk, ritim, ve deneyler, duygular, dürtüler yığını. Büyük kentlerin yaşantısı, uyumuş bir taşra kentinkinden başka türlü açıklanmak ister; bir kayakçı ya da bir motosikletin doğa deneyi, bir köylünün ya da gezmeğe çıkanınkinden başkadır. Modern işçi sınıfının ve aydınlarının yaşama öz ve biçimlerinin, geçen yüzyılım şirsel yöntemlerle doğrudan doğruya, bir ilişkisi kalmamıştır. Görüşümüz, işlişimiz, düşünce bağlantılarımız, ata-

larımızinkinden ayrıdır. Sanatta onları tedirgin eden (empresyonistlerin renkleri kullanış biçimi ya da Wagner'in çatışan sesleri) artık biz hiç de tedirgin etmez. Bu günün, ortalamaya seyirci ve dinleyicisi, bu gibi şeylere tamamen alışmıştır ve bunları artık «modern» bulmaz.

Sibernetik, gerçeğin, daha araştırılmamış alanları ile ilgili sorulara teorik açıklamalar yapacak olan makinalar yaratmak üzeredir; bu açıklamalar, gündelik insan aklını aşan niteliktedir. Bilim, bu kadar sarsıcı olanakların karşısında geri basmamaktadır, ve insan aklını aşıyor diye bu hesap makinalarının ortaya koyacağı açıklamaları küçümseyerek reddetmiyecektir. Dahası var, sibernetikçiler, yeni kavramları insan aklına benimsetmek için, özel araçlar yaratmanın gerekebileceğini düşünmektedirler.

Bilim ve sanat, gerçeği çok ayrı yollardan kavrar ve bunları doğrudan doğruya karşılaştırmak, yanlışlıklara götürür. Bununla beraber, gerçeğin alanında, sanatın da yenilikler ortaya koyduğu, bundan önce görünmeyeni gösterdiği, işitilmeyeni dinlettiği de ayrıca doğrudur. Sanattan anlamamızın da değişen bir niteliği vardır. Bu da «özel araçlarla» geliştirilebilir, inceltilebilir. Öyle ise, insan gelişmesinin sonsuz yeteneklerine inanan sosyalizm, hiç bir alanda, yeniyi, yeniyi diye karşı konamazdır. Tam tersine «büyütme araçları» kullanılmalıdır; baştan anlaşmaz gibî görüneni kavrayabilmeli ve

kavradıktan sonra sıkı bir inceleme ve sınavdan geçirmelidir.

Geçen yüzyılım ortalarındanberi bulunan bütün sanat deyim ve biçimlerin topuna birden «décadent» (düşkün) oldukları söylenerek tepilmeleri isteniyor. Modern burjuva toplumunun düşünmekte olduğu doğrudur ve böyle olunca da yapısı gereğince düşkündür. Ama o'ay, hiç de tek düzeyli değildir; tersine, sadece burjuva ve işçi sınıfları yönünden değil, her sosyal katın özü bile gelişmelerle dopdoludur; yeni ile eskinin savaşı aydınlar arasında özel bir sertlikle süregelmektedir. Yeni olan, elbetteki ipso facto işçi sınıfının eğitime uymamaktadır. Durum çok giriftir. Bir yandan bir çok işçi, burjuva «düşkünlüğüne» kapılmışlardır; başka bir yandan da, kapitalist dünya, sosyalist dünyasının sürekli etkisi altındadır ve bu etkinin kendisi de gelişmeler içindedir, çünkü bir yandan toplumculuk düşmanlığını kışkırtar, ama beri yandan da düşünürlerin merakını çeker. Sanatçıların kapitalist dünyaya karşı gelmeleri, doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak toplumculuğa ilgi göstermeleri, çok girift bir gerçeği keşfetmeleri, bütün bunların tümünden çıkan anlayış içinde eskisi için çürüklükleriyle yeninin mayalanması birbirinden ayrı edilemeyen yeni biçimler doğurmaktadır. Çoğu zaman faydasız olan'a gelecekte işe yarayacak olanı ayırtmak zor. Ama çürük diyerek kapitalist dünyanın edebiyat ve sanatındaki bütün modern öğeleri atmak, Lassalle'in ileri sürdüğü ve

Marx tarafından reddedilen, «işçi sınıfının toptan gerici bir kitle karşı-sında bulunduğu» düşüncesine benzer. Ötikada böyle yoğun bir tek cephe yoktur ve bizim devrimiz dâhil hiç bir çağın sanatında böyle bir cephe yoktur.

Sosyalist dünyasındaki tutucuların, idealize edilmiş «basit insan» kişiliğini sanat konularında en üstün yargıç olarak göstermek istemeleri gerici bir eğilimdir. «Basit insanın» yavaş yavaş ince görüşlü ve farklılaşmış bir kişilik kazanması, sosyalizme özgü kaçınılmaz bir ilerleyişin sonucudur. Bir ulusun yargısı kimi yöneticilerin düşüncelerinden daha çabuk değişebilir. Kalifiye işçi ile teknik uzmanı ayıran çizgi silinmeye yüz tutmuştur, bile; işçi sınıfı ile aydınlar atbaşı gitmeğe başlamıştır; işçi sınıfının okumuş kız ve erkek çocukları, düşünce serüvenini, sanatçı atılganlığını benimsemişlerdir. Moore, Leger, Picasso ismini duyunca irkilen ya da, Rimbaud, Yeats ve Rilke'yi «anlamsız» bulan ya da dedekafonik müziğin bir şeytan icadı olduğunu söy'eyen babalarına gülmeğetedirler. Genç sosyalist kuşağın bütün bunları tanımaları öğrenileyecektir ve bu kadarla da kalınmayacaktır.

Modern burjuva toplumu pek çok sanat ürünü ortaya koyacak durumdadır; daha sosyalist dünyanın varlığı ve meydan okuması, ortada koyduğu ahlak ve düşün sorunları, ona büyük yardımda bulunmaktadır. Ama uzun süre içinde sosyalist sanat, burjuva sanatına üstün gelecektir. Burjuva sanatının sunacağı çok olmakla beraber, onun bir şeyi eksiktir: gelecek üzerine geniş bir görüş, iyimser tarihsel bir görüş. Hayal kırıklıklarına rağmen bu görüş her zaman için sosyalist dünyanın malıdır. Ekmek ve uzay füzelerinden, çok bolluk ve teknik üstünlükten çok, söz konusu olan «yaşantıya bir anlam verebilmek»

tir, metafizik olmayıp hümanist olan bir anlam.

Onu sarsan bütün çatışmalara rağmen sosyalizm, insan için sonsuz olanakların varlığına inanmış bulunmaktadır. Bir çok burjuva sanatçı ve yazarın, hattâ en içten olanların, gelecek üzerinde açıkladıkları görüşleri olumsuzdur, hattâ bunlar mahşerin haberciliğini bile yapmaktadırlar. Yüzeysel bir iyimserlik elbetteki bu ölüm düşüncelerinin dengesi olamaz, çünkü tarihte ilk defa olarak, insanlığın intiharı gerçekleştirilecek bir olanaktır. Çok sene önce Karl Kraus'un aforizmasını, sanki bu günleri görmüş gibi ileri sürmüştü: «Makinelerin geliştiği o sıralarda insan oğlunun fonksiyonunu yerine getiremediği bir gerçek olarak ortaya çıktığı zaman, modern dünyanın sonu gelecektir».

İnsanoğlunun bilinci, teknik ilerlemeye yetişememektedirler. Böyle olunca sosyalist sanatçı ve yazarlar, burjuva edebiyat ve sanatının ortaya koduğu geleceğin korkunç görüntüsünü umursamazlıktan gelemezler. Bir atom savaşından sonra, bir kaç yaşantı belirtisi kalsa bile, bu yaşantının, ay yüzeysel manzaralarının zehirli havası içinde, sosyalist dünya görüşü ile hiç bir ilgisi kalmamış olacaktır.

Demek oluyor ki savaş önlemek, her hangi bir sosyal sistemin içinde, her ussal insanın ödevidir. Usun gücüne güvenmeyenler, felâketi zorun'u sanmaktadırlar ve yıkıntının gölgesi yapıtlarını örter. Bu dünya sonu olanağına karşı, sosyalist sanatçı başka bir olanağı açıklar, ussal ve bundan ötürü insansal bir olanaktır bu. Birinci olarak çaresizlik anlamı taşısa da ise, ikinci ne daha sağ'annmış gözle bakılamaz. Seçim her zaman olduğundan çok kişiye bağlıdır, ve Hebbel'in mısraları, her zamankinden çok doğrudur:

«Talihin belki şu anda elindedir ve onu istediğin gibi değiştirebilirsin. Her insan için bir an gelirken yıldızına yol gösteriyorsa dizginleri eline alır.»

Egemenlik birliğinin bunca güçlü ve mekanizmasının bunca karanlık olduğu bu dünyada, çoğu kimse, kişisel kararların etkisiz kalacağını düşünme eğilimindedir. Böye bir durumda sosyalist sanatın sana meselesi kişiliksiz eşyaların arkasındaki insanları belirtmek ve bunların eşyaları yenme o olanaklarını, iri sözler söylemeksizin ve budalaca iyimserliğe kapılmadan gösterebilmektir. (...) Ama çatışmaları bilmemezlikten gelip, isteklerini gerçekte varmış gibi gösteren bir eğilim hââ süregelmektedir.

Sosyalist sanat, bu günü idealize ederek gelecek üzerine görüşlerini bulandırmadığı nisbette çok otorite ve inanç kazanacaktır. Modern burjuva toplumun ağır başlı sanatkar ve yazarlarının içten umutsuzluklarına «decadent» deyip bunları tepemez, ve bunlara, evrensel tarihin koca gelişiminde, her şeyin öngörülere uygun olarak geliştiği ileri sürülerek karşılık verilemez. Dünya sonunun, kavram dışı olmadığı düşünülmelidir ama bundan kaçınılabileceği de gösterilmelidir. Bu, barış için savaşın, bundan böyle, sosyalist sanatın tek «teması» olacağı demek değildir. Bu demektir ki, modern burjuva sanatında çoğunlukla belirtilen «kaçınılmaz» felâket düşüncesine karşı, felâketten nasıl kaçınılabileceği belirtilmelidir, ama bu çeşit yapıtlar gerçeğe uygun olmalıdır, propağanda amaçları gütmemelidir.

Eğer barışın korunması, elbirliği ile yerine getirilmesi gereken bir ödevse (ve her şey bunu doğru-

T.İ.P GENEL SEKRETERİ CEMAL HAKKI SELEK'İN BASIN TOPLANTISI

lamaktadır), sosyalist sanat, dikkatini sadece sosyalist ülkelerin meseleleri üzerine toplamamalıdır, bütün dünyaya seslenmelidir ve evrensel sanata böylece temel bir katkı getirmelidir. Gorki, Malakovski, İzaac Babel, Alexei Tolstoy, Eisenstein ve Poudevkin sosyalist olmayan çok geniş okuyucu ve seyirci çevreleri için büyük bir anlam taşırlar; buna karşılık, Chaplin, De Sica, Faulkner, Hemingway, Lorca ve Yeats de sosyalist ülkelerde çok beğenilirler.

Sosyal sistemlerimiz ne kadar ayrı olursa olsun, amaç ve düşüncelerimiz ne kadar ayrı olursa olsun, eninde sonunda tek bir dünyanın üstünde yaşamaktayız. Ve dünyamıza, Rus edebiyatı gerektiği kadar Amerikan edebiyatı da gereklidir, Fransız ve Avusturya müziği olduğu kadar Rus müziği de, İtalyan, İngiliz ve Sovyet filimleri olduğu kadar Japon filimleri de, Dünyamıza, Henry Moore, Breshk, Chagall, O'Casey, Picasso gerektiği gibi, modern Meksika ressamı da gereklidir. İki sosyal sistem arasındaki politik çatışma sürecektir. Bunun savaş içinde değil de barış içinde sürmesi hepimizin yaşama şartıdır. Çağdaş edebiyat ve sanatın ödevi her iki taraftaki insanların boşuna lâf etmemesini karşılıklı meselelerini, amaçlarını ve isteklerini anlamalarını sağlamaktır.

Ernst FISCHER
«Sanatın zorunluğu»

(S. 205 210 Editions Sociales, Paris, 1965) Türkçeye çeviren Güzin Dino

Türkiye İşçi Partisinin önümüzdeki milletvekilleri seçimine katılabileceği hakkında Yüksek Seçim Kurulu'nun verdiği karar, Adalet Partisi yöneticilerini ziyadesiyle tedirgin etmiştir.

Türkiye İşçi Partisi mensuplarını türlü tertiplerle bezdirmek, sindirmek, ama daha çok, Türkiye İşçi Partisinin seçime katılmasını ne pahasına olursa olsun önlemek Adalet Partisi liderlerinin başlıca kaygusu haline gelmiştir.

İftira, taşlı sopalı saldırı tertipleri bu yolda bir netice vermeyince, A.P. yöneticileri şimdi de yeni bir tertipin etkilerine sarılmışlardır. Bu yeni tertip: T.İ.P. nin ilçe merkezlerinde delil tesbiti bahanesi altında sulh hâkimleri eliyle arama yaptırmağa kalkışmak, böylece Türkiye İşçi Partisinin seçime katılıp katılmayacağı konusunda seçmen kütlesi arasında tereddüt uyandırmaktır.

Esefle belirtmek isterim ki, bazı sulh hâkimleri A.P. yöneticilerinin bu kanun dışı talebine uymuşlar, Adalet cihazını Adalet Partisinin şerrine alet etmişlerdir. Anayasayı çiğneyen bu hâkimlerin en ağır şekilde tecziyeleri cihetine gidilmek üzere haklarında koğuşturma açılması yetkili mercilerden istenmiştir.

A.P. nin Türkiye İşçi Partisine karşı bu yolda davranışının bir nedeni olmak gerek: Türkiye İşçi Partisi önümüzdeki seçime katılmak şartlarını fazlasiyle yerine getirmiştir. Ve de seçime katılacaktır. Kervan yürüyecektir.

Türkiye İşçi Partisinin seçime katılması Adalet Partisine büyük sayıda oy kaybettirecektir. Halkımız artık uyanmağa başlamıştır.

Tek kurtuluş yolunun emeği savunan T.İ.P. saflarında yer almak olduğu kanaati emekçi yurttaşlar arasında gittikçe yayılmaktadır. Bu kanaat, sermayeyi (toprak ağalarını, büyük tüccar ve fabrikatörleri) savunan, toprak reformuna, petrolümüzün millileştirilmesine karşı olan A.P. ye hergün biraz daha artan sayıda taraftar ve oy kaybettirmektedir.

Türkiye İşçi Partisi, yurt meselelerinin çözüm yollarını, 10 Ekimden sonra Millet Meclisi kürsüsünden kamu oyuna açıklamağa başlayınca halkımızın uyanması büsbütün hızlanacaktır. Bugünün dev kılıklı Adalet Partisi 1969 seçimlerinde sadece statükocuların desteklediği «küçücük» bir parti haline gelecektir.

batı almanyada basın tröstleri

TANJU ÜNER

Kapitalist ülkelerde devamlı olarak özgür basın-
dan söz edilir. Basın özgürlüğü kapitalist batı ülke-
lerinin kapalı basına karşı en güçlü özelliği olarak
gösterilir. Basınla yakından ilgilenmeyenler, her sa-
bah gazetesini alıp gözden geçirenler için durum
gerçekten böyleymiş gibi görünür. Bu ülkelerde
alabildiğine çok gazete, tekniğin onlara verdiği en
son olanaklarla basılır. Büyük kütle gazetelerinin
yanısıra ciddi görünümlü gazeteler de çıkar. Az gelişmiş
ülkelerin kişilerini imrendiren bu görüntüdeki üstün-
lük ve bolluk, basınla yakından ilgilenilip gerçekleri
araştırmaya değin sürer. Batı Almanya basını bugün
kapitalist batı basını üstünde bilgi edinmek isteyen-
ler için gerçekten örnek olacak bir basın olarak
karşımıza çıkmaktadır.

Basının halkı istenilen şekle sokabilen bir gücü
olduğundan, kapitalist basın tüccarları tüm güçlerini
basının tröstleşmesine, böylece birkaç elde toplan-
masına vermektedirler. Batı Almanya'da sosyalist
basın uzun süreden beri yoktur, yalnızca sosyal

demokrat partiyi tutan bazı gazete ve dergiler çık-
maktadır. Bunların da sosyalist partisinin Bad-God-
esberg'de programını değiştirip sosyalistliğini bırak-
masından sonra kapitalist basından pek az farkları
kalmıştır.

Kapitalist basına bu sosyal demokrat basın bile
fazla gelmektedir. Sosyal demokrat gazete ve dergi-
ler sanayiciler tarafından sürekli olarak baltalanmak-
ta, onlarla klasik yöntemlerle savaşılmaktadır. Sanayi-
ciler bu gazetelere reklâm vermekte, ayrıca bu gazete-
lere reklâm veren firmaların reklâmlarını diğer kapita-
list basın almamaktadır. Bu yönetmelerle sosyal de-
mokrat basın geçen süreyle etkisini kaybetmiştir. Ör-
neğin en önemli sosyal demokrat gazetelerinden biri
olan «Hamburger-Echo» 1963 ün ikinci yarısında
önemli bir kriz geçirmiştir. Gazeteyi yaşatmak için
büyük çabalar gösterilmektedir. Böylece kapitalist
basın geçen süreyle halkı istediği gibi yoğurabilme
olanağına kavuşmuştur.

Batı Almanya'daki basın tröstlerinin en büyüğü
AXEL SPRINGER tröstüdür Springerin elinde tüm
batı Almanya basınının % 25 inden fazlası bulun-
maktadır. En büyük gazetelerden beşi bugün Sprin-
gerin elindedir:

- «Bild» gazetesi
- «Die Welt»
- «Das Hamburger Abendblatt»
- «Die B.Z.»
- «Die Berline Morgenpost»

AXEL Springer tröstü Hamburg'tadır. Bild ve die
Welt tüm batı Almanya için çıkan gazetelerdir. Bu
gazetelerden en yaygın Bild gazetesidir. Bild'i batı
Almanya'daki her beş işçiden biri, her onyediyi memur-
dan biri, her otuziki çiftçiden biri okumaktadır. Gaze-
tenin tirajı 4 milyonu aşmıştır. Alman sendikacı-
larının «ulusal sıkıntı» diye adlandırdıkları gazetenin
tutumu korkunçtur. Bild batı Alman halkını sürekli
olarak doğu ülkelerine karşı kışkırtmaktadır. Dur-
maksızın işçi düşmanlığı yapan gazete en küçük grev-
leri bile büyük başlıklarla lanetlemektedir. Aynı ayrı
yedi büyük kent de basılan gazete halkı istediği
gibi etkilemekte, gerçekleri görmesini önlemektedir.

«Die Welt» gazetesi Essen'de basılmaktadır. Bu
gazeteyi Bild'in kibarı diye adlandırmak yerinde olur.
Gazetenin Nato devletlerini melek, diğerlerini haydut
ülkeler diye ayıran basit bir tutumu vardır. Springer
bu gazetenin üstünde özellikle durmakta, onun aydın-

ları etkileyici bir yapısı olmasına çalışmaktadır. Die Welt diğer iki gazeteyle birlikte (Frankfurter Allgemeine ve Süddeutscher Zeitung) batı Almanya'nın en ciddi üç gazetesinden biri durumundadır. Bu gazeteler tüm okuyucu kütlesinin %2,4 ünü kapsarlar.

Springer'in öteki büyük üç gazetesi yalnız çıktıkları kentlere yayılan kent gazeteleridirler. Springer etki alanını durmaksızın genişletmektedir. Son sıralarda Ullstein AG (Berlin) nin % 80 ini eline geçirmiştir. Böylece Tempelhof (Berlin) deki en büyük matbaalardan biri şimdi Springer'in olmuştur. Ayrıca yeni aldığı Berlin gazetelerini Berlin duvarının hemen yanına kurduğunu basın evinde toplamıştır. 1963 kasımında o süreye değin Droste yayınevince yayınlanan «Mit-tag» gazetesini de Springer diğer bir yayıneviyle birlikte almıştır. Springer'in eline geçtiğinden bu yana gazete o süreye değin sürdürdüğü liberal tutumunu bırakmış, reaksiyoner bir duruma bürünmüştür. Gazetelerinin yanı sıra Springer'in haftalık dergileri de vardır. Bunların en önemlisi 4 milyon stünde tirajı olan «Hör zu» dergisidir. (Avrupa'nın en yüksek tirajlı dergisi). «Hör zu» bir televizyon dergisidir, yüksek tirajını biraz da diğer birkaç tröstle birlikte teleborçludur. Springer diğer birkaç tröstle birlikte televizyon programlarından birini eline geçirmek istediğinden, dergi bu konuda bayraktarlık yapmaktadır.

AxelSpringer'in hemen bütün büyük basın tröstleriyle ilişkisi vardır. Durmaksızın yeni gazeteler, basınevleri, yayınevleri satın almaktadır. Adenauer'in yakın arkadaşı olan Springer tüm gazetelerinin siyasi çizgisini kendisi çizmektedir. Dergi ve gazetelerinin yıllık hasılatı 600 milyon marktır.

«FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG» batı Almanya'nın en ünlü gazetelerinden biridir. Gazete sürekli olarak kendini aydın, düşünen kişinin gazetesi olarak reklâm etmektedir. Bu gazete tipik kapitalist gazetelerdendir. Büyük sanayi tekellerinin ilgilerini korur. Arkasında gayet gizel örgütlenmiş büyük kapitalist tekeller bulunmaktadır. Bu tekeller görünüşte gazeteyi yönetmek için «Facit Stiftung» u öne sürmüşlerdir. «Facit Stiftung» gazetenin sahibi gibi görünmektedir. Gazete kendini ciddi olarak tanıtmasına rağmen yanlış haberler vermekte, haberleri tekellerin ilgililerine göre küçültüp, büyütmektedir.

BURDA tröstü son yıllarda önem kazanan tröstlerdendir. Burda'nın ağırlık merkezi arka arkaya satın aldığı dergileridir. Bunların en önemlisi «Münchener Illustrierte» ile «Frankfurter Illustrierte» nin «Bunten Illustrierte» ile birleşmesinden doğmuş olan «Bunten Münchener - Frankfurter Illustrierten» dir. Daha birçok dergileri elinde tutan Burda'nın Offenburgtaki basınevi Avrupa'nın en önemli renkli baskı basınevidir. Burda'nın yıllık hasılatı 150 milyon marktır.

Ünlü sanayi adamları yavaş yavaş gazete sahipliğinin tadını almaya başlamışlardır. En umulmadık yerlerde onların adlarına rastlamak mümkündür. Flock, Krupp, Stinnes, Oetker, Werhahn, Bosch, Unilever, Henkel ve diğerleri gazete sanayine el atmış ünlü adlardır. Özellikle Bosch güney Almanyada önemli gazeteleri satın alıyor. Stuttgartın, en büyük gazetesi olan «Stuttgarter Zeitung» tüm basıneviyle birlikte Boschundur. Bosch şimdi güney Almanyanın küçük kent gazetelerine yönelmiştir. Stuttgartta güneybatı Almanya gazeteleri redaksiyon merkezini kurmuştur. Bu merkeze en önemli altı güneybatı Almanya gazetesi bağlıdır. Bu gazeteler Württemberg'in 19 bölgesini kapsıyorlar. Bosch etki alanını durmaksızın genişletiyor.

Güney Almanyadaki çok ilginç bir tröst de küçük kent gazetesinin bir araya gelmesinden kurulmuş olan «Schwäbische Zeitung» gazetesidir. Bu gazetenin ünlü ortaklarından biri olan ünlü toprak sahibi Prens von Waldburg-Zeil'in gazeteyi ele geçirmek için yaptığı savaşlardan geliyor. Prens yalnız bu gazeteyi ele geçirmekle de kalmamış, çevresindeki diğer gazetelere de göz koymuş. Özellikle Allgäuer adı sosyal demokrat bir gazeteye çeşitli yollarla baskı yaparak onu da etki alanı içine almıştır. Prens'in Ulm'dan İsviçre'ye değin çıkan tüm küçük gazetelerde hissesi vardır. Prens hristiyan kapitalist tutumunu eline geçirdiği bütün gazeteler aşıyor.

Nordrhein - Westfalen'de çıkan iki önemli gazete de çevrelerindeki diğer gazeteleri yutarak tröstleşmektedirler. Bunlar: «Westdeutsche Allgemeine Zeitung» ve «Kölner Stadtanzeiger» gazeteleridir. Bu gazetelerin arkalarında da ünlü sanayi adamları bulunuyorlar.

Ya'nız yukarıdaki gazeteler değil, tüm batı Almanya gazeteleri çeşitli merkezler çevresinde tröstleşmektedirler. Tröstlerin hemen hepsinde aynı gelişimi izlemek mümkündür: Zengin sanayiciler veya gazete tüccarları çevrelerindeki gazeteleri birer ikişer satın alarak tröstleştirmektedirler. Tüm bu kapitalist basına muhalefet edecek sosyalist basın yoktur batı Almanyada. Sosyal demokrat partiyi tutan elliye yakın gazete olmasına rağmen bunlar partinin Bad-Godesberg'de programını değiştirmesinden sonra, sosyalist tutumlarını bırakmışlardır. Böylece tüm batı Almanyada değil sosyalist, sosyal demokratisinde biraz ileri giden gazeteler, hemen büyük basın tüccarları tarafından yutulmaktadır.

Alman emekçisi böylece fabrikasında çalıştığı patronundan işten çıktıktan sonra da kurtulamamakta, onun çıkarttığı gazete ve dergilerle istenilen şekle sokulmaktadır.

PARTİLERİN ADAY LİSTELERİ ONLARIN ÖZÜNÜ YANSITTIYOR

29 Ağustos'da yapılan ön seçimlerde seçilen adaylara parti merkez kontenjanlarının eklenmesiyle her partinin milletvekili adayları tesbit edilmiş bulunuyor. Partilerin kesinleşen milletvekili aday listeleri her partinin sınıfsal niteliğini kamu oyuna bir kerre daha göstermiştir. Hâkim sınıf partilerinde tüccar, müteahhit, toprak ağası ve onların adamları baş köşeleri tutarken, memleketimizin siyasi hayatında yepyeni bir hüviyet ile ortaya çıkan Türkiye İşçi Partisi, listeleriyle, sömürülen sınıfların bilinçli temsilcisi olduğunu göstermiştir.

Emeğin Karşısında

AP ve CHP'de geleneksel yönetici sınıflarımızın temsilcileri toprak ağaları, tüccarlar, müteahhitler, v.s. liste başlarını tutmuşlardır. Bu siyaset kurtları uyanmamış halk kütlelerini, keselerinin ağzını da açarak çeşitli kombinezonlarla kandırmağa devam etmişlerdir. Kasım Gülek ve Ahmet Topaloğlu Adana'da CHP ve AP'nin liste başı olmuşlardır. Hatay'da Mursaloğulları, eski taktiklerine uygun olarak, birer adamlarını her iki partinin listelerine yerleştirmeyi uygun görmüşlerdir. Diyarbakır'da CHP de bir aile darbesi sonucunda Pirinççoğulları iktidarı Cizrellere terketmiştir. Tabii, Kemal Beyazıt, Adil Sağiroğlu gibi şöretler birinci sırayı muhafaza etmişlerdir.

Gene, AP ve CHP de yabancı sermayenin ünlü savunucularının liste başlarını tuttıkları görülmektedir: Burdur'da Fethi Çelikbaş, Isparta'da Süleyman Demirel, Bursa'da Mehmet Turgut, İzmir'de Ali Naili Erdem.

Geçen Mecliste Mac Carthy'cilerle tanınan CHP ü Ruhî Soyer Niğde'de, AP ü Şadi Pehlivanoglu Ordu'da, İhsan Ataöv Antalya'da listelerin başında gelmektedirler.

Kafatasçı ve mukaddesatçı bilinen şöretler de işveren partilerinin ön saflarında yerlerini aldılar: Ali Fuat Başgil İstanbul'da, Cihat Bilgehan Balıkesir'de, Alpaslan Türkeş Ankara'da, Gökhan Evliyaoglu Konya'da.

Beş parti'nin bu ortak yanları yanında CHP nin geniş muhafazakâr bünyesi içinde bir avuç kalan «sol kanadı» ön seçimlerde zayıflık vermiştir; üç ölü iki yaralı: Sırrı Hocaoglu, Fakih Özlen, Kemal Okyay elemişler, buna mukabil Süreyya Koç ve Şehmuz As'an listelerinde anoak üçüncü olabilmişlerdir.

Emeğin Yanında

Türkiye İşçi Partisi Türk seçmenine tarihinde ilk defa kendinden olan insanları seçmek imkânını vermiş bulunuyor. TIP listelerinde işçi, köylü ve emekten ya-

na aydınlar yer almakta. Bundan böyle seçimler ağalar arasında, tüccarlar arasında ehveni şer'i aramak yerine işçinin, köylünün, esnafın, küçük sanatkarın bizzat kendisini seçmesi dâvası olacaktır. Aşağıda görülen TIP listeleri uyanan emekçi halkımızın kendi temsilcilerini nasıl itina ile seçtiğinin ve bunları Büyük Mesli'se göndermekte ne kadar kararlı olduğunun en güzel delilidir. Gerek ön seçimlerde ve gerek merkez kontenjanının tesbitinde genç TIP örgütü en bilinçli işçi, köylü, ve aydınları listelerinde göstermekle güzel bir sınav vermiştir. Nitekim, ön seçimlerle tesbit edilen listelere parti merkezlerinin ekledikleri kontenjan adayları da beş parti ile TIP arasındaki temel farkı bir kerre daha göstermiştir. Beş partide merkez kontenjanları çeşitli işveren çevrelerini ve onların işçi sınıfı içindeki adamlarını uzlaştırma kullandıkları, TIP'de yarı Meclisde verilecek güç mücadeleyi başracak nitelikte emekçiler ve aydınlar listelere eklenmiştir.

Türkiye İşçi Partisinin 51 ildeki adaylarının meslekler'e göre dağılımı şöyledir: İşçi, ırgat, rençper: 101 Sendikacı: 27, Zanaatkar: 27, Küçük esnaf: 23, Soför: 6, Ev kadını: 4, Gazeteci, yazar: 20, Sanatçı: 3, Öğretmen: 18, Emekli öğretmen: 10, Memur: 14, Teknisyen: 21, Profesör ve Doçent: 4, Emekli subay: 15, Mühendis: 11, Avukat: 36, Serbest meslek sahibi: 22, Tüccar ve müteahhit: 10.

Türkiye İşçi Partisinin 385 adayının 227 si işçi, köylü, esnaf, ve zanaatkar olmak üzere emekçi halkımızın bilinçli mensuplarıdır. 148 aday dar gelirli yurttaşlarımızdandır: Memur, öğretmen, emekli subay. Nihayet 10 tüccar ve müteahhit aday vardır.

Seçimlere kadar bütün partiler halkımıza tutarlı veya tutarsız çeşitli vaadlerde bulunacaklardır. Fakat Türkiye İşçi Partisi dışında hiçbir emekçi halkımıza listelerinde yer vererek, «dertlerini kendi eline sen dindireceksin» diyemeyecektir. Tarihimizde sermayeden bağımsız olarak kurulan ilk emekçi parti, kuruluşundan beri izlediği tutumla isbatladığı tâvîzsiz politikasının, bugün kamu oyuna sunulan aday listeleriyle de bir defa daha açıklamış bulunuyor. Tarihimizde sermayeden bağımsız olarak ilk defa seçimlere giren toplumcu partinin listeleri bu tarihi anlamı yansıtacak muhtevadadır. Temelini, asırlardan beri sömürülen emekçi halkımızın tarihi tecrübesinden alan Türkiye İşçi Partisi, aday listeleriyle emekçilerimizin demokratik ve bilimsel öncülüğünü benimseyen geniş halk kütlelerinin gerçek temsilcisi olduğunu göstermiş bulunuyor.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ MİLLETVEKİLİ ADAYLARININ TAM LİSTESİ

Türkiye İşçi Partisinin 51 ildeki adaylarının mesleklere göre dağılımı şöyledir : İşçi, ırgat, rençper : 101 Sendikacı : 27, Zanaatkâr : 27, Küçük esnaf : 23, Şoför : 6, Ev kadını : 4, Gazeteci yazar : 20, Sanatçı : 3, Öğretmen : 18, Emekli öğretmen : 10, Memur : 14, Teknisyen : 21, Profesör ve Doçent : 4, Emekli subay : 15, Mühendis : 11, Avukat : 36, Serbest meslek sahibi : 22, Tüccar ve müteahhit : 10.

Türkiye İşçi Partisinin 385 adayının 227 si işçi, köylü, esnaf, ve zanaatkâr olmak üzere emekçi halkımızın bilinçli mensuplarıdır. 148 aday dar gelirli yurttaşlarımızdandır : Memur, öğretmen, emekli subay. Nihayet 10 tüccar ve müteahhit aday vardır.

A D A N A

1 — Ali Karcı	Matbaacı
2 — Salih Özkarabay	Matbaa işçisi-Sendikacı
3 — M. Kaya Canpolat	Avukat
4 — Selâhattin Uyar	Laborant
5 — Cenân Bıçakçı	Sendikacı
6 — Abdülkadir Özdenvar	Sendikacı
7 — Ahmet Korkmaz	Sendikacı
8 — Nurettin Çetinkıran	Sendikacı
9 — M. Hüsamettin Onarcılar	İnşaat ustası

10 — Hasan Sarıaslan	Müzik aleti ustası
11 — Vakkas Aldanmaz	Kitapçı
12 — H. Necdet Güllüler	İşçi

A D I Y A M A N

1 — Ziya Önder	Sigortacı
2 — Ali Şenay Nuran	Linter ustası
3 — Celâlettin Sorgunç	Emekli Tügeneral
4 — Rafet Metin	Makinist

A F Y O N

1 — C. Tevfik Erikan	Emekli Tügeneral
----------------------	------------------

- 2 — Süreyya Emin Güden Kimya Doktoru, Yük.
Ziraat Müh.
3 — Ahmet Hamdi Barlas Nakliyecisi
4 — Güner Eliçin Yüksek Mimar
5 — Sinan Erçin Kunduracı
6 — İrfan Süleymancıoğlu Garson - Sendikacı
7 — Hidayet Gökmen Ahçı

AMASYA

- 1 — Talat Kılıç Memur (Bağımsız)
3 — Emin Ugandor Emekli Hava Albayı
4 — Maksut Tezel İşçi

AĞRI

- 1 — Naci Kutlay Doktor
2 — Mehmet Ali Aslan Avukat
3 — Ferit Şahin Dava Vekili

ANKARA

- 1 — Rıza Kuas Sendikacı
2 — Behice Boran (Hatko) Felsefe Doktoru
3 — İbrahim Çetkin Sendikacı
4 — Muzaffer Karan Emekli Kurmay Yarbay
5 — Şaban Erik Sendikacı
6 — Mehmet Ruhi Doğan Köy Muhtarı
7 — Hüseyin Korkmazgil Yazar
8 — Halit Çelenk Avukat
9 — Osman Alabay Çiftçi
10 — İmam Çelik İşçi
11 — Ali Boz Motor-Tamircisi
12 — İbrahim Kapagan İnşaat Ustası
13 — Ali Celâl Şimşek Gazeteci
14 — Zehra Şimşek Ebe - Gazeteci
15 — Kemal Çınar Avukat
16 — Cahit Tanör Emekli Kurmay Albay
17 — Cemal Erdem Sürveyan
18 — Hakkı Torun Teknisyen
19 — Vedat Sina Pamukçu Avukat - Sendika
Müşaviri
20 — İzzet Uyar Teknisyen
21 — Kemal Böke Şoför

ANTALYA

- 1 — Mustafa Kıyak Kaporta Ustası
2 — Ömer Naci Uğuroğlu Gazeteci
3 — İhsan Köseoğlu İnşaat Kalfası
4 — Hasan Tılmaç Teknisyen
5 — A. Memduh Doğan İşçi - Sendikacı

- 6 — İ. Yaşar Çetin Tesviyeci - İşçi
7 — Tahir Cinet Marangoz

AYDIN

- 1 — Şaban Yıldız Sendikacı
2 — Orhan Şengün Diş Tabibi
3 — Süleyman Alyanak Yüksek Mühendis
4 — Rahmi Saltık Tekstil İşçisi
5 — Mehmet Uçal İnşaat Ustası
6 — Ali Erol İrgat
7 — Mustafa Özcanyüz Şoför
8 — Devri Targıtay Makina İşçisi

BALIKESİR

- 1 — Cenani Güngördü Avukat
2 — M. Girginkardeşler İmalâtçı
3 — Bozkurt Alatur Doktor
4 — Bahri Tüzel Kaynakçı
5 — Hüseyin Dönmez Dokuma İşçisi
6 — Ali Rıza Güney Sendikacı
7 — Halil Dumanoğlu Gümrükçü
8 — Mustafa Özdemir Bahçıvan
9 — Sinan Cizre Emekli Yarbay
10 — Yılmaz Dereli Avukat
11 — Mustafa Ertürk Montaj İşçisi

BİNGÖL

- 1 — Kemal Burcak Avukat

2 — Hıdır Güleg

Dokumacı

B İ L E C İ K

1 — Cemal Sezgin

Öğretmen (Bağımsız)

2 — Fikri Köprülüoğlu

Esnaf

B O L U

1 — Atilâ Karayel

Emekli Albay

2 — Osman Sercan

İşçi

3 — Fatma Hikmet İsmen

Yüksek Ziraat

Mühendisi (Bağımsız)

4 — Avni Jaji

Avukat

5 — Ergün Ulusoy

İnşaat Mülteahhidi

6 — Hikmet Çeçen

Memur (Bağımsız)

B U R D U R

1 — Ömer Balköse

Memur (Bağımsız)

2 — Ergun Unaran

Yüksek Mühendis

Mimar

3 — Şerif Tekben

İlk Öğretim Müfettişi

(Bağımsız)

B U R S A

1 — Adnan Cemgil

Öğretmen - Yazar

2 — M. Fevzi Kavuk

Köy Muhtarı

3 — Bedia İleri

Ev kadını

4 — E. Süreyya Canpolat

Yüksek Mimar Mühendis

Debbağ İşçisi - Sendikacı

6 — Ramazan Şentürk

Deri İşçisi

7 — Kemal Özkan

Avukat

8 — Oktay Akbal

Yazar (Bağımsız)

9 — Hamit Eren

Emekli Albay

10 — Muammer Çelebi

Makûnist

11 — Mustafa Gülen

Berber

Ç A N A K K A L E

1 — Yaşar Saygıner

İşçi

2 — Ekrem Eras

Dr. Kimyager

(Bağımsız)

3 — Emin Erden

Esnaf

4 — Ş. Süleyman Gökhan

Saatçi

5 — Mehmet Özgüçlü

Öğretmen (Bağımsız)

D E N İ Z L İ

1 — Hasan Bulut

Oto Ticareti

2 — Asum Hışıl

Öğretmen (Bağımsız)

3 — Refik Dula

Kahveci

4 — Naci Erciyes

Doktor

5 — Veli Erdemir

Eski Öğretmen

6 — İbrahim Özçetin

İşçi

7 — Muzaffer Akkaya

Garson

D İ Y A R B A K I R

1 — Tarık Ziya Ekinci

Doktor

2 — Reşat Öner

Şoför

3 — Yücel Önen

Avukat

4 — Hikmet Şengür

Dava Vekill

5 — Abdülkerim Ceyhan

Tuhafiyeci

6 — Mahmut Kılıç

Rençber

7 — Mehmet Sait Bürçün

Sendikacı

E D İ R N E

1 — Talat Akgün

Öğretmen (Bağımsız)

2 — Hamdi Ökte

Dava Muakkipliği

3 — Mustafa Bütün

İnşaat Mülteahhidi

4 — Hasan Çelikel

Öğretmen (Bağımsız)

E L Ä Z İ Ğ

1 — Hıdır İnce

Köprü Ustası

2 — Şehabettin Ayden

Avukat

3 — Şefik Ulutaş

Fotografçı

4 — Kemal Timuroğlu

Fotografçı

5 — Bahri Atabey

Emekli Öğretmen

E S K İ Ş E H İ R

1 — Bekir Ünal

Şoför

- 2 — Keriman Kaçar
3 — Hüseyin Söğütçükdü
4 — Mehmet Yavuz
5 — Mustafa Soyuağ
6 — Mevlüt Kayhan

Ev Kadını
İnşaat Ustası
Marangoz
Esnaf
Memur

GAZİANTEP

- 1 — Ahmet Top
2 — Saip Atay
3 — Hürşit Servet
4 — Mehmet Sağlam
5 — Nafiz Sanlı
6 — Abdülbald Çelikel
7 — Ökkeş Sezer

Sendikacı
Doktor
Çiftçi
Çiftçi
Avukat
Arzuhalıcı
Kırtasiyecisi

GİRESUN

- 1 — Şaban Ersöz
(Kerempelioglu)
2 — Kenan Karagülmez
3 — Kayhan Oksal
4 — Medih Adam
5 — İlyas Çakır
6 — Ali Aylı

Yazar - Noter
Seyyar Esnaf
Elektrikçi
Terzi
Maden İşçisi
Memur

HATAY

- 1 — Yahya Kanbolat
2 — Abdülkerim Dal
3 — Sabri Elçi
4 — Beşir Türkkan
5 — Cemalettin Yener
6 — Şaban Gotuk
7 — Mehmet Teksoy

Çiftçi - Yazar
Tornacı
Sayacı
Sendikacı
Sendikacı
Şoför
Daktilograf

İÇEL

- 1 — İlhan Tezel
2 — Sakıp Bulutlu
3 — Mustafa Remzi Tol
4 — Hayrettin Yüksek
5 — Osman Kurt
6 — Mehmet Derviş Taver
7 — Rifat Benli

Yüksek Mühendis
Sendikacı
Çiftçi
Saat Tamircisi
Makinist
Doktor (Bağımsız)
Sendikacı

İSTANBUL

- 1 — Mehmet Ali Aybar
2 — Çetin Altan
3 — Sadun Aren
4 — Yaşar Kemal Gökçeli
5 — Kemal Nebioğlu
6 — Yılmaz Halkacı
7 — F. Nazife Cemgil

Avukat
Yazar (Bağımsız)
Profesör
Yazar
Sendikacı
Avukat
Öğretmen Yazar

- 8 — Mehmet Aziz Erkmen
9 — İbrahim Güzelce
10 — Ahmet Şen
11 — Mahmut Makal
12 — Zevan Biberyan
13 — Moris Gabbay
14 — Burhan Cahit Ünal
15 — Müşerref Hekimoğlu
(Başarı)
16 — Rasih Nuri İleri
17 — Hilmi Özgen

Şoför - Sendikacı
Sendikacı
Rençper
İlköğretim Müfettişi
Yazar (Bağımsız)
Yazar
Serbest
Teorik Fizik Doçenti
Gazeteci

- 18 — Metin Erksan
19 — Süreyya Gülgün
20 — Cavit Zengin
21 — Orhan Namık Güner
22 — Hüseyin Biber
23 — Celâl Beyaz
24 — Selâhattin Hilâv
25 — Avni Erakalın
26 — İsmail Kenan Aydeniz
27 — İhsan İşcan

Yazar
Bağbakanlık Yüksek
Denetleme Kurulu Uz
manı (Bağımsız)
Rejisör (Bağımsız)
Bankacı
Kundura İşçisi
Şoför
Tekstil İşçisi
Sendikacı

- 28 — Müzehher Vâ-Nû
29 — Ahmet Cansızoğlu
30 — Nazım Sarıyavuz
31 — Emin Tüver

Yazar
Sendikacı
Sendikacı
Yakın Yol Makina
Zabiti
Yazar
Tekstil İşçisi
Garson - Sendikacı
Kundura İşçisi

İZMİR

- 1 — Cemal Hakkı Selek
- 2 — Rahmi Eşsizhan
- 3 — Nihat Sargın
- 4 — Cemal Kırıl
- 5 — Suat Aksoy
- 6 — A. Başer Kafaoğlu
- 7 — Nurhan Uluğ
- 8 — İsmail Manav
- 9 — Ayten Okan
- 10 — Nasuh Kafalı
- 11 — Mehmet Günay
- 12 — Mehmet Ali Eker
- 13 — Sadık Arıkan
- 14 — Naim Serbes
- 15 — Necati Tunalı
- 16 — Hamdi Duranaslan
- 17 — Cafer İstem

KARS

- 1 — Adil Kurteç
- 2 — Gazi Aslan
- 3 — Kemal Kaya
- 4 — Hüseyin Öztürk
- 5 — Rahim Çağlayan
- 6 — Cafer Yayıcı
- 7 — İhsan Polat
- 8 — Kemal Durmaz
- 9 — Mehmet Gülcü

KAYSERİ

- 1 — Halil Oyman
- 2 — Uğur Cankoçak
- 3 — Celâlettin Atıhan
- 4 — Osman Hilmi Erdem
- 5 — Kemal İncesu
- 6 — Rauf Erciyes
- 7 — M. Ruhi Ok
- 8 — H. Gazi Uzuner

KIRKLARELİ

- 1 — Ayata Beğensel
- 2 — Haşim Çevik
- 3 — Naim Alsan
- 4 — Ali Baykurt

KOCAELİ

- 1 — Remzi Bayraktar
- 2 — Cafer Sadık Akhun
- 3 — Şinasi Yeldan
- 4 — İlyas Sami Başyılmaz
- 5 — Osman Köşe

Avukat
Sendikacı
Doktor
Oto Parçacısı
Ziraat Hukuk Doçenti
Maliyeci - İktisatçı
Avukat
Topoğraf
Kadın Terzisi
Rençber
Tütün İşçisi
İnşaat Ustası
Cam İşçisi
Fotoğrafçı
İnşaat Ustası
Hidrolog
Kunduracı

Avukat
Dâva Vekilli
Avukat
Öğretmen (Bağımsız)
Emekli Başkâtip
Sebzeci
İnşaat Ustası
Öğretmen (Bağımsız)
İşçi

Emlak Komisyoncusu
Sendika Müşaviri
Emekli Yarbay
Şoför
Ressam
İplikçi
Emekli Memur
Demirci Ustası

Sinemacı
Seyyar Pazarcı
Sünnetçi
Bakkal

Kaynakçı
Mühendis
Avukat
Dökümcü ustası
Çiftçi

KONYA

- 1 — Yunus Koçak
- 2 — Sabri Kaplan
- 3 — M. Gazi Demirhan
- 4 — Mustafa Aksungur
- 5 — Mehmet Çal
- 6 — Durmuş Ali Acar
- 7 — Cahit Alcan
- 9 — Musa Çınar
- 9 — Haydar Dumaner
- 10 — Osman Doğaner
- 11 — Mustafa Tabanoğlu
- 12 — Mustafa Ülkü
- 13 — H. Ali Kahveci
- 14 — Hüseyin Özkan
- 15 — Mehmet Kavaklı
- 16 — Yaşar Şahi n

MALATYA

- 1 — M. Hayrettin Abacı
- 2 — Reşo Ali Erdoğan
- 3 — İlhami Yaka
- 4 — Ali Seydi Şahin
- 5 — Hüseyin Vural
- 6 — Abdülkadir Sabaner

Avukat
İşçi
İşçi
Müteahhit
İşçi
İşçi
İlköğretim müfettişi
(Bağımsız)
Eski Öğretmen
Rençber
İşçi
Çiftçi
Rençber
Kahveci
Avukat
Bakkal
Ambar Memuru

Avukat
Çiftçi
Şoför
İşçi
İşçi
Terzi

M A N İ S A

1 — Kemal Bilbaşar	Öğretmen - Yazar
2 — Hasan Hüseyin Saçaklıoğlu	Avukat
3 — Hayrettin Karademir	Öğretmen (Bağımsız)
4 — Ahmet Dünder Erten	Mali Müşavir
5 — Mustafa Dik	Tütün İşçisi
6 — Ahmet Esem	Terzi
7 — İbrahim Erdoğan	Tezgâhtar
8 — Rafet Şenocak	Şoför
9 — Perihan Özçetin	Ev Kadını
10 — Ethem Yazgan	Gazeteci
11 — Mehmet Gündüz	Rençber

M A R A Ş

1 — Reşit Güçkiran	Makinist
2 — Mustafa Çankaya	İşçi
3 — İbrahim Eyison	İşçi
4 — Mehmet Durdu Ziba	Berber
5 — Hamit Bozkurt	Çiftçi
6 — Kâmil İnanç	Sağlık Memuru

M A R D İ N

1 — Canip Yıldırım	Avukat
2 — Davut Özcan	Terzi
3 — Hasan Tufan	Sendikacı
4 — Mehmet Yılmaz	Avukat
5 — İdris Sağlam	Esnaf
6 — Hüsnü Açıkbaş	Makinist

M U Ğ L A

1 — M. Hüsnü Ressamoğlu	Gazeteci
2 — İsmail Dalgıç	Sabuncu Ustası
3 — Mecit Çakar	Sendikacı
4 — Hüseyin Boğazkesen	Celep
5 — Sevim Kırıl	Ev Kadını

M . U Ş

1 — Tahsin Ekinci	Avukat
2 — M. Cevdet Karlıdağ	Emekli Öğretmen
3 — Tahsin Avcı	Arzuhalci

N İ Ğ D E

1 — Mehmet Emiralioglu	Öğretmen (Bağımsız)
2 — Naci Ormanlar	Avukat
3 — Abdullah Kobak	Döklümcü
4 — Hürrem Arman	Öğretmen (Bağımsız)
5 — Seyfettin Asma	Boyacı
1 — Turan Danışkan	Çiftçi

O R D U

2 — İbrahim Kuyumeu	Teknik Öğretmen (Bağımsız)
3 — Halil Aydın	Marangoz
4 — Faruk Karabayoğlu	Gemi Makinisti
5 — Salih Yıldırım	Tesviyeçi
6 — Servet Sofuoğlu	Garson - Sendikacı
7 — T. Fikret Madaralı	Emekli Öğretmen
8 — Tahsin Koyungeldi	Tesviyeçi

S A K A R Y A

1 — Orhan Çakar	Çiftçi
2 — İbrahim Önenoglu	İşçi
3 — M. Bekir Kasapoğlu	Memur
4 — M. Cemalettin Barut	Emekli Albay
5 — Ahmet Çetin Saraner	Boru İşçisi
6 — Kâzım Yavuzçiftçi	Teknisyen

S A M S U N

1 — Mehmet Sulhi Kutucu	Doktor
2 — Şevki Erençan	Sendikacı
3 — Abdülkadir Fırat	Teknisyen
4 — Fuat Akar	Rençber
5 — Orhan Kayhan	Mali Müşavir
6 — Hüseyin Adıduyulmuş	Tütün İşçisi
7 — Mümin Ali Ergin	Marangoz
8 — Fahri Koçal	Oto Tamircisi
9 — Mehmet Kuşkaya	Tütün Ticareti
10 — Oğuz Koyutürk	Eczacı
11 — Mehmet Bayrak	İşçi

S İ İ R T

1 — Enver Aytekin	Yazar - Kitapçı
2 — Şeyhmus Tung	Muhtar
3 — İlhami Biner	Terzi
4 — Ali Vehbi Zeğralı	Tabelâcı

S İ V A S

1 — Cevdet Kudret	Yazar
2 — Sezai Zeren	Sendikacı
3 — M. Celâlettin Can	Emekli Öğretmen
4 — Naci Peker	İşçi
5 — Sırrı Yalçın	Emekli Binbaşı
6 — Abbas Uğurlu	İşçi
7 — Hamit Başbüyük	İşçi
8 — Züfer Öztürk	İşçi
9 — Halit Tilev	Sigortacı
10 — Hüseyin Dinçtürk	İşçi
11 — Osman Okyıldız	İşçi

TEKİRDAĞ

- 1 — Nebil Varuy
- 2 — Süleyman Üstün
- 3 — Hamdi Kurt
- 4 — Savlet Dağlar

Avukat
Öğretmen (Bağımsız)
Kahveci
Oto Tamircisi

TOKAT

- 1 — İsmail Çelikel
- 2 — Sermet İçellioglu
- 3 — Melâhat Menzili
- 4 — B. Cahit Büyükişpir
- 5 — Hamdi Keleş
- 6 — Bektaş Şekerci
- 7 — Yüksel Baba

Topograf
Yüksek Mühendis
Hemşire
Kırtasiyeci
Rençber
Otelci
Muhاسب

TRABZON

- 1 — Ümran Baran
- 2 — Mehmet Şahin
- 3 — M. Ferit Sezer
- 4 — Mümtaz Bozkurt
- 5 — Selâhattin Kaya
- 6 — Aziz Koç
- 7 — Nuba Reisoğlu
- 8 — Abdürrahim Uluger
- 9 — Yılmaz Yazoğlu

Nesriyat Uzmanı
Tüccar
Memur
Emekli Albay
Eski Öğretmen
İnşaat Kalfası
Kaptan
Teknik Ressam
Sendikacı

YOZGAT

- 1 — Y. Ziya Bahadınlı
- 2 — Rauf Çapan
- 3 — Erol Ergan
- 4 — Veli Tandoğan
- 5 — Argun Müceldili
- 6 — Ali Kan

Öğretmen - Editör
Avukat
Memur
Muhasebeci
Diktatçı
İnşaatçı

ZONGULDAK

- 1 — Kemal Sülker Okur
- 2 — Nevzat Köksal
- 3 — H. Kadri Ötken
- 4 — Mahir Uzun
- 5 — Kâmil Coşkun
- 6 — Şaban Çelik
- 7 — Müşfik Eren
- 8 — Hüsamettin Güven
- 9 — Mustafa Hevenk

Sendikacı
Trafik Kontrol
Mühendisi
Emekli Tuğgeneral
Terzi
Doktor
Kundura İşçisi
Yüksek Mimar
Makina İşçisi
Müzişyen

TUNCELİ

- 1 — H. İhsan Begimgil
- 2 — Tosun Sevinç

Öğretmen
Garson

URFA

- 1 — Hüseyin Kiraz
- 2 — Sami Kutlu
- 3 — Recep Gürel
- 4 — Hasan Bozkurt
- 5 — Necati Aykaş
- 6 — Hasan Akkuş
- 7 — Abdürrahim Çevik

Diş Tabibi
Serbest
Eğitimci (Bağımsız)
Muhasebeci
Esnaf
Ticaret (Bağımsız)
Duvarcı Ustası

VAN

- 1 — Muammer Söğüt
- 2 — Seyfullah Özaral
- 3 — İlhan Ataöz
- 4 — Alp Selek

Öğretmen (Bağımsız)
Reklamcılık
Reklamcılık
Avukat

**REKLAMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLİ
DEĞERLENDİRİN!**

BASIN İLAN KURUMU

**YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDEDİR.**

Genel Müdürlük :

Cağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. 1
İstanbul

Telefon : 27 66 00 - 27 66 01

Telgraf adresi : BASINKURUMU

Basın 15657 A - 10382

sosyal adalet aylık siyasi fikir dergisi
Yıl: 2 Sayı: 18

İmtiyaz Sahibi : Cemal Hakkı SELEK

Yazı İşleri Müdürü : Abdullah NEFES

Yazı Kurulu Başkanı : Prof. Sadun AREN

Yönetim Yeri : Selânik Caddesi 28/1 Kızılay-ANKARA

Kısa Adres : P.K. 193 Yenışehir-ANKARA

FIATI : 250 KURUŞ

Yıllık abone 24, 6 aylık 12 Liradır. İlan - Reklam ücreti
özel anlaşmaya bağlıdır.

Dizilip basıldığı yer : Başnur Matbaası - Konya Sokak ANKARA

sosyal adalet

İSTİYORUZ...
İSTİYORUZ...
İSTİYORUZ...